

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล

และคณะ

พฤษภาคม 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552

คณะผู้วิจัย

- ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล
- อาจารย์ ดร.จรัมพร ให้อยอง
- อาจารย์ ดร.สวรัย บุญขมานนท์
- รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ คณิศรพิพัฒน
- นางสาว กาญจนา เทียนลาย
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ กิจถาวร

สังกัด

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

ผลการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2552

รายงานนี้เป็นผลการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านชนบทของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งดำเนินการในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2552 ครั้วเรือนตัวอย่าง จำนวน 2,940 ครั้วเรือน สุ่มมาจาก 5 จังหวัด จังหวัดละ 2 อำเภอ อำเภอละ 15 หมู่บ้าน และหมู่บ้านละ 20 ครั้วเรือน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่อาศัยหลักความน่าจะเป็น เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้านที่ ศอ.บต. จัดตั้งขึ้นทำหน้าที่เป็นพนักงานสัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แม่บ้าน หรือบุคคลที่ทราบข้อมูลของครั้วเรือน อายุ 18 – 60 ปี ในครั้วเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้จากแผนที่หมู่บ้านซึ่งบัณฑิตอาสาทำขึ้นก่อนการสำรวจ

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งออกแบบให้ง่ายสำหรับทั้งพนักงานสัมภาษณ์และผู้ตอบ คำถามในแบบสอบถามมีทั้งคำถามที่เกี่ยวกับสมาชิกแต่ละคนในครั้วเรือน และคำถามที่เป็นข้อมูลของครั้วเรือน ข้อมูลของสมาชิกแต่ละคนได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ สถานที่เกิด และสถานภาพ การสูบบุหรี่ ข้อมูลของครั้วเรือนได้แก่ภาวะการเจ็บป่วยและการรับบริการรักษาพยาบาล สถานภาพทางเศรษฐกิจ ความสุข และความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมของบ้านที่อยู่อาศัย รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนของสมาชิกในครั้วเรือน

การสำรวจนี้ได้แสดงข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในเรื่องประชากร สัดส่วนของประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ได้ค่อยๆ ลดลง ซึ่งแสดงถึงการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ในพื้นที่นี้ ในช่วงเวลา 15 ปีที่ผ่านมา การเกิดที่บ้านได้เปลี่ยนมาเป็นเกิดที่โรงพยาบาล การสำรวจพบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีเกิดที่บ้าน เพียงร้อยละ 19 เทียบกับเมื่อ 50 ปีก่อนที่เกิดในโรงพยาบาลไม่ถึงร้อยละ 2 ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีรายได้ต่ำ ประมาณร้อยละ 50 ของครั้วเรือนมีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ความเจ็บป่วยยังชุกมากในพื้นที่ มีเพียงร้อยละ 12 ของครั้วเรือนเท่านั้นที่ในรอบปีที่ผ่านมาไม่มีสมาชิกครั้วเรือนคนใดเจ็บป่วยเลย ประชาชนส่วนใหญ่ไปใช้บริการรักษาพยาบาลของรัฐเมื่อเจ็บป่วย บ้านที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวติดดิน ร้อยละ 90 ของครั้วเรือนใช้ส้วมซึม บ่อและบาดาล เป็นแหล่งน้ำดื่มหลักของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นว่า ครั้วเรือนของตนมีความสุข และมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

Abstract

The results of the survey on people's quality of life in 5 Southern border provinces, 2009

This report is the result of the survey on people's quality of life in 5 Southern border provinces, namely Saton, Songkhla, Pattani, Yala and Narathiwat, conducted in May 2009. The samples of 2,940 households were randomly selected from those 5 provinces by stratified random sampling procedure. The sampling selected 2 districts from each province, 15 villages from each district and 20 households from each village. The probability sampling method was used to ensure the representativeness of the population in the areas. Village Graduate Volunteers of the Southern Border Province Administration Center (SBPAC) were recruited to work as interviewers to interview housewives or adults aged 18-60 years in the households randomly selected from the village maps drawn by those volunteers.

The data collection tool was a structured questionnaire designed to be simple for both interviewer and respondent. The questionnaire was designed to enumerate the information on both individual and the household level. The data on each household member included sex, age, education, occupation, birthplace and smoking status. The household data included morbidity and accessibility of healthcare services, economic status, self perception on happiness and safety, housing sanitation and environment, and household members' participation in community activities.

The survey showed quantitative information on people's quality of life in the Southern border area. Regarding the demographic aspect, proportion of population aged under 15 years gradually decreased, reflecting fertility decline in the area during the past 15 years. Place of birth had been gradually shifting from home to hospital. The survey found only 19% of children aged under 5 years born at home, comparing to only 2% born at hospital 50 years ago. Majority of households had low income, about 15% having monthly income less than 10,000 Baht. Sickness was still prevalent in the area. Only 12% of households had no member getting sick in the previous year. When being sick, most of them sought for government healthcare services. The majority of houses in the area were one-floored. 90% of households used latrine. Ponds and wells were the main sources of drinking water. However, the majority of people expressed that they felt happy and secured in their lives and properties.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจสถานการณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส อันหมายถึงระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่างๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย สุขภาพและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และสุขภาพจิต ผลของการสำรวจครั้งนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ยังสามารถใช้เป็นการสำรวจเส้นฐาน (Baseline survey) เพื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจลักษณะเดียวกันในเวลาต่อไป ซึ่งจะทำให้ทราบได้ว่า คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด และสามารถใช้เป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ หรือความสำเร็จของความพยายามทั้งหลายจากรัฐที่ได้ทุ่มเทลงไปในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในช่วงเวลานับแต่เป็นต้นไปอีกด้วย

การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านชนบทในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ดำเนินการในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 ประกอบด้วยครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 2,940 ครัวเรือน ซึ่งครอบคลุมประชากรที่อยู่ในครัวเรือนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 12,901 คน เป็นชาย 6,376 คน และหญิง 6,525 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่อาศัยหลักความน่าจะเป็นจากจังหวัดละ 2 อำเภอ อำเภอละ 15 หมู่บ้าน และหมู่บ้านละ 20 ครัวเรือน เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง

การเก็บข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ซึ่งออกแบบให้ไม่ซับซ้อน โดยมีบัณฑิตอาสาซึ่ง “ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้” หรือ ศอ.บต. ได้จัดตั้งขึ้นเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ นอกจากบัณฑิตอาสาจะมีคุณสมบัติเหมาะสม คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว ยังคุ้นเคยกับพื้นที่และรู้จักคนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ช่วยลดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตลอดจนความกังวลเรื่องความปลอดภัยของพนักงานสัมภาษณ์ และคณะนักวิจัยได้อีกด้วย

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนในพื้นที่ชนบทของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีขนาดเฉลี่ย 4.4 คนต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คือคิดเป็นร้อยละ 79 และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 21 มากกว่าครึ่งใช้ภาษายาวี หรือภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาที่ใช้พูดประจำในครัวเรือน

โครงสร้างอายุของประชากรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 24 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี ร้อยละ 66 และประชากรสูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 10 ผลการสำรวจได้สะท้อนให้เห็นการเริ่มลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในชนบทใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เมื่อประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะลดต่ำลงไปอีก

ข้อค้นพบจากการสำรวจที่น่าสนใจมากอีกประการหนึ่งคือ สถานที่คลอดของประชาชนในพื้นที่นี้ สำหรับประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงมา คลอดที่โรงพยาบาลเกือบทั้งหมด ในขณะที่เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีชาวมุสลิม ยังคลอดที่บ้านมากถึงร้อยละ 19 ทั้งนี้ ร้อยละของชาวมุสลิมที่คลอดที่โรงพยาบาลค่อยๆ เพิ่มขึ้น จากไม่ถึงร้อยละ 1 เมื่อ 50 ปีก่อน เป็นร้อยละ 23 เมื่อ 20 ปีก่อน และเป็นร้อยละ 78 ในช่วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ผลการสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นช่องว่าง ที่ต้องเร่งรัดให้การคลอดทุกรายทำคลอดโดยบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาล ซึ่งหมายถึงจะต้องมีการฝากครรภ์ การดูแลครรภ์ การอนามัยแม่และเด็กหลังคลอด เพื่อจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นี้ให้ดีขึ้น หากยังมีการคลอดที่บ้านอยู่ ก็ต้องฝึกอบรมให้ผู้ทำคลอดที่บ้าน หรือ “ไต่ะบีแด” ให้อยู่ร่วมกับการทำคลอดและการดูแลครรภ์สมัยใหม่ และให้ “ไต่ะบีแด” มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้มีการฝากท้อง การดูแลครรภ์ และการอนามัยแม่และเด็กหรือคลอดแบบสมัยใหม่มากขึ้น

ในการสำรวจครั้งนี้ พบว่า ประชาชนอายุ 13 ปีขึ้นไป ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการสูบบุหรี่ค่อนข้างสูง คือเกินกว่าครึ่งของผู้ชายสูบบุหรี่ ซึ่งชาวมุสลิมมีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าชาวพุทธทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่น่าสังเกตคือ เด็กผู้ชายอายุต่ำกว่า 15 ปี ในพื้นที่นี้ได้เริ่มสูบบุหรี่กันมากถึงร้อยละ 8 แล้ว

การสำรวจฯ พบว่าอัตราส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วย เรียงตามลำดับโรคที่ได้รับคำตอบว่าเป็นมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคไข้เลือดออก/ไข้ชิคุนกุนยา โรคกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น และความดันโลหิต โดยสถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน/โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลขนาดใหญ่ของจังหวัด เป็นแหล่งที่ประชาชนในพื้นที่ไปรับบริการเมื่อเจ็บป่วย ในขณะที่คลินิกและร้านขายยาก็ยังเป็นที่พึ่งของประชาชนยามเจ็บป่วยเช่นกัน ในกลุ่มครัวเรือนที่ไม่ใช้บริการของรัฐ นอกจากเหตุผลหลักคือ ไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเล็กน้อยแล้ว เหตุผลรองลงมาสำหรับโรงพยาบาลจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชนคือ เดินทางไม่สะดวก ในภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่าสุขภาพของคนในครัวเรือนของตนแย่กว่าเมื่อปีก่อนมีถึงร้อยละ 17 และเห็นว่าเหมือนเดิมร้อยละ 50

ในกลุ่มประชากรอายุ 19-24 ปี ซึ่งเป็นอายุที่ควรเรียนในระดับอุดมศึกษา พบว่าชายชาวมุสลิมที่กำลังเรียนอยู่มีเพียงร้อยละ 29 ซึ่งน้อยกว่าสตรีมุสลิมในวัยเดียวกัน ที่กำลังเรียนอยู่ร้อยละ 36 ผลการสำรวจยังแสดงให้เห็นว่าประชากรมุสลิมในพื้นที่ที่มีการศึกษาในระดับสูงน้อยกว่าชาวพุทธที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันนั้น จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่รัฐต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ประชาชนในพื้นที่อาจไม่ต้องได้รับการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาตรี แต่การศึกษาตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และอาชีวศึกษาที่ฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีความรู้ในการประกอบอาชีพได้ น่าจะเป็นสิ่งที่รัฐต้องหากกลยุทธ์ และวิธีการที่จะผลักดันให้เกิดขึ้นให้ได้

ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทำไร่ ทำสวน หรือประมง รายได้ของประชากรใน 5 จังหวัดนี้ไม่สูงนัก เกินกว่าครึ่งของครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 40,000 บาทขึ้นไป มีอยู่ไม่ถึงร้อยละ 2 เท่านั้น โดยสัดส่วนครัวเรือนชาวมุสลิมที่มีรายได้้น้อยสูงกว่าครัวเรือนของชาวพุทธ แหล่งเงินช่วยเหลือครัวเรือนจากภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล และเงินส่งกลับจากสมาชิกในครอบครัวที่ไปอยู่ที่อื่น ตามลำดับ โดยรวมแล้วคนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 84 เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของตน “พอๆ กัน” กับของเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามครัวเรือนที่เห็นว่าฐานะของตน “ยากจน” กว่าเพื่อนบ้านก็มีมากถึงร้อยละ 13

ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่า ความยากจนของประชากรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐต้องหาทางแก้ไข จะต้องปรับหลักสูตรการศึกษามาเน้นที่อาชีวศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ รัฐต้องหาทางสร้างงานในพื้นที่ ขยายโครงสร้างการประกอบอาชีพ ไม่ให้มีแต่การรับจ้างเป็นกรรมกรก่อสร้าง หรือรับจ้างในสวนหรือการทำประมงเท่านั้น การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่น่าจะเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี อย่างไรก็ตาม การลงทุนกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุน โดยเฉพาะความสงบเรียบร้อย และคุณภาพของคนในพื้นที่ ก็เหมือนกับเป็นคำถามที่ยากจะหาคำตอบว่า สิ่งใดจะเกิดขึ้นก่อน

การสำรวจครั้งนี้พบว่า บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในสภาพที่ดีพอสมควร วัสดุตัวบ้านส่วนใหญ่เป็นคอนกรีต อิฐ หรือไม้ ที่ทำด้วยวัสดุไมถาวรเป็นหน้าต่าง/แผง/ไม้ฝา/ไม้รวก มีอยู่น้อย วัสดุหลังคาบ้านส่วนใหญ่ เป็นกระเบื้อง กว่าครึ่งของบ้านในหมู่บ้านเป็นบ้านชั้นเดียวติดดิน อย่างไรก็ตามระบบน้ำประปา ยังเข้าไม่ถึงทุกหมู่บ้าน ครึ่งหนึ่งของครัวเรือนในพื้นที่นี้ยังใช้น้ำบ่อหรือน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำดื่ม ส่วนที่ชาวบ้านในพื้นที่ใช้เกือบ

ทั้งหมดเป็นส่วนผสม ยังมีการใช้ส่วนผสมอยู่บ้างแต่น้อย ส่วนใหญ่กำจัดขยะโดยใช้วิธีเผาหรือวิธีฝัง แต่ก็ยังมีครัวเรือนอยู่บ้าง ที่นำขยะไปทิ้งตามที่ว่างหรือที่สาธารณะ ปัญหาเรื่องสัตว์และแมลงนำโรคที่ประชาชนประสบอยู่ อันดับหนึ่งได้แก่ ยุง รองลงมาคือหนู และแมลงสาบ

ครัวเรือนในหมู่บ้านของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่กลุ่มใดก็กลุ่มหนึ่ง กลุ่มกิจกรรมที่มีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มกีฬาของชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ และกรรมการหมู่บ้าน

แม้จะดูเหมือนว่าพื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรุนแรงและความไม่สงบเรียบร้อยเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ แต่เมื่อถามความเห็นที่ว่าพวกเขารู้สึกว่ามีความสุขหรือไม่ โดยให้เป็นคะแนน 0 เท่ากับทุกข์ที่สุด และ 10 เท่ากับสุขที่สุด ผลของการสำรวจแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปประชาชนในพื้นที่ยังรู้สึกมีความสุขอยู่ คะแนนความสุขที่สำรวจได้เท่ากับ 7 ทั้งของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามและพุทธ ครัวเรือนที่ให้คะแนนความสุขต่ำกว่า หรือเท่ากับ 5 คือเอียงไปทางมีความทุกข์อยู่เพียงร้อยละ 6 ที่เหลืออีกร้อยละ 94 ให้คะแนนเกิน 5 ทั้งนี้ ครัวเรือนที่ให้คะแนนความสุขเกิน 9 คะแนนขึ้นไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความสุขมาก มีถึงร้อยละ 21

เช่นเดียวกันกับความเห็นเรื่องความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คะแนนความปลอดภัยเฉลี่ยเท่ากับ 7 ซึ่งเท่ากับทั้งประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนที่ให้คะแนนความปลอดภัยต่ำกว่า 5 มีมากถึงร้อยละ 8 แต่ครัวเรือนที่ให้คะแนนความปลอดภัยสูงมาก เกินกว่า 9 ขึ้นไปก็มีมากถึงร้อยละ 18

อาจเป็นไปได้ว่า เมื่อมองจากสายตาของคนภายนอก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น่าจะมีความสุข และไม่น่าจะรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่สำหรับผู้ที่ยังอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาจไม่รู้สึกละเอียดเกี่ยวกับความรู้สึกของคนภายนอกที่มองเข้าไป และยังอาจมองในทิศทางตรงกันข้าม คือรู้สึกมีความสุขและปลอดภัยตามอัตภาพของตน อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะไม่ได้รู้สึกทุกข์ร้อน แต่ก็คงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่นี้ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ว่าจะมองจากสายตาคนภายนอก หรือเป็นความรู้สึกของประชาชนที่อาศัยอยู่ที่นั่นเอง

สารบัญ

บท	หน้า
บทคัดย่อ	i
Abstract	ii
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	iii
1 บทนำ: การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552	1
2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
กรอบมโนทัศน์ของปัญหาชายแดนภาคใต้	4
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	6
3 วิธีการสำรวจ	9
ประชากรเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง	9
เครื่องมือในการสำรวจ: แบบสอบถาม	12
การดำเนินการเก็บข้อมูล	15
การสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง	17
จำนวนแบบสอบถามที่สำรวจได้	18
4 ผลการสำรวจ	19
4.1 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	19
4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	31
4.3 สุขภาพของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	42
4.4 สุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	54
4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	59
4.6 การมีส่วนร่วมในชุมชน	61
4.7 ความสุขและความปลอดภัย	63
5 บทสรุป	69
ผลการสำรวจ	71
ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	78
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	82

สารบัญ (ต่อ)

บท	หน้า
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง	74
ภาคผนวก ข แบบสอบถามภาษาไทย	80
ภาคผนวก ค แบบสอบถามภาษายาวี	93
ภาคผนวก ง (ตัวอย่าง)บัญชีครัวเรือน และแผนที่ในการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง	107

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 อำเภอตัวอย่างที่สุ่มได้	10
2 จำนวนหมู่บ้านที่สุ่มได้เพื่อเก็บข้อมูล และจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง	11
3 ประชากรจำแนกตามอายุ และเพศ	21
4 ศาสนาของครัวเรือน	25
5 ภาษาพูดประจำในครัวเรือน	26
6 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามอายุและสถานที่เกิด	28
7 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อายุ 3-24 ปีที่กำลังเรียนอยู่ จำแนกตามเพศ อายุ และศาสนา	29
8 ประชากรอายุ 15-59 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จและศาสนา	30
9 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อายุ 15-59 ปี ใน 5 จังหวัด จำแนกตาม เพศ ศาสนา และอาชีพ	33
10 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามระดับรายได้ และจังหวัด	35
11 ร้อยละครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา และระดับรายได้	35
12 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างที่เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามศาสนา และจังหวัด	36
13 จำนวนสิ่งของเครื่องใช้เฉลี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา	37
14 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอก จำแนกตามจังหวัด และแหล่งเงินช่วยเหลือ	38
15 ร้อยละของครัวเรือนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอก จำแนกตามศาสนา และ แหล่งเงินช่วยเหลือ	39
16 ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเมื่อเทียบกับ กับเพื่อนบ้าน จำแนกตามจังหวัด	40
17 ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเมื่อเทียบกับ กับเพื่อนบ้าน จำแนกตามศาสนา	40
18 จำนวนครัวเรือนตามความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของ ครัวเรือนเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน จำแนกตามศาสนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของครัวเรือน	41
19 ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไปใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สูบบุหรี่ จำแนกตามเพศ อายุ และศาสนา	43

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

20	ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เจ็บป่วย จำแนกตามกลุ่มโรค และการใช้บริการสถานบริการของรัฐเมื่อเจ็บป่วย	45
21	ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกในครัวเรือน เจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนโรค	46
22	ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ย และการเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน	47
23	ร้อยละของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยไปใช้บริการรักษาพยาบาล จำแนกตาม จังหวัดและประเภทของสถานบริการ	48
24	ร้อยละของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยไปใช้บริการรักษาพยาบาล จำแนกตามศาสนาและประเภทของสถานบริการ	49
25	ร้อยละของครัวเรือนที่ไม่ไปใช้บริการจากสถานบริการของรัฐ จำแนกตาม ศาสนา และสาเหตุที่ไม่ไปใช้บริการ	51
26	ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เจ็บป่วย จำแนกตามระดับ รายได้เฉลี่ย และการไปใช้บริการสถานบริการของรัฐ	52
27	ความเห็นของครัวเรือนตัวอย่างต่อสถานะสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน เมื่อเทียบกับปีก่อน จำแนกตามจังหวัด	53
28	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ (แหล่งที่ดื่มหรือใช้เป็นประจำ)	55
29	ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม และการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินอาหาร	56
30	ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของส้วม	56
31	ร้อยละของครัวเรือนที่เห็นว่าสัตว์และแมลงนำโรคเป็นปัญหามากหรือปานกลาง จำแนกตามประเภทสัตว์และแมลง	57
32	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวิธีกำจัดขยะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	58
33	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทของ เชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	58
34	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทวัสดุของ ตัวบ้าน	60
35	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทวัสดุ หลังคาบ้าน	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
36	จำนวนห้องเฉลี่ย และร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจำนวนชั้นของบ้าน	60
37	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรม ต่างๆ จำแนกตามจังหวัด และประเภทของกลุ่ม/กิจกรรม	62
38	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรม ต่างๆ จำแนกตามศาสนา และประเภทของกลุ่ม/กิจกรรม	63
39	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด และความเห็นต่อระดับความสุข	65
40	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามศาสนา และความเห็นต่อระดับความสุข	65
41	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด และระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	67
42	ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามศาสนา และระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	68

สารบัญรูป

รูป		หน้า
1	พิธีมิดประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	21
2	พิธีมิดประชากรที่นับถือศาสนาพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	23
3	พิธีมิดประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	23
4	จำนวนเฉลี่ยของสมาชิกครัวเรือน จำแนกตามรายจังหวัด	24
5	ร้อยละประชากร จำแนกตามอายุและสถานที่เกิด	28
6	ร้อยละประชากรที่คลอดที่บ้าน สถานือนามัย และโรงพยาบาล จำแนกตามอายุและศาสนา	28

บทที่ 1

บทนำ

การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน

ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552

ผืนแผ่นดินใต้สุดของประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียกำลังได้รับความสนใจจากรัฐบาลอย่างมากเป็นพิเศษ จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย สตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส นับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ ทั้งในด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ จังหวัดชายแดนทั้ง 5 จังหวัดนี้มีพื้นที่รวมกันแล้ว ประมาณ 20,800 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 13 ล้านไร่) คิดเป็นร้อยละ 4 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2552 กระทรวงมหาดไทยรายงานว่าประชากรรวมของทั้ง 5 จังหวัดนี้มีประมาณ 3.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรทั้งประเทศ โดยในจังหวัดสงขลามีประชากร 1,337,317 คน สตูล 291,762 คน ปัตตานี 646,858 คน ยะลา 473,224 คน และนราธิวาส 726,558 คน

อัตลักษณ์ที่โดดเด่นของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ วัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้หรือประมาณร้อยละ 60 นับถือศาสนาอิสลาม หากพิจารณาเฉพาะประชากรใน 4 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลแล้ว ประชากรที่เป็นมุสลิมจะมีมากถึงร้อยละ 80 ยิ่งไปกว่านั้น ชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนใหญ่ยังนิยมใช้ภาษายาวีในการสื่อสารระหว่างกัน จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นพื้นที่เดียวในประเทศไทยที่ประชากรนับถือศาสนาพุทธเป็นคนกลุ่มน้อย ประชากรในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันไปจากวัฒนธรรมไทยทั่วไป

ในรอบ 4-5 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาเรื่องการก่อความไม่สงบและความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ มีข่าวเกี่ยวกับการซ้อมโหดร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ การลอบวางระเบิด และการลอบฆ่าทั้งทหารและพลเรือนอยู่เนืองๆ จนดูเหมือนว่าพื้นที่ส่วนนี้ของประเทศไม่สงบ

เรียบง่ายและประชาชนมีความไม่ปลอดภัยในชีวิต ภาพลักษณ์เชิงลบเช่นนี้ ย่อมมีผลต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจของนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีผลต่อเนื่องทำให้เศรษฐกิจของพื้นที่นี้ย่ำแย่หนักยิ่งขึ้นไปอีก

นอกจากปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบเรียบร้อยแล้ว พื้นที่ชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ อีกมาก ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับว่ายากจนมากเมื่อเทียบกับคนในภาคอื่นๆ ของประเทศ คนในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะเยาวชนมีการศึกษาไม่สูงนัก และขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ จึงมีอัตราการว่างงานสูง ปัญหาสังคมที่ตามมาคือ การแพร่ระบาดของสารเสพติด ทั้งยาบ้า กัญชา กระท่อม และเฮโรอีนในกลุ่มเยาวชน

ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และความไม่สงบเรียบร้อยต่างๆ ที่เกิดในพื้นที่ ทำให้ดูเหมือนว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไม่น่าจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนัก ปัจจุบันนี้ รัฐบาลให้ความสนใจต่อการพัฒนาพื้นที่นี้เป็นพิเศษด้วยเหตุผลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลได้ทุ่มเทความพยายามในการพัฒนาทุกๆ ด้าน เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นทางออกสำคัญที่จะช่วยให้พื้นที่นี้มีความสงบสุขขึ้นมาได้ แม้ว่าต้องใช้เวลาสักระยะหนึ่งก็ตาม

โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจสถานการณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อที่จะต้องการสำรวจด้วยตัวอย่างที่สามารถพูดได้ว่าเป็นตัวแทนของประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง และต้องการที่จะวัดคุณภาพชีวิตในเชิงปริมาณ ด้วยหวังว่าผลของการสำรวจจะช่วยให้ข้อมูลที่บอกทิศทาง และลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่นี้ให้ดีขึ้นต่อไป

ความหมายของ “คุณภาพชีวิต”

“คุณภาพชีวิต” ที่ต้องการสำรวจในโครงการฯ นี้ หมายถึง ระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) ด้านสังคม เช่น การศึกษา การนับถือศาสนา
- (2) ด้านเศรษฐกิจ เช่น อาชีพ การทำงาน รายได้ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- (3) ด้านสุขภาพอนามัย เช่น ความเจ็บป่วย การรับบริการด้านสาธารณสุขในการคลอดบุตร และเมื่อเจ็บป่วย
- (4) ด้านสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม
- (5) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
- (6) ด้านสุขภาพจิต ความรู้สึกสุขกายสบายใจ และความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

คุณภาพชีวิตด้านต่างๆ เหล่านี้ จะวัดในเชิงปริมาณ เพื่อสามารถนำไปเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ หรือกับของประชาชนในพื้นที่เดียวกันนี้เมื่อเวลาผ่านไป

ผลของการสำรวจครั้งนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ยังอาจเรียกได้ว่าเป็นการสำรวจพื้นฐาน (Baseline survey) เพื่อรวบรวมข้อมูลไว้เปรียบเทียบกับการสำรวจลักษณะเดียวกันในเวลาต่อไป ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบมโนทัศน์ของปัญหาชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์และคุณค่าทางสังคมของตนเองสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน และมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่โดดเด่น ประเด็นที่สำคัญคือ เป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ (สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร และคณะ, 2539 อ้างใน อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ, 2549)

ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาที่รัฐบาลหลายสมัยได้ให้ความสำคัญ และพยายามแก้ไขมายาวนาน ในขณะเดียวกัน การศึกษาจำนวนมากก็พยายามจะอธิบายสาเหตุของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงอยู่จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทกๆ ฝ่าย วันชัย วัฒนศัพท์ (2551) ให้ข้อสรุปว่า ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นผูกพันมาแต่ดั้งเดิม และต้องการรักษาไว้ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ควรอาศัยกระบวนการสานเสวนาหาทางออก หรือประชาเสวนากับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม และมีบทบาทในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ที่สำคัญคือ การยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลาย การสร้างความไว้วางใจ และสร้างความยุติธรรมทั้งทางกฎหมายและทางสังคมให้เกิดขึ้น

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ (2549) ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มบุคคลกลุ่มต่างๆ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนมี 4 ประการคือ ความต้องการในการมีส่วนร่วม ความต้องการให้มีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการความ

ยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และความต้องการให้มีการยอมรับความเป็นอัตลักษณ์พิเศษของคนในพื้นที่

พันเอกนพดล โชติศิริ (2551) ศึกษาประเด็นความมั่นคงชายแดน (Border Security) ที่เกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ได้สะท้อนให้เห็นว่า ภูมิรัฐศาสตร์เป็นปัญหาความมั่นคงของประเทศที่สำคัญ โดยระบุว่าลักษณะของเขตแดนไทย-มาเลเซีย ในส่วนของชายแดนใต้ นั้น สามารถแบ่งได้เพียง 2 รูปแบบ คือ

- ใช้สันปันน้ำ เป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาสันกาลาคีรี
- ใช้ร่องน้ำลึก เป็นเส้นเขตแดนในบริเวณล่องน้ำโก-ลก

ปริญญา อุดมทรัพย์ และคณะ (2545) ได้รวบรวมความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ ที่ประชาชนในพื้นที่กำลังเผชิญ โดยใช้เวทีชาวบ้านเป็นเครื่องมือในการรับฟังความคิดเห็น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางมาตรการรับมือปัญหาต่างๆ อย่างเร่งด่วน และมีประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยนี้ พบปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญ ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ การว่างงานของเยาวชน การศึกษายังไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) ได้วิเคราะห์สถานการณ์ของภาคใต้และพบว่า ประชาชนในพื้นที่นี้ต้องเผชิญกับปัญหาสำคัญหลายประการทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคใต้ต่ำกว่าของประเทศมาโดยตลอด เนื่องจากฐานเศรษฐกิจและฐานการผลิตค่อนข้างแคบ มีภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตหลัก ซึ่งมีผลผลิตต่ำ ในขณะที่อัตราการผลิตในภาคอุตสาหกรรมก็ค่อนข้างต่ำด้วย และปัญหาความยากจนอย่างรุนแรงกระจุกตัวอยู่ในหลายพื้นที่ ในทางสังคม ภาคใต้ยังต้องเผชิญกับปัญหาการย้ายถิ่นออกของแรงงาน ปัญหาด้านการศึกษา สุขภาวะ และยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้เสนอแนะทิศทางการพัฒนา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าควรเริ่มแก้ปัญหาที่ความเชื่อมั่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนก่อนเป็นอันดับแรก

ในด้านเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ศิริเพ็ญ ศุภกาญจน์กันติ และคณะ (2549) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนมุสลิมไทย โดยใช้

แบบสอบถามในการดำเนินการสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชาวมุสลิมใน 13 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งครอบคลุมครัวเรือนมุสลิมในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ตอนบน (สงขลา) และภาคใต้ตอนล่าง (ปัตตานี และนราธิวาส) จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าชาวไทยมุสลิมในภาคอื่นๆ แต่พฤติกรรมการไปรับบริการรักษาพยาบาลจากแพทย์หรือสาธารณสุขนั้น ไม่แตกต่างกับภาคอื่นมากนัก ประเด็นที่สำคัญคือ ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ให้ความสำคัญกับการเข้ารับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลที่มีแพทย์เป็นเพศเดียวกันมากที่สุด เนื่องจากมีความเคร่งครัดในกฎเกณฑ์ทางศาสนาในสัดส่วนที่สูงกว่าชาวไทยมุสลิมในภาคอื่นๆ ส่วนในกรณีการเจ็บป่วยที่ไม่มีการนำส่งสถานพยาบาลนั้น ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ตอนบนและตอนล่างจะใช้วิธีการรักษาแบบแพทย์แผนโบราณ หรือใช้สมุนไพร ในขณะที่ภาคอื่นๆ จะซื้อยารับประทานเอง หรือไปรับการรักษาที่คลินิก ทั้งนี้ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง ซึ่งเห็นได้จาก สัดส่วนครัวเรือนชาวมุสลิมในภาคใต้ ที่มีบุคคลในครัวเรือนอย่างน้อย 1-2 คนที่สูบบุหรี่นั้น คิดเป็นสัดส่วนสูงที่สุด

สำหรับผลจากการสนทนาระดับลึกกลุ่มบุคคลที่ให้การรักษาและส่งเสริมสุขภาพ และกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนานั้น พบว่า ในภาคใต้ตอนบนและตอนล่าง การไปใช้บริการฝากครรภ์ และคลอดกับบุคลากรที่มีความชำนาญทางสูติกรรมมีมากขึ้น ส่วนการคลอดกับหมอด้ายนั้นลดน้อยลง แต่ในบางพื้นที่ ยังยึดมั่นในคำสอนและประเพณีปฏิบัติทางศาสนามาใช้อยู่อย่างเหนียวแน่น นอกจากนี้ยังพบว่า ภาคใต้ตอนบนและตอนล่างประสบปัญหาในการเข้ารับบริการทางการแพทย์ของภาครัฐเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างแพทย์และคนไข้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) คือมุมมองหรือการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับระดับชีวิตของตนเอง บนพื้นฐานของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมในชุมชนนั้นๆ ที่บุคคลมีความสัมพันธ์อยู่ (World Health Organization, 2010)

คุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรสำคัญที่วัดความสุข หรือความผาสุก (Well-being) ของประชาชนในสังคม ดังนั้นการวัดระดับคุณภาพชีวิตในชุมชนจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่าง

ของระดับความสุขของคนในแต่ละชุมชน ในขณะที่การวัดระดับคุณภาพชีวิตในช่วงระยะเวลาต่างๆ จะสะท้อนการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละช่วงเวลา และสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปของระดับความสุข รวมถึงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดำเนินการอยู่ในช่วงระยะเวลานั้นๆ

องค์การอนามัยโลก (2010) ได้สร้างเครื่องมือหลัก 2 ประเภทที่ใช้ในการวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน คือ the WHOQOL-100 และ the WHOQOL-BREF ที่สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง แม้ว่าพื้นที่ศึกษาจะมีรูปแบบวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกับที่อื่นๆ ก็ตาม โดยหลักการวัดคุณภาพชีวิตผ่านเครื่องมือหลักทั้ง 2 ประเภทนี้ได้ให้ความสำคัญกับมุมมองหรือการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับระดับความสุขของตนเองเป็นหลัก ซึ่งการวัดระดับคุณภาพชีวิตจะคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ภาวะสุขภาพทางร่างกายของบุคคล
2. ภาวะทางสุขภาพจิตของบุคคล
3. ความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิต
4. ความสัมพันธ์กับคนในสังคม
5. สิ่งแวดล้อม
6. ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา

Andrews (1974) พบว่าตัวชี้วัดของการรับรู้ถึงความสุขของบุคคลนั้น เป็นมาตรวัดความต้องการทางสังคมโดยตรง แม้ว่าหลายคนจะมองว่าตัวชี้วัดที่ได้รับจากการรับรู้ของบุคคลมีจุดอ่อนที่ความแม่นยำ ความชัดเจน การตีความ และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล แต่จุดอ่อนที่เกิดขึ้นของตัวชี้วัดที่ได้รับจากการรับรู้ของบุคคลก็ยังไม่มากเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าตัวชี้วัดนี้เป็นตัวชี้วัดที่ขาดคุณภาพในการประเมินความสุขของบุคคล นอกจากนี้ผลที่ได้จากตัวชี้วัดที่ได้รับจากการรับรู้ของบุคคล ยังสามารถนำมาใช้ในการวางแผนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

สาลินี เทพสุวรรณ และ รศรินทร์ เกรย์ (2550) กล่าวถึงวิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในแบบต่างๆ ในงานศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งมีหลักการวัดที่แตกต่างกันตามการให้ค่าถ่วงน้ำหนัก ดังนี้

- วิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยโดยการให้น้ำหนักตัวถ่วงเท่ากัน ประกอบไปด้วย 25 ตัวชี้วัด โดยจับกลุ่มองค์ประกอบได้ทั้งหมด 7 ด้าน คือ สุขภาพอนามัย ความรู้

ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี

- วิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยโดยการให้น้ำหนักตัวถ่วงต่างกัน ประกอบไปด้วย 37 ตัวชี้วัด โดยจับกลุ่มองค์ประกอบได้ทั้งหมด 8 หมวด คือ การมีหลักประกันชีวิต การมีร่างกายและจิตใจที่ดี การมีครอบครัวที่อบอุ่น การมีชุมชนเข้มแข็ง การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี การมีอิสรภาพ การมีความภาคภูมิใจ และการเข้าถึงธรรมะ
- วิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัย ใช้การตีค่าระดับความสุขจากบุคคลโดยการให้คะแนน

สาธิต เทพสุวรรณ และ รศรินทร์ เกรย์ ได้นำวิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัย ผสมผสานกับวิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยโดยการให้น้ำหนักตัวถ่วงเท่ากันและต่างกัน มาใช้วิเคราะห์ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดชัยนาท ภายใต้โครงการ “วิจัยเชิงบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีส่วนร่วมในภูมิภาคตะวันตก - การพัฒนาตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข พ.ศ. 2548” โดยจากการศึกษาพบว่า ระดับคะแนนของความอยู่ดีมีสุขมวลรวมแต่ละประเภทมีค่าระหว่าง 5.96 - 6.98 โดยชายจะมีระดับคะแนนสูงกว่าหญิง และประชากรสูงอายุระดับ 20 - 39 ปี มีระดับคะแนนความอยู่ดีมีสุขสูงกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่น

บทที่ 3

วิธีการสำรวจ

การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะได้ทราบสถานการณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และทุกข์สุขของ ประชาชนในพื้นที่ชนบทของทั้ง 5 จังหวัดนี้อย่างแท้จริง การวิจัยเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative research) เริ่มตั้งแต่การเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง และการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง โดยใช้หลัก “ความน่าจะเป็น” (Probability sampling) แล้วใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ จากนั้นจึงนำคำตอบจากแบบสอบถามมาทำตารางวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ระเบียบวิธีในการสำรวจ มีดังต่อไปนี้

ประชากรเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการสำรวจครั้งนี้คือ ประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เฉพาะที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทตามหมู่บ้านต่างๆ ไม่รวมประชาชนในเขตเมืองหรือเขตเทศบาล หมู่บ้านเป้าหมายของการสำรวจ คือหมู่บ้านในทุกอำเภอของจังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และหมู่บ้านเฉพาะใน 5 อำเภอที่ค่อนข้างไปทางชายแดนติดประเทศมาเลเซียของ จังหวัดสงขลา ได้แก่ สะบ้าย้อย จะนะ เทพา นาทวี และสะเดา

การสำรวจครั้งนี้ ออกแบบให้มีครัวเรือนที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 3,000 ครัวเรือน ดังนั้น จึงได้กำหนดตัวอย่างไว้ดังนี้

อำเภอตัวอย่าง จังหวัดละ 2 อำเภอ รวมอำเภอ $5 \times 2 = 10$ อำเภอ

หมู่บ้านตัวอย่าง อำเภอละ 15 หมู่บ้าน รวมหมู่บ้าน $10 \times 15 = 150$ หมู่บ้าน

ครัวเรือนตัวอย่าง หมู่บ้านละ 20 ครัวเรือน รวมครัวเรือน $150 \times 20 = 3,000$ ครัวเรือน

การเลือกตัวอย่างใช้วิธี “การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น” (Stratified sampling) คือจากอำเภอทั้งหมดในแต่ละจังหวัดของทั้ง 5 จังหวัดชายแดนนี้ ได้แบ่งกลุ่มออกเป็นอำเภอที่ติดทะเลและอำเภอที่ไม่ติดทะเลก่อน แล้วจึงสุ่มเลือกโดยใช้วิธีการจับสลากเพื่อให้ได้ 1 อำเภอที่ติดทะเลและ 1 อำเภอที่ไม่ติดทะเล รวมเป็น 2 อำเภอในแต่ละจังหวัด ยกเว้นจังหวัดยะลา ซึ่งไม่มีเขตแดนของอำเภอที่ติดทะเลเลย ดังนั้นการสำรวจนี้ จึงมีอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างจังหวัดละ 2 อำเภอ รวมทั้งหมด 10 อำเภอใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งเป็นอำเภอที่ติดไม่ทะเล 6 อำเภอ และอำเภอติดทะเล 4 อำเภอ รายชื่ออำเภอตัวอย่างได้แสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 อำเภอตัวอย่างที่สุ่มได้

จังหวัด	อำเภอติดทะเล	อำเภอไม่ติดทะเล
จังหวัดสงขลา	จะนะ	สะบ้าย้อย
จังหวัดสตูล	ละงู	ควนโดน
จังหวัดปัตตานี	สายบุรี	โคกโพธิ์
จังหวัดยะลา	เบตง กรงปินัง	-
จังหวัดนราธิวาส	เมือง	ระแงะ

จากรายชื่อหมู่บ้าน ในแต่ละอำเภอของทั้ง 10 อำเภอที่สุ่มไว้แล้วนั้น ได้ทำการสุ่มหมู่บ้านตัวอย่าง จำนวนอำเภอละ 15 หมู่บ้าน ด้วยวิธี “ความน่าจะเป็นที่เป็นสัดส่วนต่อขนาด” (Probability proportional to size - PPS) ซึ่งทำให้หมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรหรือครัวเรือนมากกว่าจะมีโอกาสถูกเลือกเป็นตัวอย่างมากกว่าหมู่บ้านขนาดเล็ก และดังนั้นหมู่บ้านขนาดใหญ่จึงอาจมีโอกาสดกเป็นตัวอย่างมากกว่าหนึ่งครั้ง

จำนวนหมู่บ้านตัวอย่างในแต่ละอำเภอ และจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ออกแบบไว้ในแผนการวิจัย ได้แสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนหมู่บ้านที่สุ่มได้เพื่อเก็บข้อมูล และจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	จำนวน	
		หมู่บ้าน	ครัวเรือน
สงขลา	จะนะ	15	300
	สะบ้าย้อย	15	300
สตูล	ละงู	14*	300
	ควนโดน	15	300
ปัตตานี	สายบุรี	15	300
	โคกโพธิ์	15	300
ยะลา	กรงปินัง	15	300
	เบตง	14*	300
นราธิวาส	เมือง	15	300
	ระแงะ	15	300
รวม		148	3,000

* หมายถึง มี 1 หมู่บ้านขนาดใหญ่ซึ่งตกเป็นตัวอย่าง 2 ครั้ง จึงมีครัวเรือนตัวอย่าง 40 ครัวเรือน

ในแต่ละหมู่บ้านตัวอย่าง ได้ออกแบบไว้ว่าจะเก็บข้อมูลใน 20 ครัวเรือนที่สุ่มได้ตามหลักความน่าจะเป็น ในกรณีที่หมู่บ้านขนาดใหญ่ซึ่งตกเป็นตัวอย่าง 2 ครั้ง ก็กำหนดให้สุ่มครัวเรือนตัวอย่างในหมู่บ้านนั้น เพิ่มเป็นสองเท่า คือ 40 ครัวเรือน

การเลือกครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยสุ่มเลือกจากหมายเลขครัวเรือนที่ให้ไว้ในแผนที่หมู่บ้าน ซึ่งมอบหมายให้พนักงานสัมภาษณ์ร่างขึ้นก่อนการสำรวจ

ในครัวเรือนตัวอย่าง จะเก็บข้อมูลโดยสอบถามแม่บ้านอายุ 18-60 ปีหรือบุคคลที่ทราบข้อมูลของครัวเรือน โดยให้เลือกสัมภาษณ์แม่บ้านเป็นลำดับแรก เมื่อแม่บ้านไม่อยู่หรือไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ จึงเลือกสัมภาษณ์บุคคลที่ทราบข้อมูลของครัวเรือนคนอื่นๆ เป็นลำดับต่อไป

เครื่องมือในการสำรวจ: แบบสอบถาม

ในการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ใช้ “แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง” (Structured questionnaire) เป็นเครื่องมือให้พนักงานภาคสนามใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยตรง สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ร่างแบบสอบถามขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน หลังจากนั้นได้นำร่างแบบสอบถามไปเสนอในที่ประชุมของอาจารย์ นักวิจัยในพื้นที่ และผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรเอกชนอิสระ เพื่อขอความเห็นแล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักการที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ในการสำรวจครั้งนี้ คือ ต้องง่ายทั้งภาษาและโครงสร้าง โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของพนักงานภาคสนาม และชาวบ้านในหมู่บ้านชนบทที่มีการศึกษาไม่สูงนัก ในการสร้างแบบสอบถามนี้ คณะนักวิจัยได้ปรึกษากับนักวิชาการท้องถิ่น รวมทั้งได้ทำการทดสอบก่อน (Pre-test) ในพื้นที่จริงด้วย เพื่อให้มั่นใจว่าภาษาและคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามนี้เหมาะสมและใช้ได้จริงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 : หน้าปก ระบุชื่อโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการสำรวจคือ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หมู่บ้าน ตำบลที่อยู่ของครัวเรือน บันทึกผลการสัมภาษณ์ บันทึกชื่อพนักงานสัมภาษณ์ และวันเวลาที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 : แบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์ เป็นส่วนสำคัญที่พนักงานสัมภาษณ์ต้องชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสำรวจ ให้ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ได้รับทราบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการ ประโยชน์ของโครงการ รวมถึงสิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าจะให้สัมภาษณ์หรือปฏิเสธ หรือจะหยุดให้สัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ ระยะเวลาที่จะใช้ และการรักษาความลับของข้อมูล

ส่วนที่ 3: ประเด็นคำถาม มีทั้งหมด 8 ประเด็นดังนี้

ข้อมูลทั่วไป: ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อความสะดวกในการใช้เรียก, อายุเต็มปี, ความสัมพันธ์ของผู้ให้สัมภาษณ์กับหัวหน้าครัวเรือน, ศาสนาประจำครัวเรือน, ภาษาที่ใช้พูดกันเป็นประจำในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกของครัวเรือน

ตารางครัวเรือน: รายชื่อสมาชิกในครัวเรือนเพื่อความสะดวกในการใช้เรียก, ข้อมูลของสมาชิกแต่ละคน ได้แก่ เพศ, สถานที่เกิด, อายุเต็มปี, สถานภาพสมรส, การศึกษา (กำลังเรียนอยู่หรือไม่ และระดับการศึกษา), อาชีพหลัก และพฤติกรรมการสูบบุหรี่

สุขภาพอนามัย: ความเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาของสมาชิกในครัวเรือน, การไปรับการรักษาจากสถานบริการของรัฐ, แหล่งที่ใช้บริการรักษาพยาบาลในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา และภาพรวมของสุขภาพของคนในครัวเรือน

สุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม: แหล่งน้ำดื่ม, แหล่งน้ำใช้, ประเภทของส้วมในครัวเรือน, ปัญหาสัตว์และแมลงนำโรค, วิธีการจัดขยะ และประเภทเชื้อเพลิงในการทำอาหาร

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม: อาชีพที่ทำรายได้ให้กับครัวเรือน, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, ความเป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัย, ขนาดของที่ดินทำกิน, การกู้ยืมเงิน, สิ่งของ / เครื่องใช้ที่บ่งบอกสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน, แหล่งเงินช่วยเหลือจากภายนอกครัวเรือน และภาพรวมของฐานะของคนในครัวเรือน

ความสุข: ความเห็นเกี่ยวกับความสุขของคนในครัวเรือน และความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือน

การมีส่วนร่วมในชุมชน: การที่สมาชิกในครัวเรือนได้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของชุมชน

ลักษณะที่อยู่อาศัย: วัสดุของตัวบ้าน, วัสดุของหลังคาบ้าน, จำนวนชั้นของบ้าน และจำนวนห้องของบ้าน

แบบสอบถามนี้ได้จัดทำเป็นแบบสอบถามภาษายาวีด้วย นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยยังได้จัดทำ “คู่มือการสัมภาษณ์” เพื่อให้พนักงานสัมภาษณ์ใช้มาตรฐานเดียวกันในการสัมภาษณ์ เอกสารเหล่านี้ได้รวบรวมไว้ในภาคผนวกของรายงานฉบับนี้

การดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

พนักงานสัมภาษณ์

การสำรวจครั้งนี้ คณะนักวิจัยได้เลือกใช้ “บัณฑิตอาสา” ของศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ทำหน้าที่เป็นพนักงานสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม บัณฑิตอาสาเหล่านี้ มีการศึกษาเทียบเท่าระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และเป็นคนในหมู่บ้าน บัณฑิตอาสาของแต่ละหมู่บ้านจะรับผิดชอบเก็บข้อมูลในหมู่บ้านของตน จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน และมีข้อได้เปรียบที่เป็นคนในหมู่บ้านเอง บัณฑิตอาสาหนึ่งคน จะรับผิดชอบในการเก็บข้อมูล หนึ่งหมู่บ้าน การสำรวจครั้งนี้จึงต้องใช้บัณฑิตอาสาเป็นพนักงาน สัมภาษณ์มากถึง 148 คน

ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทางคณะนักวิจัยได้จัดการอบรมวิธีการสุ่มครัวเรือนตัวอย่างและการใช้แบบสอบถามให้แก่พนักงานสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำในการปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพวกเขาจะทำงานเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพให้กับโครงการสำรวจนี้

เนื่องด้วยการสำรวจภาคสนามในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้มีข้อจำกัดหลายประการ การใช้ทีมสำรวจซึ่งประกอบไปด้วย หัวหน้าทีมผู้ควบคุมงานภาคสนาม และพนักงานสัมภาษณ์ที่อบรมแล้วเดินทางไปยังแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่าง ตามแบบที่ปฏิบัติกันทั่วไปนั้น ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้เลยในหมู่บ้านส่วนใหญ่ของ 5 พื้นที่นี้ ความร่วมมือกับคนแปลกหน้าและความปลอดภัยในระหว่างการเดินทางเป็นข้อจำกัดสำคัญ คณะผู้วิจัยของโครงการสำรวจฯ นี้ จึงได้ออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การใช้บัณฑิตอาสาซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน ทำหน้าที่เป็นพนักงานสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน และทำให้การเก็บข้อมูลไม่ต้องกังวลเรื่องเวลาที่จะอยู่ในหมู่บ้าน การอบรมพนักงานสัมภาษณ์ ได้เน้นเรื่องคนสำคัญของข้อมูล ความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานทั้งการเลือกตัวอย่าง การถามตามแบบสอบถาม และการบันทึกคำตอบ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบให้พนักงานสัมภาษณ์หรือบัณฑิตอาสาจะต้องทำแผนที่หมู่บ้านซึ่งแสดงที่ตั้งครัวเรือนทั้งหมดก่อน แล้วลงหมายเลขตามลำดับของครัวเรือนทั้งหมด หลังจากนั้นให้สุ่มเลือกครัวเรือนตัวอย่างตามขั้นตอนที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ แผนที่หมู่บ้านที่มีเครื่องหมายแสดงครัวเรือนที่สัมภาษณ์ถือเป็นภาระงานที่พนักงานสัมภาษณ์ต้องส่งมอบให้ผู้ประสานงานภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้ออกแบบให้ผลงานการ

ทำแผนที่นี้เป็นเครื่องมือควบคุมให้พนักงานสัมภาษณ์ทำตามหลัก “การสุ่มตัวอย่างที่ยืดหลักความน่าจะเป็น” (ดูตัวอย่างแผนที่ในภาคผนวก)

ผู้ประสานงานภาคสนาม

สำนักงานสถิติจังหวัดสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รับหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงาน รวบรวมแบบสอบถามที่สำรวจแล้ว พร้อมแผนที่หมู่บ้าน และบัญชีครัวเรือนตัวอย่าง ทั้งเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากพนักงานสัมภาษณ์ในพื้นที่จังหวัด สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนการรวบรวมแบบสอบถามจากบัณฑิตอาสาในพื้นที่จังหวัดสงขลา จะประสานงานโดยคณะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เอง

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ช่วงเวลาของการสำรวจโครงการนี้ คือเดือนพฤษภาคม 2552 พนักงานสัมภาษณ์หรือบัณฑิตอาสาได้รับแบบสอบถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ในวันที่เข้ารับการอบรมในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม 2552 และใช้เวลาตลอดเดือนพฤษภาคม ในการปฏิบัติงานภาคสนามในหมู่บ้านที่ตนรับผิดชอบ

คณะนักวิจัยได้ตกลงว่ากำหนดการเวลาในการส่งแบบสอบถามที่สำรวจแล้วให้ขึ้นอยู่กับ การตกลงกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติในแต่ละจังหวัดและพนักงานสัมภาษณ์ ในทางปฏิบัติพนักงานสัมภาษณ์ได้เริ่มทยอยส่งแบบสอบถามมายังสำนักงานสถิติจังหวัด ตั้งแต่ช่วงปลายเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552 และทุกคนส่งแบบสอบถามทั้งหมดประมาณกลางเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติในแต่ละจังหวัด ทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถามจากพนักงานสัมภาษณ์ ถ้าพบข้อผิดพลาดที่ต้องแก้ไข ก็ได้ให้พนักงานสัมภาษณ์มารับแบบสอบถามไปแก้ไข แล้วส่งคืนภายในกำหนดเวลา เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติในแต่ละจังหวัดได้ส่งมอบเอกสารทั้งหมดให้กับคณะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2552

การอบรมพนักงานสัมภาษณ์

คณะนักวิจัยได้จัดการอบรมการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามให้แก่พนักงานสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาอบรม 2 วัน

เนื้อหาของการอบรมครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการสำรวจ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษา ขั้นตอนของการสำรวจ เนื้อหาของแบบสอบถาม เทคนิคการสัมภาษณ์ จริยธรรมของการวิจัย ซึ่งเนื้อหาภาคทฤษฎีเหล่านี้เป็นการอบรมในช่วงเวลาครึ่งวันแรก ครึ่งวันบ่ายเป็นภาคปฏิบัติ ได้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์ทดลองลงพื้นที่ เพื่อฝึกการเก็บข้อมูลจริง และในวันถัดไป เป็นการนำเสนอปัญหาที่พบขณะทดลองสัมภาษณ์ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานภาคสนาม

การอบรมพนักงานสัมภาษณ์ได้แบ่งเป็น 2 ชุด ชุดแรก เมื่อวันที่ 4-5 พฤษภาคม พ.ศ.2552 จัดที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้กับพนักงานสัมภาษณ์จากจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และชุดที่สอง เมื่อวันที่ 6-7 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 จัดที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พนักงานสัมภาษณ์จากจังหวัดสงขลาและสตูล

การสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

คณะนักวิจัยได้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์สุ่มครัวเรือนในหมู่บ้านตัวอย่างจำนวน 20 ครัวเรือน ตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้พนักงานสัมภาษณ์เดินสำรวจหมู่บ้าน แล้วทำแผนที่ “หมู่บ้าน” แสดงที่ตั้งของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
2. ให้ลงหมายเลขของบ้านแต่ละหลัง เริ่มตั้งแต่ 1,2,3 เรื่อยไปจนครบทุกหลัง
3. ให้พนักงานสัมภาษณ์คำนวณหา “ช่วง” ระหว่างครัวเรือนตัวอย่าง โดยการนำจำนวนครัวเรือนที่มีทั้งหมดในหมู่บ้าน แล้วหารด้วยจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการ คือ 20 (ยกเว้น 2 หมู่บ้านที่เก็บ 40 ครัวเรือนให้ใช้ 40 เป็นตัวหาร)
4. ให้เริ่มครัวเรือนที่ให้หมายเลข 2 ในแผนที่เป็นหลังแรก และเลือกครัวเรือนถัดไปโดยเว้น “ช่วง” ระหว่างครัวเรือน ตามค่าที่คำนวณได้ในข้อ 3 และเว้นช่วงครัวเรือนเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ จนได้ครัวเรือนตัวอย่างครบ 20 ครัวเรือน

5. พนักงานสัมภาษณ์จะต้องไปสัมภาษณ์แม่บ้านอายุ 18-60 ปีหรือบุคคลที่ทราบข้อมูลของครัวเรือน ที่อยู่ในครัวเรือนที่สุ่มได้เหล่านี้
6. กรณีที่พนักงานสัมภาษณ์ไม่สามารถสัมภาษณ์ใครในครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้ ให้เลือกครัวเรือนที่อยู่ติดกันที่สุด แทนครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้
7. พนักงานสัมภาษณ์ต้องกรอกรหัสเลขของครัวเรือนตัวอย่างใน “บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง” ซึ่งแสดงว่าในหมู่บ้านนั้นครัวเรือนหมายเลขใดตกเป็นตัวอย่างบ้าง และใครในครัวเรือนตัวอย่างนั้นเป็นผู้ให้สัมภาษณ์
8. พนักงานสัมภาษณ์ต้องส่งมอบแผนที่หมู่บ้านและบัญชีครัวเรือนตัวอย่างให้ผู้ประสานงานพร้อมกับแบบสอบถามที่ทำเสร็จแล้ว

จำนวนแบบสอบถามที่สำรวจได้

ในการสำรวจครั้งนี้ มีหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่าง 148 หมู่บ้าน เหตุที่จำนวนหมู่บ้านตัวอย่างมีไม่ถึง 150 หมู่บ้าน ตามที่ได้วางแผนไว้ เพราะมี 2 หมู่บ้านที่มีประชากรมากจนตกเป็นตัวอย่าง 2 ครั้ง เท่ากับต้องสัมภาษณ์ 40 ครัวเรือนใน 2 หมู่บ้านนั้น แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งสิ้นจาก 145 หมู่บ้าน ได้แบบสอบถามที่ทำเสร็จสมบูรณ์แล้วจำนวน 2,940 ชุด หมู่บ้านที่สุ่มได้แต่ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลมี 3 หมู่บ้าน ด้วยเหตุผลส่วนตัวของบัณฑิตอาสาในหมู่บ้านนั้นๆ

บทที่ 4

ผลการสำรวจ

ในการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ พนักงานสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นบัณฑิตอาสาของ ศอ.บต. ได้ใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์แม่บ้านอายุ 18-60 ปี หรือผู้ที่รู้ข้อมูลของครัวเรือน ในครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้ตามวิธีการที่คณะนักวิจัยได้ออกแบบไว้ ดังได้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 การสำรวจครั้งนี้ ได้ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 สัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 2,940 ครัวเรือน ข้อมูลที่ได้จากครัวเรือนตัวอย่างเหล่านั้นได้นำมาวิเคราะห์ในบทนี้

4.1 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงสร้างอายุและเพศ

โครงสร้างเพศของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำรวจได้มีลักษณะเช่นเดียวของประชากรทั้งประเทศ คือมีประชากรหญิงมากกว่าประชากรชาย อัตราส่วนเพศเท่ากับ 98 ต่อประชากรหญิง 100 คน หรือเท่ากับว่าประชากรทั้งหมดในพื้นที่นี้มีผู้ชายร้อยละ 49 และผู้หญิงร้อยละ 51

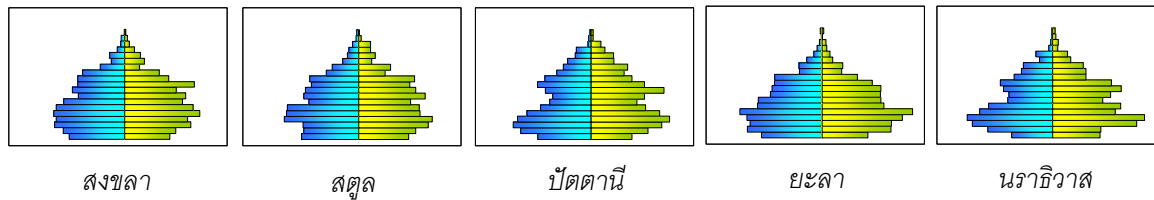
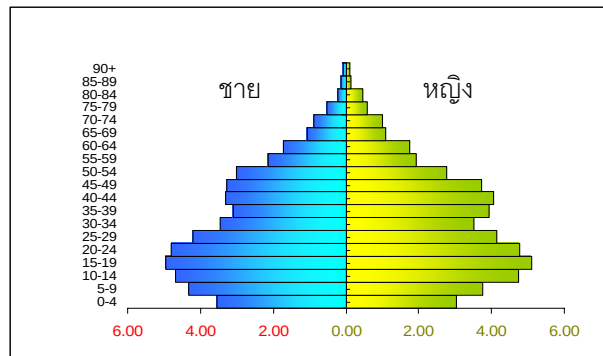
ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำรวจได้มีเด็ก (ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี) คิดเป็นร้อยละ 24 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ร้อยละ 66 และประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 10

นับได้ว่าประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว คือมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุเกือบร้อยละ 10 ขณะที่ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2552 ประชากรสูงอายุสูงถึงร้อยละ 11 แล้ว

อัตราส่วนพึ่งพิงของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่ากับ 43 ซึ่งหมายถึงมีเด็กและผู้สูงอายุ (อายุ 65 ปีขึ้นไป) 43 คน ที่ต้องพึ่งพิงประชากรวัยแรงงาน 100 คน ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนพึ่งพิงของประเทศไทยทั้งประเทศที่เท่ากับ 41 เล็กน้อย

สัดส่วนของประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่าพีระมิดค่อยๆ แคบลง จากประชากรอายุ 15-19 ปี ที่มีอยู่มากถึงร้อยละ 10 ลดลงเหลือร้อยละ 9 ในกลุ่มอายุ 10-14 ปี เหลือร้อยละ 8 ในกลุ่มอายุ 5-9 ปี และลดเหลือเพียงร้อยละ 7 ในกลุ่มอายุต่ำสุด คือ 0-4 ปี การที่ฐานของพีระมิดประชากรแคบลงเช่นนี้อาจสะท้อนให้เห็นว่าภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในพื้นที่นี้ได้ลดลงเรื่อยๆ ตั้งแต่ประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา

ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) เป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ของประชากร 5 จังหวัดภาคใต้ อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการวิเคราะห์ลึกเข้าไปในแต่ละช่วงอายุของประชากรวัยแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรทั้งหมด พบว่า มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ประชากรวัยแรงงานช่วงต้นหรือประชากรอายุ 15-29 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุด รวมแล้วมีมากถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ประชากรกลุ่มนี้นับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรวัยหนุ่มสาวที่พร้อมทั้งกำลังกาย และกำลังความคิด ประชากรในวัยแรงงานช่วงกลางหรือประชากรที่มีอายุ 30-49 ปี เป็นกลุ่มที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากเป็นแรงงานที่สั่งสมประสบการณ์ และรายได้มาเป็นระยะเวลาพอสมควร จึงจัดเป็นกลุ่มที่เริ่มมีกำลังทรัพย์ที่จะลงทุน และมีทักษะในการบริหารงาน เพื่อสร้างผลผลิตและรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่สัดส่วนของประชากรกลุ่มนี้ ได้ลดน้อยลง ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการย้ายถิ่นเป็นสาเหตุสำคัญ การสำรวจนี้พบว่าโครงสร้างประชากรในส่วนหนึ่งของประชากรในวัยแรงงานช่วงกลางทั้งสองเพศเฝ้าหดเข้าไป เนื่องมาจากการย้ายถิ่นออกจากพื้นที่ของแรงงานชายและหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรชายในช่วงวัย 30-35 ปี ที่มีสัดส่วนน้อยกว่าประชากรชายทุกช่วงวัยซึ่งอาจสะท้อนแนวโน้มของการย้ายถิ่นออกจากพื้นที่เมื่อแรงงานมีทุนทรัพย์และมีประสบการณ์การทำงานที่จะใช้ประกอบอาชีพได้ในพื้นที่อื่นๆ

รูป 1 พีระมิดประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

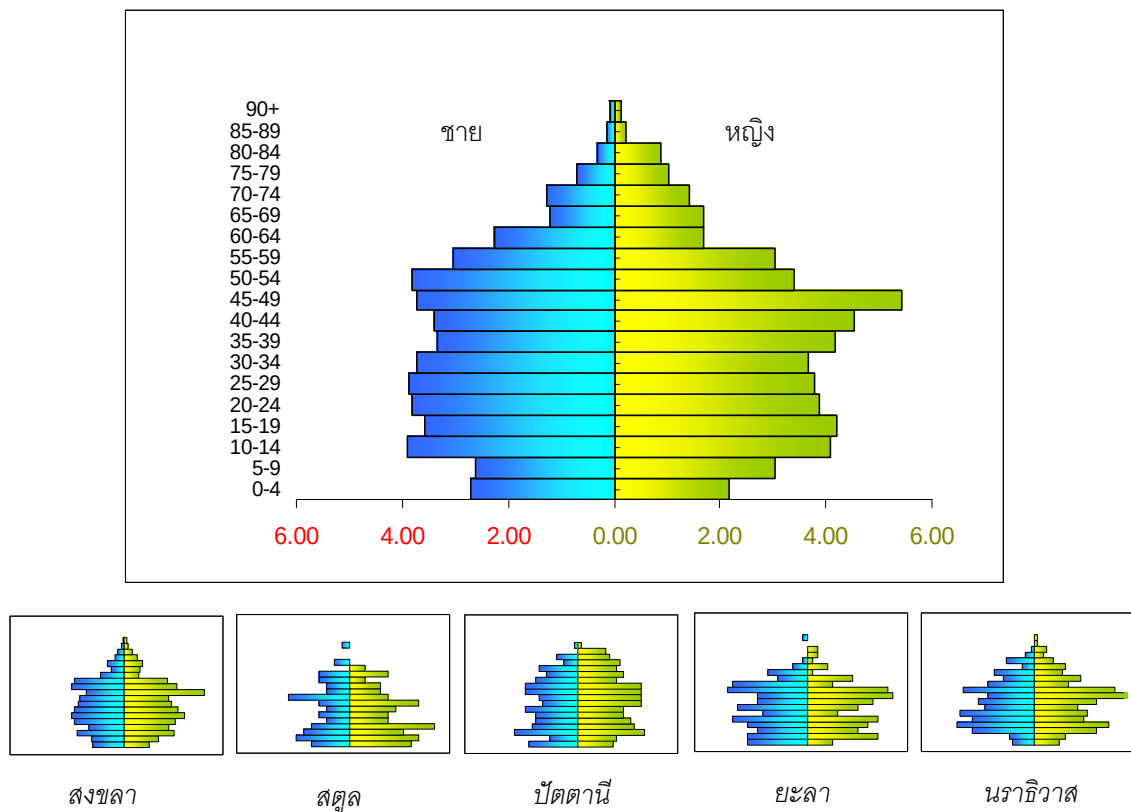
ตาราง 3 ประชากรจำแนกตามอายุ และเพศ

อายุ (ปี)	ประชากร			ร้อยละ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
0-4	849	458	391	6.6	3.6	3.0
5-9	1,039	556	483	8.1	4.3	3.7
10-14	1,215	604	611	9.4	4.7	4.7
15-19	1,298	640	658	10.1	5.0	5.1
20-24	1,232	618	614	9.5	4.8	4.8
25-29	1,078	544	534	8.4	4.2	4.1
30-34	899	447	452	7.0	3.5	3.5
35-39	907	401	506	7.0	3.1	3.9
40-44	950	426	524	7.4	3.3	4.1
45-49	902	421	481	7.0	3.3	3.7
50-54	745	389	356	5.8	3.0	2.8
55-59	524	276	248	4.1	2.1	1.9
60-64	449	222	227	3.5	1.7	1.8
65-69	279	137	142	2.2	1.1	1.1
70-74	243	113	130	1.9	0.9	1.0
75-79	144	68	76	1.1	0.5	0.6
80-84	91	30	61	0.7	0.2	0.5
85-89	34	16	18	0.3	0.1	0.1
90 ปีขึ้นไป	23	10	13	0.2	0.1	0.1
รวมทุกกลุ่มอายุ	12,901	6,376	6,525	100.0	49.4	50.6

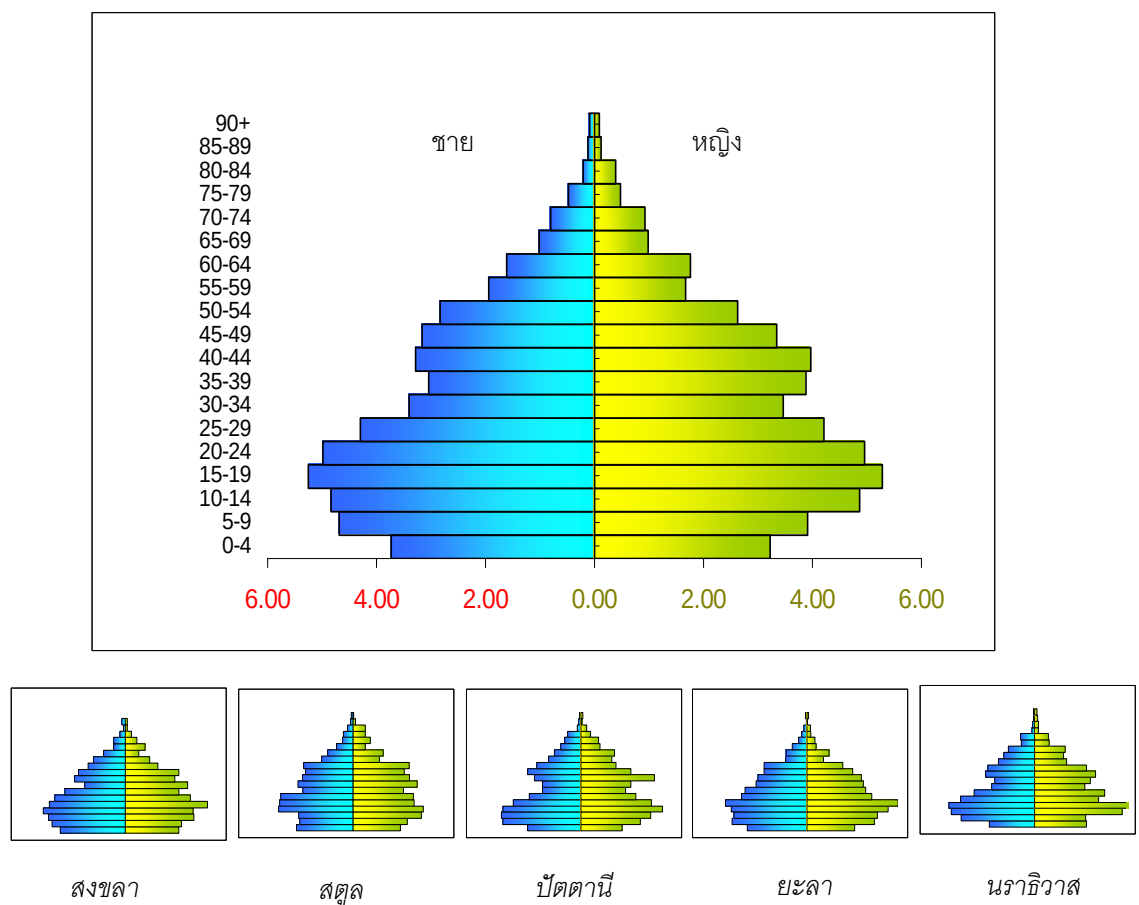
เมื่อพิจารณาโครงสร้างเพศและอายุของประชากรในแต่ละจังหวัด พบว่า

แต่ละจังหวัดมีส่วนของประชากรสูงอายุอยู่พอๆ กัน คือ สงขลา ร้อยละ 9 สตูล ร้อยละ 11 ยะลา ร้อยละ 13 ปัตตานี ร้อยละ 7 และนราธิวาส ร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาฐานของพีระมิดประชากรในแต่ละจังหวัด พบว่าพีระมิดของทุกจังหวัดมีฐานที่แคบลง สะท้อนให้เห็นว่าทุกจังหวัดประสบกับภาวะเจริญพันธุ์ที่ต่ำลงในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณาประชากรวัยแรงงานในแต่ละจังหวัด พบว่าอาจมีการย้ายถิ่นของประชากรวัยแรงงานช่วงกลาง (อายุ 30-49 ปี) ออกจากจังหวัดเหล่านี้ โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส ที่มีพีระมิดในส่วนของการวัยแรงงานช่วงกลางทั้งสองเพศเว้าคอดเข้าไปอย่างเห็นได้ชัด

รูป 2 พีระมิดประชากรที่นับถือศาสนาพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

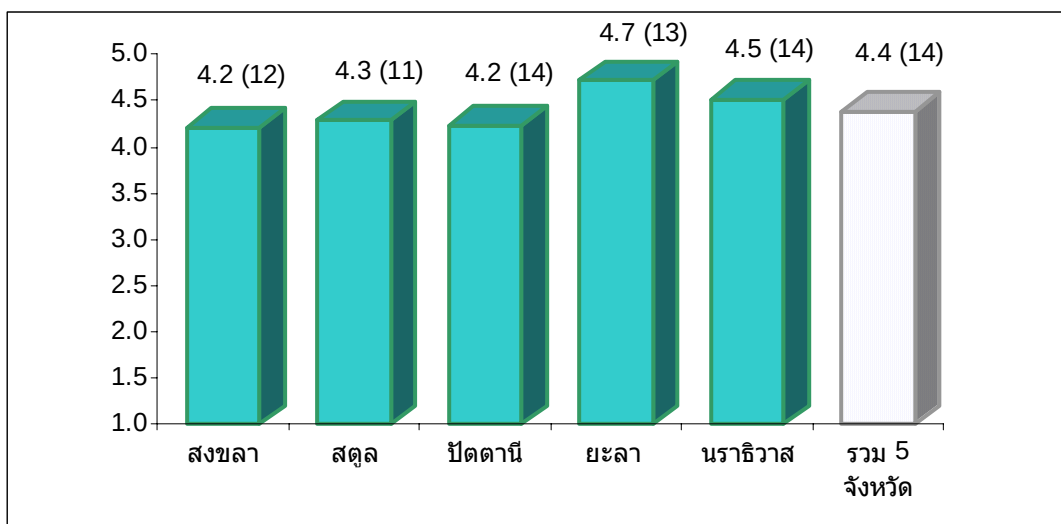

รูป 3 พีระมิดประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขนาดของครัวเรือน

ในการสำรวจครั้งนี้ ได้ถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ครัวเรือนของท่านมีสมาชิกอยู่ด้วยกันทั้งหมดกี่คน” โดยผู้ให้สัมภาษณ์ จะบอกจำนวนตัวเลขของสมาชิกที่อาศัยอยู่จริงในครัวเรือนนั้น

พบว่าครัวเรือนของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสมาชิกอยู่ด้วยกันประมาณ 4-5 คนโดยเฉลี่ย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4 คน และค่ามัธยฐานอยู่ที่ 4 คน อย่างไรก็ตามจากการสำรวจพบว่าหลายครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่จริงในครัวเรือนค่อนข้างสูง บางครัวเรือนมีสมาชิกอาศัยอยู่มากถึง 14 คน ครัวเรือนของแต่ละจังหวัดมีขนาดใกล้เคียงกัน โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ที่ประมาณ 4 คนทุกจังหวัด และจำนวนสมาชิกสูงสุดในแต่ละจังหวัดก็มีค่าประมาณ 11-14 คน

รูป 4 จำนวนเฉลี่ยของสมาชิกครัวเรือน จำแนกตามรายจังหวัด

ศาสนา

การสำรวจในครั้งนี้ได้ถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ครัวเรือนนี้นับถือศาสนาอะไร” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบเฉพาะศาสนาที่คนในครัวเรือนนับถือเป็นส่วนใหญ่เพียงศาสนาเดียวระหว่างศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ และอื่นๆ

ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 79 นับถือศาสนาอิสลามที่เหลืออีกร้อยละ 22 นับถือศาสนาพุทธ จังหวัดที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามมากเรียงตามลำดับ คือ สตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี และสงขลา

ตาราง 4 ศาสนาของครัวเรือน

ศาสนา	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
อิสลาม	56.3	93.8	79.1	87.2	77.4	78.5
พุทธ	43.7	6.2	20.9	12.8	22.6	21.5
รวมทุกศาสนา	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ภาษา

เมื่อถามถึง “ภาษาที่ใช้พูดกันเป็นประจำในครัวเรือน” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบภาษาที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ระหว่างภาษามลายูถิ่น (ยาวิ) ภาษาไทย ภาษาจีน และอื่นๆ โดยในกรณีที่มีสมาชิกในครัวเรือนพูดกันมากกว่า 1 ภาษา พนักงานสัมภาษณ์จะขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบเพียงภาษาที่คนส่วนใหญ่ในครัวเรือนใช้พูดกันเป็นประจำเพียงภาษาเดียว

การสำรวจพบว่าภาษามลายูถิ่น (ยาวิ) จัดเป็นภาษาส่วนใหญ่ที่ใช้พูดกันเป็นประจำในครัวเรือนของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ร้อยละ 52 ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษามลายูถิ่น (ยาวิ) พูดกันเป็นประจำในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกือบครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 48 ยังใช้ภาษาไทยพูดกันเป็นประจำในครัวเรือน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของภาษาที่ใช้พูดกันเป็นประจำในครัวเรือนในรายจังหวัดพบว่า มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยพบว่าประชาชนใน 3 จังหวัดคือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ใช้ภาษามลายูถิ่น (ยาวิ) พูดกันเป็นประจำในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีอัตราส่วนสูงเกินกว่า ร้อยละ 70 ของประชาชนในแต่ละจังหวัด เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนในจังหวัดสตูล แม้จะนับถือศาสนาอิสลามกันมากกว่าร้อยละ 90 แต่ประชาชนเกือบทั้งหมดในจังหวัดนี้ใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 5 ภาษาพูดประจำในครัวเรือน

ภาษา	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
มลายูถิ่น(ยาวิ)	30.6	0.5	70.9	85.7	76.9	52.1
ไทย	69.4	99.5	29.1	13.8	23.1	47.8
จีน	0.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.1
รวมทุกภาษา	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

สถานที่เกิดของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการสำรวจครั้งนี้ได้ถามถึง “สถานที่เกิดของสมาชิกในครัวเรือนแต่ละคน” เพื่อจะดูว่าคนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการดูแลการคลอดจากบุคลากรทางการแพทย์สมัยใหม่จากสถานีนามัย หรือโรงพยาบาลอย่างไร

ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตส่วนใหญ่เกิดที่บ้าน ประชาชนมากกว่าร้อยละ 90 เกิดที่บ้านในช่วงเวลา 40 ปีก่อน อย่างไรก็ตาม บทบาทของโรงพยาบาลมีบทบาทสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ร้อยละของประชาชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ที่เกิดที่โรงพยาบาลมีจำนวนสูงขึ้นเรื่อยๆ เห็นได้ชัดเจนว่าโรงพยาบาลกลายเป็นสถานที่เกิดหลักของประชาชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา โดยร้อยละของประชากรอายุ 10-14 ปี หรือที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2537-2542 ได้เกิดในโรงพยาบาลเริ่มสูงกว่าร้อยละ 50 และเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มอายุน้อย หรือเด็กที่เกิดหลังจากประมาณปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

ปัจจุบันประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คลอดบุตรที่โรงพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ ประชากรอายุต่ำกว่า 5 ปี คลอดที่โรงพยาบาลมากถึงร้อยละ 81 ในทางกลับกัน เด็กที่คลอดที่บ้านได้ลดน้อยลงเรื่อยๆ การสำรวจครั้งนี้พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี คลอดที่บ้านเพียงร้อยละ 17 เท่านั้น

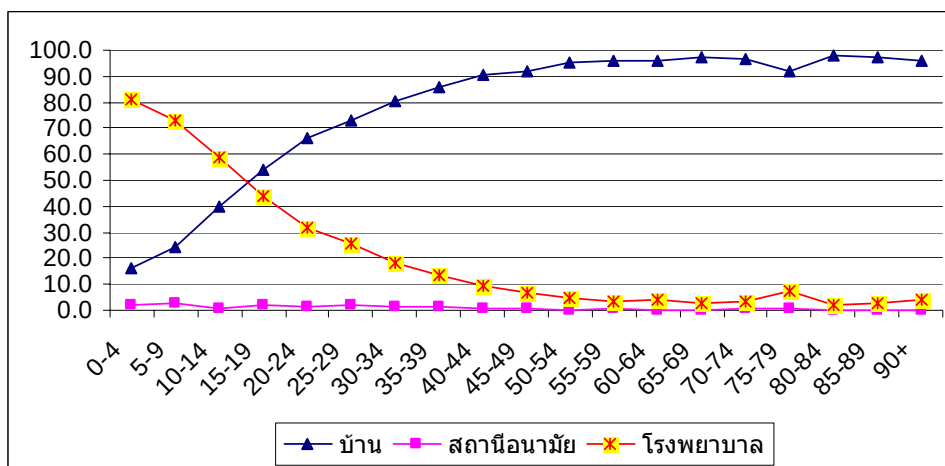
เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี คลอดที่สถานีนามัยเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น และเด็กที่คลอดที่สถานีนามัยส่วนใหญ่ ถึงแม้จะเป็นอัตราส่วนที่น้อย แต่ก็อาจเป็นไปได้ว่าชาวมุสลิมในพื้นที่นี้ ได้เปลี่ยนจากการคลอดที่บ้านมาคลอดที่สถานีนามัยมากขึ้น

แม้ว่าในการคลอดบุตรของประชากรใน 5 จังหวัดภาคใต้จะใช้บริการที่สถานีนามัยไม่มากนัก แต่สถานีนามัยก็มีบทบาทมากขึ้น จะสังเกตได้จากตัวเลขร้อยละของประชากรที่เกิดที่สถานีนามัยที่เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าตัวในช่วงระยะเวลาประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณาสถานที่เกิดของสมาชิกในครัวเรือนของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามศาสนา พบว่าประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งชาวพุทธและมุสลิมในอดีตส่วนใหญ่เกิดที่บ้าน โดยพบว่ามีประชากรชาวพุทธสูงเกินกว่าร้อยละ 50 เกิดที่บ้านในช่วงเวลาก่อน 40 ปีที่ผ่านมา และในภายหลังโรงพยาบาลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเกิดของประชากร จนในปัจจุบันประชากรชาวพุทธทั้งหมดเกิดที่โรงพยาบาล

ในขณะที่ประชาชนชาวมุสลิมในช่วงเวลาไม่นานมานี้ ยังนิยมคลอดที่บ้านเป็นส่วนมาก มีประชาชนชาวมุสลิมสูงเกินกว่าร้อยละ 50 เกิดที่บ้านในช่วงเวลาก่อน 15 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าในภายหลังโรงพยาบาลจะได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเกิดของประชากร แต่การคลอดที่บ้านก็ยังเป็นที่นิยมอยู่ในหมู่ชาวมุสลิม โดยในปัจจุบันทารกประมาณ 1 ใน 5 ของทารกมุสลิมทั้งหมดเกิดที่บ้าน

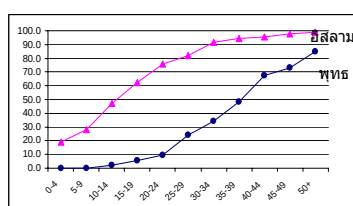
บทบาทของสถานีนามัยในกลุ่มประชากรชาวพุทธ และชาวมุสลิมต่อการคลอดบุตรมีทิศทางตรงกันข้ามกล่าวคือ สถานีนามัยในกลุ่มประชากรชาวพุทธมีบทบาทลดลงอย่างต่อเนื่องต่อการคลอดบุตรของประชากร ในขณะที่สถานีนามัยในกลุ่มประชากรชาวมุสลิมกลับมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อการคลอดบุตรของประชากรในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

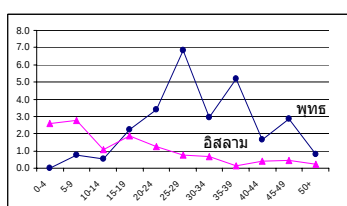
รูป 5 ร้อยละประชากร จำแนกตามอายุและสถานที่เกิด

ตาราง 6 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามอายุและสถานที่เกิด

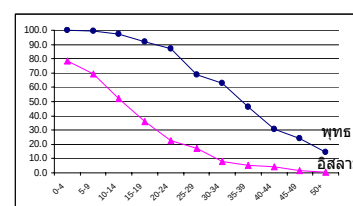
อายุ	พุทธ			อิสลาม			พ.ศ. เกิด
	บ้าน	สถานี อนามัย	โรงพยา บาล	บ้าน	สถานี อนามัย	โรงพยา บาล	
0-4 ปี	0.0	0.0	100.0	19.0	2.6	78.4	2547 - 2552
5-9 ปี	0.0	0.8	99.2	27.8	2.8	69.4	2542 – 2547
10-14 ปี	2.2	0.5	97.3	47.0	1.1	51.9	2537 – 2542
15-19 ปี	5.6	2.2	92.2	62.1	1.9	36.0	2532 – 2537
20-24 ปี	9.6	3.4	87.0	76.0	1.2	22.8	2527 – 2532
25-29 ปี	24.4	6.8	68.8	82.2	0.8	17.0	2522 – 2527
30-34 ปี	34.1	2.9	62.9	91.4	0.7	7.9	2517 - 2522
35-39 ปี	48.6	5.2	46.2	94.3	0.1	5.6	2512 – 2517
40-44 ปี	67.6	1.6	30.8	95.6	0.4	4.0	2507 – 2512
45-49 ปี	73.0	2.8	24.2	98.0	0.4	1.6	2502 – 2507
50 ปีขึ้นไป	84.8	0.8	14.4	99.1	0.2	0.7	ก่อนปี 2502

บ้าน

สถานีนามัย

โรงพยาบาล

รูป 6 ร้อยละประชากรที่คลอดที่บ้าน สถานีนามัย และโรงพยาบาล จำแนกตามอายุและศาสนา

การศึกษา

ในการสำรวจครั้งนี้ได้ถามถึงระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนแต่ละคน โดยสอบถามเฉพาะบุคคลอายุ 3 ปีขึ้นไปว่า “กำลังเรียนอยู่หรือไม่” เพื่อดูว่าประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการเรียนหนังสืออยู่ในระดับใด

การสำรวจพบว่า ประชากรวัยเรียนอายุระหว่าง 3 – 24 ปี มีอัตราการเรียนหนังสือแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงอายุ โดยประชากรอายุระหว่าง 7 - 12 ปี ทั้งชายและหญิง มีอัตราการเรียนหนังสือสูงที่สุด คือ ประชากรเกือบทุกคนในกลุ่มนี้กำลังเรียนหนังสืออยู่ แต่อัตราการเรียนหนังสือได้ลดลงในกลุ่มประชากรอายุ 13-18 ปี และ 19-24 ปี ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประชากรวัยเรียนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาเป็นอย่างน้อย แต่การเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นไปจะลดลงเรื่อยๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีอัตราการเรียนหนังสือในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำมาก กล่าวคือ มีประชากรมุสลิมอายุ 19-24 ปี เพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่กำลังเรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งลดลงจากอัตราการเรียนหนังสือในระดับมัธยมศึกษามากกว่าครึ่ง

ตาราง 7 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อายุ 3-24 ปีที่กำลังเรียนอยู่

จำแนกตามเพศ อายุ และศาสนา

อายุ	พุทธ		อิสลาม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
3-6 ปี	88.0	90.2	88.6	87.6
7-12 ปี	100.0	98.2	98.7	99.1
13-18 ปี	86.5	88.6	73.9	87.7
19-24 ปี	45.4	43.4	29.0	35.6

เมื่อสอบถามผู้ที่ไม่ได้กำลังเรียนหนังสือว่า “เรียนจบชั้นอะไร” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบขั้นการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 สาย คือ สายสามัญ และสายศาสนา พบว่า ประชากรวัยแรงงานอายุระหว่าง 15 – 59 ปี ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มากกว่าครึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเท่านั้น มีเพียงส่วนน้อยที่สำเร็จการศึกษาใน

ระดับอุดมศึกษา จึงกล่าวได้ว่าแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ทักษะไร้ฝีมือ ซึ่งน่าจะได้ค่าตอบแทนจากการทำงานต่ำไปด้วย

เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่า โดยรวมแล้วประชากรวัยแรงงานที่นับถือศาสนาอิสลามมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งจะเห็นได้จากประชากรวัยแรงงานที่นับถือศาสนาอิสลามกว่าร้อยละ 60 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีเพียงร้อยละ 11 เท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่ประชากรที่นับถือศาสนาพุทธสำเร็จการศึกษาในระดับดังกล่าวสูงถึงร้อยละ 22 ซึ่งมากกว่าประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามถึง 2 เท่า

สำหรับการศึกษาในสายศาสนานั้น การสำรวจพบว่า ประชากรวัยแรงงานที่นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 4 ใน 5 คนไม่ได้เรียน หรือไม่เคยเรียนสายศาสนา มีเพียงส่วนน้อยนั้น ที่สำเร็จการศึกษาในสายศาสนา โดยสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาจะลดลงตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

ตาราง 8 ประชากรอายุ 15-59 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จและศาสนา

ระดับการศึกษา	พุทธ	อิสลาม	รวม
สายสามัญ			
ไม่เรียน/ไม่เคยเรียน	1.9	7.6	6.5
ต่ำกว่าประถมศึกษา	5.0	8.2	7.6
ประถมศึกษา	38.2	44.9	43.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	16.9	15.6	15.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	16.2	13.0	13.6
ปริญญา/อนุปริญญา/ปวส.	21.8	10.7	12.8
รวมทุกระดับ	100.0	100.0	100.0
สายศาสนา			
ไม่เรียน/ไม่เคยเรียน	-	75.9	75.9
ต่ำกว่าอิมติดาอียะห์	-	9.7	9.7
อิมติดาอียะห์	-	7.0	7.0
มูตาวาซีเตาะฮ์	-	4.5	4.5
ชานาวี	-	2.3	2.3
สูงกว่าชานาวี	-	0.6	0.6
รวมทุกระดับ	-	100.0	100.0

ผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ประชากรวัยแรงงานใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับค่อนข้างต่ำนี้ สอดคล้องกับข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร ไตรมาส 3 พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งรวบรวมไว้ในรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2552 โดย United Nations Development Programme (UNDP) (2553) ที่ชี้ให้เห็นว่า ประชากรใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยกเว้นสงขลา) ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่าประชากรทั่วประเทศ ซึ่งเท่ากับ 7.68 ปี โดยในสตูลประชากรมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 7.44 ปี ปัตตานี 6.24 ปี ยะลา 7.16 ปี และนราธิวาส 6.14 ปี

ทั้งนี้ หากพิจารณาดัชนีชี้วัดด้านการศึกษา ซึ่งคำนวณจากจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และจำนวนนักเรียนต่อห้องระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว จะพบว่า นราธิวาสจัดเป็น 1 ใน 5 จังหวัดที่มีค่าดัชนีการศึกษาต่ำที่สุดในประเทศ ในขณะที่สงขลาเป็น 1 ใน 5 จังหวัด ที่มีดัชนีการศึกษาสูงที่สุด

4.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

อาชีพ

การสำรวจครั้งนี้ ได้ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยถามถึง “อาชีพหลัก” ของสมาชิกในครัวเรือนแต่ละคน พบว่าประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในวัยแรงงาน คือ อายุระหว่าง 15-59 ปี ทั้งชายและหญิง ส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่/ทำสวน/ทำนา/ประมง ส่วนอาชีพที่มีผู้ทำมากเป็นลำดับต่อๆ มา คือ รับจ้างทั่วไป/กรรมกร และนักเรียน/นักศึกษา โดยที่ประชากรชายมีส่วนผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/กรรมกรมากกว่า ในขณะที่ประชากรหญิงมีส่วนผู้ที่เป็นนักเรียน/นักศึกษามากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพหลักของประชากรชาวพุทธและชาวมุสลิม พบว่า อาชีพหลักของประชากรทั้ง 2 ศาสนาเหมือนกัน คือทำไร่/ทำสวน/ทำนา/ประมง โดยที่ประชากรชาวพุทธประกอบอาชีพดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 49 ของประชากรชาวพุทธวัยแรงงานทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าประชากรชาวมุสลิมที่ทำไร่/ทำสวน/ทำนา/ประมง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36 เท่านั้น ที่น่าสังเกตคือ ความแตกต่างระหว่างอาชีพที่ประชากรวัยแรงงานทำรองลงมา กล่าวคือ ในขณะที่ประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ

เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจสูงถึงร้อยละ 13 ประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามกลับประกอบอาชีพดังกล่าวในสัดส่วนน้อย โดยมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่เป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ สำหรับประชากรที่ว่างงานนั้น การสำรวจพบว่า ประชากรชาวมุสลิมมีสัดส่วนการเป็นผู้ว่างงานสูงกว่าประชากรชาวพุทธ

ตาราง 9 ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อายุ 15-59 ปี ใน 5 จังหวัด จำแนกตามเพศ ศาสนา และอาชีพ

อาชีพหลัก	พุทธ			อิสลาม			รวม		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	13.6	11.5	12.5	5.3	4.2	4.7	6.8	5.6	6.1
2. พนักงานลูกจ้างเอกชน	3.5	3.5	3.5	3.8	3.9	3.8	3.7	3.8	3.8
3. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	6.1	7.4	6.8	7.8	11.7	9.8	7.5	10.9	9.3
4. รับจ้างทั่วไป/กรรมกร	10.0	7.3	8.6	24.0	13.4	18.6	21.5	12.3	16.8
5. ทำไร่/ทำสวน/ทำนา/ประมง	49.7	49.2	49.4	38.4	32.7	35.5	40.4	35.8	38.0
6. แม่บ้าน (ทำงานบ้านตัวเอง ไม่มีรายได้)	0.1	5.3	2.9	0.1	12.2	6.2	0.1	10.9	5.6
7. นักเรียน/นักศึกษา	13.6	13.9	13.8	14.6	17.8	16.2	14.5	17.0	15.8
8.ว่างงาน	3.4	1.9	2.6	6.1	4.1	5.1	5.6	3.7	4.6
รวมทุกอาชีพ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

รายได้

การสำรวจครั้งนี้ถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ครัวเรือนของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณเท่าไร” โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 6 ระดับ จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจนอยู่ โดยมากกว่าครึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่ครัวเรือนที่มีฐานะดี คือ มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 50,000 บาท มีอยู่น้อยมาก ไม่ถึงร้อยละ 1 ของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด ซึ่งหากพิจารณาเป็นรายจังหวัด จะพบว่าปัตตานี เป็นจังหวัดที่มีครัวเรือนยากจนเป็นสัดส่วนสูงที่สุด คือร้อยละ 70 รองลงมาคือ ยะลา สตูล นราธิวาส และสงขลา ตามลำดับ ความแตกต่างระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและครัวเรือนที่มีรายได้สูงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาระดับรายได้ของครัวเรือน โดยจำแนกตามศาสนาแล้ว พบว่าครัวเรือนตัวอย่างทั้ง 2 ศาสนามีรายได้เฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมาก โดยครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธจะมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม เห็นได้จากครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นเพียงร้อยละ 42 ของครัวเรือนชาวพุทธทั้งหมด ในขณะที่ครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 64 ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 50,000 บาทนั้น มีสัดส่วนใกล้เคียงกันในทุกศาสนา

จากรายงานการประเมินความยากจน ปี 2550 ของสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แสดงถึงสัดส่วนคนจน ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนของครัวเรือนที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจนของครัวเรือน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส มีสัดส่วนคนจนอยู่ในระดับสูงกว่าสัดส่วนคนจนในทั่วประเทศ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 8.48 โดยร้อยละ 19.72 ของประชากรในปัตตานีจัดเป็นคนจน ส่วนในนราธิวาสนั้นมีสัดส่วนดังกล่าวสูงถึงร้อยละ 20.02 ซึ่งจัดเป็น 1 ใน 5 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดในประเทศ ส่วนจังหวัดยะลานั้น สัดส่วนคนจนก็ใกล้เคียงกับระดับประเทศ คือเท่ากับร้อยละ 7.53 ตรงกันข้ามกับจังหวัดสงขลา และสตูล ที่มีสัดส่วนคนจนอยู่ในระดับต่ำมาก คือมีเพียงร้อยละ 1.13 และร้อยละ 2.25 เท่านั้น

ตาราง 10 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามระดับรายได้ และจังหวัด

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
1. 0 – 9,999 บาท	53.2	55.7	70.4	62.7	55.4	59.4
2. 10,000 – 19,999 บาท	32.5	33.2	23.7	30.3	34.4	30.8
3. 20,000 – 29,999 บาท	9.2	9.0	2.6	4.0	6.7	6.3
4. 30,000 – 39,999 บาท	3.4	1.5	1.2	1.0	2.4	1.9
5. 40,000 – 49,999 บาท	1.8	0.5	1.0	1.3	1.1	1.2
6. 50,000 บาทขึ้นไป	0.0	0.2	1.0	0.7	0.0	0.4
รวมทุกระดับรายได้	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตาราง 11 ร้อยละครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา และระดับรายได้

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (ต่อเดือน)	พุทธ	อิสลาม	รวม
1. 0 – 9,999 บาท	42.3	64.0	59.4
2. 10,000 – 19,999 บาท	41.4	27.9	30.8
3. 20,000 – 29,999 บาท	11.3	5.0	6.3
4. 30,000 – 39,999 บาท	3.2	1.6	1.9
5. 40,000 – 49,999 บาท	1.4	1.1	1.2
6. 50,000 บาทขึ้นไป	0.3	0.4	0.4
รวมทุกระดับรายได้	100.0	100.0	100.0

ความเป็นเจ้าของบ้านและทรัพย์สิน

สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังสามารถพิจารณาได้จากการเป็นเจ้าของทรัพย์สินประเภทต่างๆ ของครัวเรือนอีกด้วย โดยถามว่า “บ้านที่ท่านอาศัยอยู่นี้ คนในครัวเรือนของท่านเป็นเจ้าของใช่หรือไม่” ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัยเอง โดยครัวเรือนชาวมุสลิมมีสัดส่วนการเป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัยสูงกว่าครัวเรือนชาวพุทธในทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัดปัตตานี ที่สัดส่วนการเป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัยของครัวเรือนชาวพุทธและครัวเรือนชาวมุสลิมอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

การสำรวจนี้ ยังถามถึงการเป็นเจ้าของทรัพย์สินประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากบ้านที่อยู่อาศัย โดยให้พนักงานสัมภาษณ์ถามว่า “ครัวเรือนท่านมีสิ่งของ/เครื่องใช้ต่อไปนี้หรือไม่” โดยถามถึงจำนวนสิ่งของเครื่องใช้แต่ละชนิดที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของ ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนมากเป็นเจ้าของรถยนต์ไฮบริด โดยในแต่ละครัวเรือนนั้นมีจำนวนรถยนต์ไฮบริดเฉลี่ยสูงถึง 1.8 คัน ส่วนสิ่งของเครื่องใช้ที่ครัวเรือนนิยมเป็นเจ้าของรองลงมาคือ โทรศัพท์มือถือ และโทรทัศน์ โดยจำนวนโทรศัพท์มือถือ และจำนวนโทรทัศน์เฉลี่ยที่แต่ละครัวเรือนมีเท่ากับ 1.8 เครื่อง และ 1.1 เครื่อง ตามลำดับ ตรงกันข้ามกับกรณีของเครื่องปรับอากาศ และพานะที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้การสำรวจพบว่า ครัวเรือนมีเครื่องปรับอากาศโดยเฉลี่ยเพียง 0.02 เครื่อง มีเรือนยนต์/เรือประมง 0.04 ลำ และมีรถแทรกเตอร์/รถเกี่ยวข้าว/รถนวดข้าว/รถไถใหญ่/รถไถเล็ก/รถไถเดินตาม 0.05 คันเท่านั้น

ตาราง 12 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างที่เป็นเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัย จำแนกตามศาสนา และจังหวัด

จังหวัด	พุทธ	อิสลาม	รวม
สงขลา	92.9	97.4	95.4
สตูล	89.2	97.1	96.7
นราธิวาส	95.8	96.9	96.6
ยะลา	83.1	95.0	93.6
ปัตตานี	96.7	96.6	96.6
รวม	92.8	96.6	95.8

ตาราง 13 จำนวนสิ่งของเครื่องใช้เฉลี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา

สิ่งของเครื่องใช้	พุทธ	อิสลาม	รวม
โทรทัศน์สี	1.3328	1.0238	1.0898
จานดาวเทียม	0.5080	0.2523	0.3069
โทรศัพท์มือถือ	1.9268	1.7235	1.7669
คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก	0.3631	0.1692	0.2106
เครื่องสูบน้ำ/เครื่องปั๊มไฟ/มอเตอร์ปั้มน้ำ/เครื่องพ่นน้ำ	0.6656	0.5625	0.5846
เครื่องปรับอากาศ	0.0350	0.0160	0.0201
จักรเย็บผ้า	0.1369	0.2878	0.2555
เครื่องซักผ้า	0.7962	0.4756	0.5441
ไมโครเวฟ	0.1831	0.0883	0.1085
ตู้เย็น/ตู้แช่	1.0446	0.8399	0.8836
รถยนต์ เรือประมง	0.0191	0.0476	0.0415
รถมอเตอร์ไซด์	1.9411	1.7767	1.8118
รถเก๋ง/รถปิคอัพ/รถกระบะ/รถตู้ (4 ล้อ)	0.5271	0.3492	0.3872
รถแทรกเตอร์/รถเกี่ยวข้าว/รถนวดข้าว/รถไถใหญ่/รถไถเล็ก/รถไถเดินตาม	0.0271	0.0511	0.0459

เงินช่วยเหลือจากภายนอก

เมื่อถามถึงการได้รับเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ ของครัวเรือน โดยให้พนักงานสัมภาษณ์ถามว่า “ครัวเรือนของท่านได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอกครัวเรือนจากแหล่งต่อไปนี้บ้างหรือไม่” พบว่า ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอก มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าว เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 5 จังหวัดพบว่า เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นแหล่งเงินช่วยเหลือที่ครัวเรือนได้รับมากที่สุด กล่าวคือ 1 ใน 4 ของครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับเบี้ยยังชีพนี้ แหล่งเงินช่วยเหลือจากภายนอกที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ เงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล และเงินส่งกลับจากสมาชิกในครัวเรือนที่ไปอยู่ที่อื่น ในทางตรงกันข้าม เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และเงินสงเคราะห์/เบี้ยยังชีพคนพิการ เป็นแหล่งเงินช่วยเหลือจากภายนอกที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงได้

หากพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละจังหวัดจะพบว่า สัดส่วนของครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับเงินช่วยเหลือนั้น แตกต่างกันไปตามแหล่งต่างๆ ในขณะที่เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นแหล่งเงินช่วยเหลือจากภายนอกที่ครัวเรือนในสตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้รับในสัดส่วนที่สูงที่สุด ครัวเรือนในสงขลาได้รับในรูปของเงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาลเป็นสัดส่วนสูงที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามศาสนา พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่ได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าวสูงกว่าครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธในทุกแหล่งเงินช่วยเหลือ มีเพียงเงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาลเท่านั้น ที่พบว่าครัวเรือนชาวพุทธมีสัดส่วนครัวเรือนที่ได้รับเงินช่วยเหลือสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า ประชากรชาวพุทธรับราชการ หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจในสัดส่วนสูงกว่าประชากรชาวมุสลิม

ตาราง 14 ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอก จำแนกตามจังหวัด และแหล่งเงินช่วยเหลือ

แหล่งต่างๆ	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
สมาชิกในครอบครัวที่ไปอยู่ที่อื่น (เงินส่งกลับ)	9.7	24.1	17.6	9.7	19.3	15.9
เงินสงเคราะห์ หรือเบี้ยยังชีพคนพิการ	1.6	3.8	1.7	2.2	3.0	2.5
เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย	0.5	1.0	0.5	2.0	0.9	1.0
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	16.0	28.9	30.9	19.8	27.1	24.4
เงินจากประกันสังคม เช่น เงินชดเชย จากการถูกเลิกจ้าง	7.7	11.4	3.1	3.7	5.2	6.3
เงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล	18.4	18.9	14.0	16.7	15.6	16.8
เงินกู้เพื่อการศึกษาบุตร	7.9	14.2	13.8	11.0	11.1	11.6
เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ	6.8	14.4	4.7	5.0	3.2	6.9
อื่นๆ	0.3	0.8	0.3	0.5	0.6	0.5

หมายเหตุ: % ครัวเรือนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอกแหล่ง i = จำนวนครัวเรือนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากแหล่ง i /
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด $\times 100$

ตาราง 15 ร้อยละของครัวเรือนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอก จำแนกตามศาสนา และแหล่งเงินช่วยเหลือ

แหล่งต่างๆ	พุทธ	อิสลาม	รวม
สมาชิกในครอบครัวที่ไปอยู่ที่อื่น (เงินส่งกลับ)	11.0	17.3	15.9
เงินสงเคราะห์ หรือเบี้ยยังชีพคนพิการ	1.4	2.7	2.5
เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย	0.3	1.2	1.0
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	22.8	24.8	24.4
เงินจากประกันสังคม เช่น เงินชดเชยจากการถูกเลิกจ้าง	5.3	6.6	6.3
เงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล	19.2	16.1	16.8
เงินกู้เพื่อการศึกษาบุตร	6.7	12.9	11.6
เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ	5.6	7.2	6.9
อื่นๆ	0.2	0.6	0.5

ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนโดยเปรียบเทียบ

การสำรวจนี้ ต้องการศึกษาความคิดเห็นของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของตน เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนอื่นๆ ในละแวกใกล้เคียงกัน จึงถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ท่านคิดว่าครัวเรือนของท่านมีฐานะเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบว่าครัวเรือนของตนมีฐานะยากจนกว่า พอๆ กัน หรือรวยกว่า

ในภาพรวม ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีฐานะแย่กว่า หรือพอๆ กันกับครัวเรือนเพื่อนบ้าน คือร้อยละ 84 เห็นว่าครัวเรือนของตนและครัวเรือนเพื่อนบ้านมีฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน และร้อยละ 13 เห็นว่าครัวเรือนของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจแย่กว่า หรือยากจนกว่า ครัวเรือนเพื่อนบ้าน ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองนั้นมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า หรือร่ำรวยกว่า

เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเห็นต่อฐานะทางเศรษฐกิจของตนไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 5 จังหวัด กล่าวคือ ประมาณ 4 ใน 5 ของครัวเรือนในแต่ละจังหวัด เห็นว่า ครัวเรือนของตนมีฐานะพอๆ กันกับครัวเรือนในละแวกเดียวกัน จะมีเพียงครัวเรือนในปัตตานีและยะลาเท่านั้น ที่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่เห็นว่าฐานะของตนแย่กว่าครัวเรือนอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ในระดับค่อนข้างสูงกว่าจังหวัดอื่นๆ คือเท่ากับร้อยละ 17 และร้อยละ 15 ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อจำแนกครัวเรือนตามศาสนาที่สมาชิกในครัวเรือนนับถือพบว่า ครัวเรือนชาวพุทธและครัวเรือนชาวมุสลิมมีความเห็นต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนตนเองแตกต่างกันเล็กน้อย ทั้งนี้ร้อยละ 92 ของครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธเห็นว่าครัวเรือนของตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างจากครัวเรือนเพื่อนบ้าน ในขณะที่ครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลามมีเพียงร้อยละ 82 ในทางกลับกันมีครัวเรือนชาวมุสลิมเกือบร้อยละ 15 ที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองมีฐานะแย่กว่าครัวเรือนเพื่อนบ้าน และร้อยละ 3 ที่เห็นว่าฐานะของตนเองดีกว่า แต่ครัวเรือนชาวพุทธร้อยละ 7 เห็นว่าครัวเรือนของตนเองยากจนกว่าเพื่อนบ้าน และมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองรวยกว่า

ตาราง 16 ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน จำแนกตามจังหวัด

ฐานะทางเศรษฐกิจ	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
ยากจนกว่า	12.1	12.0	16.6	14.9	9.5	13.1
พอๆ กัน	86.7	84.6	79.8	81.2	87.9	84.0
รวยกว่า	1.1	3.3	3.6	3.9	2.6	2.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตาราง 17 ความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน จำแนกตามศาสนา

ฐานะทางเศรษฐกิจ	พุทธ	อิสลาม	รวม
ยากจนกว่า	6.9	14.8	13.1
พอๆ กัน	91.5	82.0	84.0
รวยกว่า	1.6	3.3	2.9
รวม	100.0	100.0	100.0

เมื่อพิจารณาสัดส่วนครัวเรือนที่เห็นว่า ครัวเรือนของตนเองมีฐานะแย่กว่าครัวเรือนเพื่อนบ้านพบว่า มีสัดส่วนครัวเรือนชาวมุสลิมสูงกว่าครัวเรือนชาวพุทธที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองมีฐานะแย่กว่า และเมื่อจำแนกกระดบรายได้ของครัวเรือนดังแสดงในตารางด้านล่าง พบว่า ครัวเรือนที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองมีฐานะแย่กว่า กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ กว่าครึ่งของครัวเรือนชาวพุทธที่เห็นว่าครัวเรือนของตนเองมีฐานะแย่กว่า มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000

บาท และกว่าร้อยละ 85 ของครัวเรือนชาวมุสลิมที่เห็นว่าครัวเรือนของตนมีฐานะแย่กว่า มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากตัวชี้วัดทางฐานะทางเศรษฐกิจจึงสะท้อนได้ว่า ควรเน้นที่การเพิ่มระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มต่ำสุด เป็นลำดับต้นเสียก่อน

ตาราง 18 จำนวนครัวเรือนตามความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเมื่อเทียบกับเพื่อนบ้าน จำแนกตามศาสนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

ศาสนา	ระดับรายได้	ฐานะทางเศรษฐกิจเชิงเปรียบเทียบ		
		ยากจนกว่า	พอๆ กัน	รวยกว่า
ศาสนาพุทธ	0-9,999 บาท	65.1	41.3	0.0
	10,000-19,999 บาท	30.2	42.2	40.0
	20,000-29,999 บาท	4.7	11.2	50.0
	30,000-39,999 บาท	0.0	3.5	0.0
	40,000-49,999 บาท	0.0	1.4	10.0
	50,000 บาทขึ้นไป	0.0	0.4	0.0
ศาสนาอิสลาม	0-9,999 บาท	85.2	61.8	22.7
	10,000-19,999 บาท	11.6	30.2	46.7
	20,000-29,999 บาท	0.9	5.3	17.3
	30,000-39,999 บาท	0.9	1.5	5.3
	40,000-49,999 บาท	1.2	0.9	5.3
	50,000 บาทขึ้นไป	0.3	0.3	2.7

4.3 สุขภาพของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การสูบบุหรี่

การสำรวจนี้ ได้สอบถามถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อายุ 13 ปีขึ้นไป โดยถามว่า “สูบบุหรี่หรือไม่” ได้สำรวจพบว่า อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรเพศชายโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก กล่าวคือ ผู้ชายประมาณ 3 ใน 5 คน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เหล่านี้ เป็นผู้สูบบุหรี่ ตรงกันข้ามกับประชากรเพศหญิง ที่มีอัตราการสูบบุหรี่ต่ำกว่าอย่างเห็นได้ชัด คือ ผู้หญิงประมาณ 1 ใน 25 คนเท่านั้นที่เป็นผู้สูบบุหรี่ ทั้งนี้พบว่า ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามมีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ทั้งเพศชายและเพศหญิง

เมื่อจำแนกประชาชนออกเป็น 4 กลุ่มอายุ ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรชายที่มีอัตราการสูบบุหรี่สูงที่สุด คือกลุ่มประชากรวัยทำงานอายุระหว่าง 20-59 ปี โดยประชากรชาวพุทธอายุ 20-59 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่ประมาณร้อยละ 51 ในขณะที่ประชากรชาวมุสลิมในกลุ่มอายุเดียวกัน มีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าระดับเฉลี่ยของประชากรชายใน 5 จังหวัดทั้งหมด คือสูงถึงร้อยละ 68 กลุ่มประชากรชายที่มีอัตราการสูบบุหรี่มากเป็นลำดับต่อมาคือ กลุ่มประชากรชายที่อายุ 60 ปีขึ้นไป โดยประชากรชายชาวพุทธในกลุ่มอายุดังกล่าว สูบบุหรี่ประมาณร้อยละ 39 ส่วนประชากรชายชาวมุสลิม สูบบุหรี่ประมาณร้อยละ 61

ประเด็นที่น่าสนใจคือ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ตั้งแต่อายุน้อยของประชากรชายในทั้ง 2 ศาสนา ดังจะเห็นได้จากอัตราการสูบบุหรี่ในประชากรชายที่อายุ 13-14 ปี และ 15-19 ปี ที่สูงประมาณ ร้อยละ 9 และร้อยละ 22 สำหรับประชากรชาวพุทธ และประมาณร้อยละ 8 และสูงถึงร้อยละ 39 สำหรับประชากรชาวมุสลิม ตามลำดับ

สำหรับอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรหญิงใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นยังอยู่ในระดับต่ำในทุกกลุ่มอายุ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรสูงอายุเพศหญิงที่นับถือศาสนาอิสลามที่อยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรหญิงในกลุ่มอายุอื่นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในประชากรหญิงรุ่นใหม่ๆ ที่ไม่นิยมสูบบุหรี่เหมือนคนรุ่นเก่าๆ

หากพิจารณาควบคู่กับรายงานการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งได้รวบรวมไว้โดย United Nations Development Programme (UNDP) (2553) จะพบว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนทั่วประเทศอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ สัดส่วนประชากรชายอายุ 11 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ที่สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 38.5 และสัดส่วนประชากรหญิงอายุ 11 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ที่สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 1.8 เท่านั้น แต่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลับมีประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไปที่สูบบุหรี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชากรชาย อยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่ามาก คือ ร้อยละ 43.2 และร้อยละ 0.8 ในสงขลา ร้อยละ 50.7 และร้อยละ 0.9 ในสตูล ร้อยละ 51.7 และร้อยละ 1.9 ในปัตตานี และร้อยละ 39.8 และร้อยละ 1.7 ในยะลา สำหรับประชากรชาย และประชากรหญิง ตามลำดับ จะมีเพียงนราธิวาสเท่านั้น ที่สัดส่วนประชากรที่สูบบุหรี่อยู่ในระดับต่ำกว่าประชากรทั่วประเทศ แต่ก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตาราง 19 ร้อยละของประชากร อายุ 13 ปีขึ้นไปใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สูบบุหรี่
จำแนกตามเพศ อายุ และศาสนา

อายุ	พุทธ		อิสลาม		รวม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1. 13-14 ปี	8.8	2.9	7.8	3.7	7.9	3.6
2. 15-19 ปี	22.0	2.1	38.7	3.4	36.6	3.2
3. 20-59 ปี	51.4	2.0	68.4	3.6	65.2	3.3
4. 60 ปีขึ้นไป	39.4	2.5	61.3	10.2	56.3	8.3
รวมทุกกลุ่มอายุ	45.4	2.1	60.3	4.4	57.6	3.9

อัตราการสูบบุหรี่ = จำนวนประชากรในกลุ่มอายุ i ที่สูบบุหรี่ / ประชากรในกลุ่มอายุ i ทั้งหมด $\times 100$

ภาวะการเจ็บป่วย

ในด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น การสำรวจได้ให้พนักงานสัมภาษณ์ถามว่า “ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยด้วยโรคดังต่อไปนี้กี่คน และหากมีการเจ็บป่วย ได้ไปรับการรักษาจากสถานบริการของรัฐหรือไม่” โดยพนักงานสัมภาษณ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์ไปที่ละโรค ซึ่งหากครัวเรือนตัวอย่างมีผู้เจ็บป่วยด้วยโรคดังกล่าว ก็ให้ระบุจำนวนผู้ป่วย และถามต่อไปอีกว่า ได้ไปใช้สถานบริการของรัฐหรือไม่

การสำรวจพบว่า ภายในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก/ไข้ชิคุนกุนยามากที่สุด คือ 1 ใน 4 ของประชาชนทั้งหมดเป็นโรคนี้ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากช่วงเวลาเก็บข้อมูล เป็นช่วงที่โรคไข้ชิคุนกุนยากำลังระบาด จึงทำให้ได้ อัตราความชุกของโรคที่มากผิดปกติ โรคที่มีผู้ป่วยมากรองลงมาคือ โรคเกี่ยวกับกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น และ โรคในช่องปาก/ฟัน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการเจ็บป่วยในระดับครัวเรือนพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อยหนึ่งคนที่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก/ไข้ชิคุนกุนยา นอกจากนั้นก็เป็นโรคกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น โรคความดันโลหิต และโรคระบบทางเดินหายใจ

จะเห็นได้ว่า กว่าร้อยละ 75 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกป่วยเป็นโรคใดโรคหนึ่ง ไปรับการรักษาที่สถานบริการของรัฐเมื่อมีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วย ทั้งนี้ อัตราการไปรับบริการก็ขึ้นกับประเภทของการเจ็บป่วยด้วย กล่าวคือ ถ้าเป็นโรคเรื้อรัง เช่น โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิต โรคหัวใจและหลอดเลือด ก็จะมีการไปใช้บริการจากสถานบริการของรัฐในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 90 เลยทีเดียว

การสำรวจพบว่า ครัวเรือนที่สมาชิกไม่ป่วยเป็นโรคใดเลยในรอบปีที่ผ่านมา มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น แสดงว่าความเจ็บป่วยของประชาชนยังนับว่าชุกมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสะท้อนถึง “ความต้องการ” ด้านสุขภาพอนามัยที่สูงมากในพื้นที่นี้

ตาราง 20 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เจ็บป่วย จำแนกตามกลุ่มโรค
และการใช้บริการสถานบริการของรัฐเมื่อเจ็บป่วย

โรค	% ประชากร ที่เจ็บป่วย	% ครวเรือนที่มี สมาชิกเจ็บป่วย	% ครวเรือนที่ไปสถาน บริการของรัฐเมื่อมี สมาชิกเจ็บป่วย
โรคระบบทางเดินหายใจ	6.8	22.9	83.4
ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ	9.2	34.2	94.7
โรคระบบทางเดินอาหาร	4.8	16.6	83.0
โรคระบบขับถ่าย	3.3	10.7	80.0
โรคหัวใจ และหลอดเลือด	1.7	7.2	91.5
อาการเครียด	5.5	15.5	56.7
โรคเบาหวาน	2.0	8.2	96.7
โรคในช่องปาก/ฟัน	11.2	28.7	78.8
โรคกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น	12.5	37.7	74.8
โรคเกี่ยวกับตา เช่น ต้อหิน ต้อกระจก	3.6	13.8	75.4
มะเร็ง	0.2	0.7	100.0
โรคใช้เลือดออก/ใช้ซิคุนคุนยา	24.6	48.8	79.8
อื่นๆ	0.7	1.9	86.0

หมายเหตุ: % ประชากรที่เจ็บป่วยโรค a = จำนวนคนที่รายงานว่าป่วยด้วยโรค a / จำนวนคนทั้งหมด x 100

% ครวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยโรค a = จำนวนครวเรือนที่มีสมาชิกคนหนึ่งหรือหลายคนเจ็บป่วยด้วยโรค a /
จำนวนครวเรือนทั้งหมด x 100

% ครวเรือนที่ไปสถานบริการของรัฐเมื่อมีสมาชิกเจ็บป่วย = ครวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรค a แล้วไปสถานบริการ
ของรัฐ / จำนวนครวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยทั้งหมด x 100

เมื่อพิจารณาการเจ็บป่วยของครวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ละครวเรือนโดย
ละเอียดแล้ว จะเห็นว่าเกือบร้อยละ 90 ของครวเรือนทั้งหมด เป็นครวเรือนที่มีสมาชิกในครวเรือน
เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ อย่างน้อย 1 โรค มีครวเรือนเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น ที่สมาชิกในครวเรือนไม่
มีการเจ็บป่วยด้วยโรคใดๆ เลย

ในจำนวนครวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ อย่างน้อย 1 โรคนั้น สัดส่วนของ
ครวเรือนที่มีสมาชิกเป็นโรคจะลดลงตามจำนวนโรคที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ร้อยละ 24 มีสมาชิกใน
ครวเรือนเจ็บป่วยด้วยโรค 1 โรค ร้อยละ 22 มีสมาชิกในครวเรือนเจ็บป่วยด้วยโรค 2 โรค และลดลง

ตามลำดับ ที่น่าสังเกตคือ มีครัวเรือนเกือบร้อยละ 14 ที่สมาชิกในครัวเรือนต้องเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ตั้งแต่ 5 โรคขึ้นไป

ตาราง 21 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนโรค

จำนวนโรคที่เจ็บป่วย	ร้อยละ
ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคใดเลย	12.0
1 โรค	23.9
2 โรค	22.0
3 โรค	17.3
4 โรค	10.6
5 โรคขึ้นไป	13.5
รวม	100.0

เมื่อแบ่งครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็น 6 กลุ่ม ตามระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน และพิจารณาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือนในแต่ละกลุ่มรายได้แล้ว จะเห็นได้ว่าในกลุ่มครัวเรือน 3 กลุ่ม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 30,000 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนที่เจ็บป่วย จำแนกตามจำนวนโรคในสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ กว่าร้อยละ 44-47 ของครัวเรือนใน 3 กลุ่มรายได้ มีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยด้วยโรค 1-2 โรค ร้อยละ 27-29 เจ็บป่วยด้วยโรค 3-4 โรค ร้อยละ 13-16 เจ็บป่วยด้วย 5 โรคขึ้นไป โดยมีครัวเรือนร้อยละ 11-13 ที่สมาชิกไม่เจ็บป่วยด้วยโรคใดๆ เลย

ตรงกันข้ามกับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ย 30,000 บาทขึ้นไป ซึ่งพบว่าสมาชิกในครัวเรือนใน 3 กลุ่มรายได้นี้ เจ็บป่วยด้วยจำนวนโรคที่มากกว่าในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัดส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคมากกว่า 5 โรคขึ้นไป ที่เพิ่มขึ้นตามระดับรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยคิดเป็นร้อยละ 21 ของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ย 30,000 - 39,999 บาท ร้อยละ 32 ของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ย 40,000 - 49,999 บาท และสูงถึงร้อยละ 46 ของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ย 50,000 บาทขึ้นไป สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเกิดจากความรู้สึกของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย อาจมองเรื่องการเจ็บป่วยเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อย เนื่องจากอาจกังวลหรือให้ความสำคัญกับเรื่องปากท้องมากกว่าเรื่องของสุขภาพ แต่ในขณะที่

ครัวเรือนที่มีรายได้สูงหรือมีฐานะค่อนข้างดีแล้ว เมื่อเกิดการเจ็บป่วย หรือเกิดการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ก็เกิดความวิตกกังวลว่าตนเองเป็นโรคนั้นโรคนี้ มีความเป็นห่วงสุขภาพของตนเองมากกว่าเรื่องอื่น

ตาราง 22 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ย และการเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (ต่อเดือน)	ไม่ป่วย เลย	ป่วย 1-2 โรค	ป่วย 3-4 โรค	ป่วย 5 โรคขึ้นไป	รวม
1. 0 – 9,999 บาท	12.2	46.8	27.3	13.7	100.0
2. 10,000 – 19,999 บาท	12.8	45.1	29.0	13.1	100.0
3. 20,000 – 29,999 บาท	11.3	43.5	29.0	16.1	100.0
4. 30,000 – 39,999 บาท	3.6	48.2	26.8	21.4	100.0
5. 40,000 – 49,999 บาท	0.0	35.3	32.4	32.4	100.0
6. 50,000 บาทขึ้นไป	9.1	36.4	9.1	45.5	100.0
รวม	12.0	45.9	27.9	14.1	100.0

หากพิจารณาเพิ่มเติมเฉพาะครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคอย่างน้อย 1 โรค โดยแบ่งตามระดับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน จะเห็นได้ว่าการเข้าไปรับการรักษาพยาบาลตามสถานบริการของรัฐประเภทต่างๆ จะแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ กล่าวคือ สัดส่วนของการไปใช้บริการจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย เมื่อสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วย จะเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากในครัวเรือนที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ต่ำกว่า 10,000 บาทนั้น จะมีสัดส่วนการไปใช้บริการโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยต่ำที่สุด คือเพียงร้อยละ 44 เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีกมากกว่าครึ่ง ไม่ได้ไปรับการรักษาจากสถานบริการดังกล่าวเมื่อเจ็บป่วยแต่อย่างใด ในขณะที่ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ย 50,000 บาทขึ้นไป มีสัดส่วนการไปใช้บริการจากสถานบริการประเภทนี้สูงถึงร้อยละ 70

การใช้บริการรักษาพยาบาลจากสถานบริการ

การสำรวจนี้ยังศึกษาการไปใช้บริการรักษาพยาบาลจากสถานบริการประเภทต่างๆ โดยถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนไปใช้บริการรักษาสุขภาพอนามัยจากแหล่งต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด” สัมภาษณ์โดยถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่าได้ไปรับบริการบริการจากสถานบริการดังกล่าวหรือไม่ โดยถามไล่ไปตามประเภทของสถานบริการรักษาพยาบาล

การสำรวจพบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกเจ็บป่วยในรอบปีที่ผ่านมา ไปใช้บริการรักษาพยาบาลที่สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน สูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65 ของครัวเรือนตัวอย่างที่มีผู้เจ็บป่วยทั้งหมด นอกจากนี้ ครัวเรือนเกินกว่าครึ่งก็ยังไปรับบริการจากโรงพยาบาลชุมชน คลินิกเอกชน และร้านขายยา การไปรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลเอกชนนั้น อยู่ในสัดส่วนต่ำที่สุด คือเพียงร้อยละ 9 ของครัวเรือนทั้งหมด ในขณะที่การรักษาจากหมอพื้นบ้านก็ยังมีอยู่ โดยคิดเป็นร้อยละ 28

เมื่อพิจารณาการไปใช้บริการรักษาพยาบาล โดยจำแนกตามจังหวัดแล้ว จะพบว่ารูปแบบการไปใช้บริการจากสถานบริการประเภทต่างๆ แตกต่างกันอย่างมากระหว่างจังหวัด โดยในสงขลาและสตูล มีสมาชิกในครัวเรือนไปรับบริการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ครัวเรือนในปัตตานี และยะลา ไปรับบริการจากสถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชนมากที่สุด ส่วนครัวเรือนในนราธิวาส ไปโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

ตาราง 23 ร้อยละของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยไปใช้บริการรักษาพยาบาล จำแนกตามจังหวัดและประเภทของสถานบริการ

สถานบริการรักษาพยาบาล	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
1. โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย	28.5	25.0	19.9	48.7	69.3	37.7
2. โรงพยาบาลชุมชน	77.3	78.5	57.3	33.7	25.3	55.2
3. สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน	73.2	53.8	66.5	78.2	50.6	64.8
4. โรงพยาบาลเอกชน	16.6	8.7	6.4	5.3	8.2	9.1
5. คลินิกเอกชน	51.8	53.3	52.3	57.8	58.9	54.7
6. ร้านขายยา	64.5	50.7	37.8	54.2	44.1	50.6
7. หมอพื้นบ้าน	25.1	20.2	25.2	39.1	30.6	27.9

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามศาสนา พบว่ารูปแบบการไปใช้บริการจากสถานบริการรักษายาบาลก็แตกต่างกันพอสมควร แม้ว่าครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 2 ศาสนา จะไปรับบริการจากสถานเอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชนมากที่สุด แต่การไปรับการรักษาจากหมอพื้นบ้านของครัวเรือนชาวมุสลิม กลับสูงกว่าของครัวเรือนชาวพุทธเกือบ 3 เท่า ตรงกันข้ามกับการไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนของครัวเรือนชาวพุทธ ที่สูงกว่าของครัวเรือนชาวมุสลิมเกือบ 3 เท่าเช่นเดียวกัน

ตาราง 24 ร้อยละของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วยไปใช้บริการรักษายาบาล จำแนกตามศาสนา และประเภทของสถานบริการ

สถานบริการด้านสุขภาพอนามัย	พุทธ	อิสลาม	รวม
1. โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย	41.9	36.6	37.7
2. โรงพยาบาลชุมชน (อำเภอ)	60.5	53.7	55.2
3. สถานเอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน	63.1	65.3	64.8
4. โรงพยาบาลเอกชน	18.8	6.5	9.1
5. คลินิกเอกชน	62.1	47.4	50.6
6. ร้านขายยา	49.0	56.3	54.7
7. หมอพื้นบ้าน	11.7	32.4	28.0

การสำรวจยังได้ให้พนักงานสัมภาษณ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ไปใช้บริการรักษายาบาลจากสถานบริการของรัฐต่อไปถึงเหตุผลที่ไม่ไปใช้บริการ จะเห็นได้ว่าโดยภาพรวมแล้ว ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าครึ่ง ไปใช้บริการรักษายาบาลจากโรงพยาบาลชุมชนและสถานเอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน มีเพียง 1 ใน 3 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น ที่ไปรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย ส่วนครัวเรือนอีก 2 ใน 3 ให้เหตุผลว่า ที่สมาชิกในครัวเรือนของตนไม่ไปใช้บริการจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยนั้นเป็นเพราะสมาชิกในครัวเรือนไม่มีใครป่วย เจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย และการเดินทางไปสถานบริการดังกล่าวไม่สะดวก

ส่วนครัวเรือนที่ไม่ไปรับบริการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลชุมชนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 45 ของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด ให้เหตุผลหลักว่า การที่ครัวเรือนของตนไม่มีใครไปรับบริการจากสถานบริการดังกล่าวเนื่องจากไม่ได้ป่วย เหตุผลรองลงมาคือเจ็บป่วยเล็กน้อย เป็นที่น่าสังเกตว่า ครัวเรือนที่ไม่ได้ไปรับบริการจากโรงพยาบาลชุมชนเหล่านี้ มีอยู่ถึงร้อยละ 22 ที่ให้เหตุผลอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบว่าโรงพยาบาลชุมชน ก็คือโรงพยาบาลอำเภอก็เป็นได้

ในส่วน of สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชนนั้น เหตุผลที่สมาชิกในครัวเรือนไม่ไปใช้บริการก็เป็นไปในทำนองเดียวกันกับสถานบริการภาครัฐประเภทอื่นๆ แต่เหตุผลที่เพิ่มเติมคือ สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชนนั้น ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง

ตาราง 25 ร้อยละของครัวเรือนที่มีไม่ไปใช้บริการจากสถานบริการของรัฐ จำแนกตามศาสนา และสถานที่ไม่ไปใช้บริการ

การใช้บริการจาก สถานบริการของรัฐ	พุทธ			อิสลาม			รวม		
	ร.พ. จังหวัด	ร.พ. ชุมชน	สถานี อนามัย	ร.พ. จังหวัด	ร.พ. ชุมชน	สถานี อนามัย	ร.พ. จังหวัด	ร.พ. ชุมชน	สถานี อนามัย
ไปใช้บริการ	41.9	60.5	63.1	36.6	53.7	65.3	37.7	55.2	64.8
ไม่ไปใช้บริการ	58.1	39.5	36.9	63.4	46.36	34.7	62.3	44.8	35.2
ไม่ป่วย	42.0	33.1	41.8	33.7	33.7	33.2	35.3	33.6	35.2
เจ็บป่วยเล็กน้อย	21.2	16.9	9.2	35.6	17.8	21.3	32.7	17.7	18.5
บริการไม่ได้	1.2	7.3	3.5	1.4	2.5	5.0	1.4	3.4	4.7
ราคาแพง	0.5	5.2	0.0	1.0	2.6	0.1	0.9	3.1	0.1
เดินทางไม่สะดวก	32.1	10.9	11.4	20.8	5.8	4.8	23.0	6.8	6.3
ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง	0.5	7.3	20.1	0.2	3.3	16.5	0.3	4.0	17.3
ไม่รู้จักร	0.8	3.6	7.0	1.2	10.7	1.3	1.1	9.4	2.5
อื่นๆ	1.7	15.7	7.0	6.1	23.6	17.8	5.3	22.0	15.4

สำหรับการไปรับบริการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลชุมชน หรือสถานีนอนมัย/ศูนย์สุขภาพชุมชนนั้น แม้ว่าผลการศึกษาจะไม่สามารถชี้ให้เห็นแบบแผนการเข้ารับบริการรักษาพยาบาลของครัวเรือนตามระดับรายได้ได้อย่างชัดเจน แต่ก็แสดงให้เห็นว่า กว่า 2 ใน 3 ของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วย เข้ารับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการทั้ง 2 ประเภทนี้ ในทุกระดับรายได้ ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนการเข้ารับบริการจากโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

ตาราง 26 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เจ็บป่วย จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ย และการไปใช้บริการสถานบริการของรัฐ

รายได้เฉลี่ย ของครัวเรือน (ต่อเดือน)	โรงพยาบาลศูนย์			โรงพยาบาลชุมชน			อนามัย		
	ไม่ไปใช้ บริการ	ไปใช้ บริการ	รวม	ไม่ไปใช้ บริการ	ไปใช้ บริการ	รวม	ไม่ไปใช้ บริการ	ไปใช้ บริการ	รวม
1. 0 – 9,999 บาท	56.2	43.8	100.0	36.4	63.6	100.0	25.2	74.8	100.0
2. 10,000 – 19,999 บาท	47.3	52.7	100.0	33.7	66.3	100.0	27.3	72.7	100.0
3. 20,000 – 29,999 บาท	40.0	60.0	100.0	28.8	71.2	100.0	29.5	70.5	100.0
4. 30,000 – 39,999 บาท	34.7	65.3	100.0	38.8	61.2	100.0	30.2	69.8	100.0
5. 40,000 – 49,999 บาท	33.3	66.7	100.0	36.7	63.3	100.0	25.0	75.0	100.0
6. 50,000 บาทขึ้นไป	30.0	70.0	100.0	30.0	70.0	100.0	10.0	90.0	100.0
รวม	51.6	48.4	100.0	35.2	64.8	100.0	26.1	73.9	100.0

สถานะสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือนโดยเปรียบเทียบ

เมื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์เปรียบเทียบสถานะสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือนของตนกับสถานะสุขภาพในปีที่แล้ว โดยถามว่า “ทุกวันนี้สุขภาพของคนในครัวเรือนของท่านโดยรวมแล้วเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับปีก่อน” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบว่าครัวเรือนของตนมีสุขภาพดีกว่าเดิม เหมือนเดิม หรือแย่กว่าเดิม

พบว่าครัวเรือนประมาณครึ่งหนึ่งเห็นว่าสุขภาพโดยรวมของตนและสมาชิกในครัวเรือนในปัจจุบันใกล้เคียงกับสุขภาพโดยรวมในปีก่อน ในขณะที่ 1 ใน 3 ของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมดเห็นว่า สุขภาพของตนและครัวเรือนดีกว่าเดิม มีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่เห็นว่าสุขภาพของตนแย่กว่าในเมื่อปีที่ผ่านมา

สถานะสุขภาพของครัวเรือนในสงขลา สตูล และปัตตานี ก็เป็นในทำนองเดียวกันกับภาพรวมของทั้ง 5 จังหวัดชายแดนใต้ ที่น่าสนใจคือครัวเรือนในยะลา และนราธิวาส ที่มีสัดส่วนครัวเรือนตัวอย่างที่เห็นว่าสถานะสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือนของตน ดีขึ้นกว่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา สูงถึงกว่าร้อยละ 40

ตาราง 27 ความเห็นของครัวเรือนตัวอย่างต่อสถานะสุขภาพของสมาชิกในครัวเรือน
เมื่อเทียบกับปีก่อน จำแนกตามจังหวัด

สถานะสุขภาพ	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
ดีกว่าเดิม	19.0	28.2	32.4	45.1	42.2	33.1
เหมือนเดิม	53.5	55.3	52.5	39.2	51.3	50.4
แย่กว่าเดิม	27.4	16.5	15.1	15.7	6.5	16.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ผลของการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะเจ็บป่วยนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการบริการรักษาพยาบาลด้วยการแพทย์สมัยใหม่สูงมาก สถานบริการของรัฐตั้งแต่ระดับล่างสุด สถานีอนามัยอนามัย และสูงขึ้นไปได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน จนถึงโรงพยาบาลศูนย์/ จังหวัด/ มหาวิทยาลัย ได้ทำหน้าที่เป็นที่พึ่งหลักยามป่วยไข้ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับข้อมูลการสำรวจที่พบว่า การคลอดของประชาชนในพื้นที่ที่นิยมฝากครรภ์และคลอดในสถานบริการของรัฐเพิ่มขึ้นแล้ว ก็น่าที่รัฐควรพิจารณากำหนดให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ใช้การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย ตั้งแต่การฝากครรภ์ การคลอด อนามัยแม่และเด็ก และการป้องกันรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เป็นช่องทางนำการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านอื่นๆ ของประชาชนในพื้นที่นี้ต่อไป การปรับปรุงบริการด้านสุขภาพอนามัยดังกล่าวนี้ อาจให้ความสำคัญต่อการเพิ่มบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขจากคนในพื้นที่ และการปรับสิ่งแวดล้อมและวิธีการในสถานบริการให้เหมาะสมกับความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่นี้ด้วย

4.4 สุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

แหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้

เพื่อให้ทราบถึงสภาพทางสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้รวมประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ในแบบสอบถาม โดยมีประเด็นคำถามที่ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งน้ำดื่ม แหล่งน้ำใช้ ส้วม ปัญหาสัตว์และแมลงนำโรค วิธีการจัดขยะ และเชื้อเพลิงในการประกอบอาหาร เข้าไว้ในส่วนนี้

การสำรวจแหล่งน้ำดื่ม และแหล่งน้ำใช้ของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบแหล่งน้ำดื่ม และแหล่งน้ำใช้ที่ครัวเรือนใช้ดื่มและใช้จริง โดย “น้ำดื่ม” หมายถึง น้ำที่ใช้สำหรับดื่มอย่างเดียวเท่านั้น หากครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์มีน้ำจากหลายแหล่ง ผู้สัมภาษณ์จะขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุแหล่งที่ใช้ดื่มเป็นประจำเพียงแหล่งเดียว และ “น้ำใช้” หมายถึง น้ำที่ใช้ในการทำอาหาร ทำความสะอาด ซักล้าง และอาบน้ำ หากครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ใช้น้ำจากหลายแหล่ง ผู้สัมภาษณ์จะขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุแหล่งที่ใช้เป็นประจำเพียงแหล่งเดียว

น้ำบ่อ น้ำบาดาล และน้ำประปาจัดเป็นแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สำคัญของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพบว่าแหล่งน้ำดื่มของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญคือ น้ำบ่อ น้ำบาดาล (ร้อยละ 49) น้ำขุด (ร้อยละ 23) และน้ำประปา (ร้อยละ 21) ในขณะที่น้ำฝน และน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง ไม่ได้เป็นแหล่งน้ำดื่มที่สำคัญมากนัก

แหล่งน้ำใช้ของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญคือ น้ำบ่อ น้ำบาดาล (ร้อยละ 57) และน้ำประปา (ร้อยละ 37) ในขณะที่ น้ำฝน และน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง ไม่ได้เป็นแหล่งน้ำใช้ที่สำคัญมากนัก

ตาราง 28 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ (แหล่งที่ดื่มหรือใช้เป็นประจำ)

แหล่งน้ำดื่ม	ร้อยละ
น้ำประปา	20.9
น้ำฝน	3.0
น้ำบ่อ/บาดาล	49.1
น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง	4.0
น้ำขุด	23.0
รวมน้ำดื่มทุกแหล่ง	100.0
แหล่งน้ำใช้	
น้ำประปา	37.2
น้ำฝน	0.6
น้ำบ่อ/บาดาล	56.8
น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง	5.4
รวมน้ำใช้ทุกแหล่ง	100.0

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือนจากโรคระบบทางเดินอาหาร ซึ่งแตกต่างกันไปตามแหล่งน้ำดื่ม โดยจะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่ดื่มน้ำฝนเป็นหลัก มีสัดส่วนการป่วยเป็นโรคทางเดินอาหารของสมาชิกในครัวเรือนสูงถึงร้อยละ 44 ในขณะที่ครัวเรือนที่ดื่มน้ำขุดเป็นหลัก มีสัดส่วนการป่วยจากโรคดังกล่าวของสมาชิกในครัวเรือนเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น

ตาราง 29 ร้อยละของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามแหล่งน้ำดื่ม
และการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินอาหาร

แหล่งน้ำดื่ม	สมาชิกในครัวเรือนเป็นโรค ระบบทางเดินอาหาร		รวม
	ไม่เป็น	เป็น	
น้ำประปา	82.1	17.9	100.0
น้ำฝน	56.2	43.8	100.0
น้ำบ่อ/บาดาล	83.8	16.2	100.0
น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง	84.9	15.1	100.0
น้ำขวด	87.0	13.0	100.0
รวม	83.4	16.6	100.0

ส้วม

การสำรวจประเภทส้วมของสมาชิกในครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกประเภทส้วมเพียงประเภทเดียวที่สมาชิกในครัวเรือนใช้ การสำรวจพบว่าประเภทส้วมของสมาชิกในครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นส้วมซึม (ร้อยละ 90) และบางครัวเรือนมีการใช้ส้วมหลุมอยู่บ้าง (ร้อยละ 6) ในขณะที่การใช้ส้วมชักโครกและส้วมประเภทอื่นๆ ในครัวเรือนพบว่ามีไม่มากนัก

ตาราง 30 ร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของส้วม

ประเภทส้วม	ร้อยละ
ส้วมชักโครก	3.4
ส้วมซึม	90.4
ส้วมหลุม	5.7
อื่นๆ	0.5
รวมทุกประเภท	100.0

สัตว์และแมลงนำโรค

การสำรวจปัญหาสัตว์และแมลงนำโรคของสมาชิกในครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้สัมภาษณ์ได้ถามถึงสัตว์หรือแมลงนำโรคไล่ไปที่ละชนิด เริ่มตั้งแต่ หนู ยุง และแมลงสาบ ตามลำดับ โดยถามว่า “ครัวเรือนมีปัญหาเกี่ยวกับสัตว์และแมลงแต่ละชนิดมากน้อยเพียงไร” แล้วให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบระดับของปัญหาว่า “มาก ปานกลาง น้อยหรือไม่มี” ผลจากการสำรวจพบว่า ยุงเป็นปัญหาสำคัญของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยร้อยละ 54 ระบุว่าครัวเรือนของตนมีปัญหาเกี่ยวกับยุงในระดับมาก และร้อยละ 38 ระบุว่าครัวเรือนของตนมีปัญหาเกี่ยวกับยุงในระดับปานกลาง แม้ว่า หนู และแมลงสาบจะไม่ใช่สัตว์และแมลงนำโรคที่เห็นว่าเป็นปัญหาเทียบเท่ากับยุง แต่ก็พบว่าครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดจากหนูและแมลงสาบอยู่มาก การสำรวจพบว่า ร้อยละ 17 และ 14 ระบุว่าครัวเรือนของตนมีปัญหาเกี่ยวกับหนูและแมลงสาบในระดับมากตามลำดับ และร้อยละ 41.1 และ 42 ระบุว่าครัวเรือนของตนมีปัญหาเกี่ยวกับหนูและแมลงสาบในระดับปานกลางตามลำดับ

ตาราง 31 ร้อยละของครัวเรือนที่เห็นว่าสัตว์และแมลงนำโรคเป็นปัญหามากหรือปานกลาง
จำแนกตามประเภทสัตว์และแมลง

ประเภทสัตว์และแมลง	เป็นปัญหา	
	มาก	ปานกลาง
หนู	16.7	41.1
ยุง	53.5	38.4
แมลงสาบ	13.8	42.2

วิธีกำจัดขยะ

การกำจัดขยะของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลือกวิธีกำจัดขยะที่ครัวเรือนใช้ ได้แก่ การเผา ผึ่ง ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง ทิ้งในที่ว่าง/ ที่สาธารณะ และทิ้งในถังขยะของหมู่บ้านหรือ อบต. โดยผู้ให้สัมภาษณ์เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งประเภท ผลจากการสำรวจ พบว่าวิธีกำจัดขยะ ของสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้การเผาเป็นหลัก (ร้อยละ 80)

รองลงมาคือทิ้งในถังขยะของหมู่บ้านหรือ อบต. (ร้อยละ 26) และฝัง (ร้อยละ 18) ในขณะที่ครัวเรือนน้อยกว่าร้อยละ 10 กำจัดขยะโดยทิ้งในที่ว่าง/ที่สาธารณะ และทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง

ตาราง 32 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวิธีการกำจัดขยะ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการกำจัดขยะ	รวม
เผา	79.7
ฝัง	18.3
ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง	0.7
ทิ้งในที่ว่าง/ที่สาธารณะ	6.5
ทิ้งในถังขยะของหมู่บ้านหรือ อบต.	26.1

เชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหาร

การสำรวจประเภทของเชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหารของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้สัมภาษณ์ได้ไล่ถามถึงเชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหารไปที่ละชนิด โดยเริ่มตั้งแต่ ฟืน ถ่าน แก๊ส และไฟฟ้า ตามลำดับ พนักงานสัมภาษณ์ถามว่า “ครัวเรือนนั้นใช้หรือไม่ใช้เชื้อเพลิงแต่ละชนิดในการทำอาหาร” ผลจากการสำรวจพบว่าแก๊ส และไฟฟ้า เป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหารสำคัญของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยครัวเรือนมากถึงร้อยละ 98 และ 92 ระบุว่าใช้แก๊ส และไฟฟ้า เป็นแหล่งเชื้อเพลิงในการประกอบอาหารตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ฟืนและถ่าน ถือเป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหารที่สำคัญของครัวเรือนเช่นกัน ร้อยละ 55 และ 39 ใช้ถ่านและฟืนในการประกอบอาหารในครัวเรือนตามลำดับ

ตาราง 33 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทของเชื้อเพลิงที่ใช้ประกอบอาหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทของเชื้อเพลิง	รวม
ฟืน	38.8
ถ่าน	55.0
แก๊ส	97.7
ไฟฟ้า	92.0

4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการสำรวจลักษณะที่อยู่อาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้สัมภาษณ์ได้สังเกตลักษณะบ้านของครัวเรือนที่สัมภาษณ์ การสำรวจลักษณะที่อยู่อาศัยนี้ใช้การสังเกตโดยผู้สัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว ไม่ได้สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด ยกเว้นแต่กรณีที่ผู้สัมภาษณ์ไม่แน่ใจในรายละเอียดบางประการ ผู้สัมภาษณ์จะสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์เฉพาะรายละเอียดที่ไม่แน่ใจเท่านั้น ข้อมูลที่ผู้สัมภาษณ์สังเกตลักษณะที่อยู่อาศัยของประชากร จะครอบคลุมในรายละเอียดของประเภทวัสดุของตัวบ้าน ประเภทวัสดุหลังคาบ้าน จำนวนห้อง และจำนวนชั้นของบ้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จากการสังเกตวัสดุของตัวบ้าน พบว่าคอนกรีต อิฐ และไม้ เป็นวัสดุที่ถูกนำมาใช้ประกอบเป็นวัสดุของตัวบ้านสูงมากกว่าร้อยละ 50 การสำรวจพบว่าตัวบ้านพักอาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 77 ทำจากคอนกรีต หรืออิฐ ร้อยละ 53 ทำจากไม้ และร้อยละ 11 ทำจากสังกะสี ในขณะที่หญ้าคา แฝก จาก ใบตองตึง ไม้ไผ่ ไม้รวก ไม่เป็นที่นิยมมากนักในการนำมาใช้ประกอบเป็นวัสดุของตัวบ้าน ทั้งนี้ในการสังเกตวัสดุของตัวบ้าน ผู้สัมภาษณ์สามารถเลือกกรอกข้อมูลของวัสดุของตัวบ้านได้มากกว่า 1 ประเภท ในกรณีที่ตัวบ้านประกอบไปด้วยวัสดุหลักมากกว่า 1 ประเภท เช่น ถ้าชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างเป็นอิฐ ผู้สัมภาษณ์จะเลือกกรอกข้อมูลของวัสดุของตัวบ้านได้ทั้งไม้ และอิฐ เป็นต้น

จากการสังเกตวัสดุของหลังคาบ้าน พบว่า กระเบื้องเป็นวัสดุที่ถูกนำมาใช้ประกอบเป็นวัสดุของตัวบ้านหลัก ซึ่งสูงมากกว่าร้อยละ 90 โดยพบว่าหลังคาบ้านพักอาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 92 ทำจากกระเบื้อง สังกะสีเป็นที่นิยมประปรายในการนำมาประกอบเป็นหลังคาบ้าน โดยร้อยละ 12 ทำจากสังกะสี ในขณะที่หญ้าคา แฝก จาก ใบตองตึง และซีเมนต์ไม่เป็นที่นิยมมากนักในการนำมาใช้ประกอบเป็นวัสดุของหลังคาบ้าน ทั้งนี้เช่นเดียวกับวัสดุของตัวบ้านที่ผู้สัมภาษณ์สามารถเลือกกรอกข้อมูลของวัสดุของหลังคาบ้านได้มากกว่า 1 ประเภท ในการสังเกตวัสดุของหลังคาบ้าน หากหลังคาบ้านประกอบไปด้วยวัสดุหลักมากกว่า 1 ประเภท

ที่อยู่อาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนห้องเฉลี่ย ประมาณ 2 ห้อง ต่อ 1 หลังคาเรือน ซึ่ง “ห้อง” ในที่นี้ หมายถึง พื้นที่ที่มีผนังกันเพื่อแยกออกจากพื้นที่ว่างอื่นๆ แต่หากเป็นการนำตู้มากั้นเพื่อให้เป็นห้องไม่นับ รวมทั้งไม่นับห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องเก็บของ

ในขณะที่บ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวติดดิน การสำรวจพบว่าบ้านพักอาศัยของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 53 เป็นบ้านชั้นเดียวติดดิน รองลงมาจะเป็นประเภทชั้นเดียวยกพื้น ซึ่งมีสูงถึงร้อยละ 31 ในขณะที่บ้านส่วนน้อยจะมีสองชั้นขึ้นไป โดยมีเพียงร้อยละ 16 ที่มีสองชั้นหรือมากกว่าสองชั้น

ตาราง 34 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทวัสดุของตัวบ้าน

วัสดุตัวบ้าน	ร้อยละ
1. คอนกรีต/อิฐ	76.7
2. ไม้	52.6
3. สังกะสี	10.6
4. หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง	0.4
5. ไม้ไผ่/ ไม้รวก	2.4
6. อื่นๆ ระบุ	0.1

ตาราง 35 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประเภทวัสดุหลังคาบ้าน

วัสดุหลังคาบ้าน	ร้อยละ
1. กระเบื้อง	92.6
2. สังกะสี	12.1
3. หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง	1.6
4. ซีเมนต์	0.1

ตาราง 36 จำนวนห้องเฉลี่ย และร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
จำแนกตามจำนวนชั้นของบ้าน

จำนวนห้องเฉลี่ย (ห้อง)	1.9
จำนวนชั้นของบ้าน	
1. ชั้นเดียวติดดิน	53.4
2. ชั้นเดียวยกพื้น	30.5
3. สองชั้นหรือมากกว่า	16.1
รวมทุกชั้น	100.0

4.6 การมีส่วนร่วมในชุมชน

การสำรวจครั้งนี้ได้ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในชุมชนของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พนักงานสัมภาษณ์จะถามคนในครัวเรือนนั้นว่า “มีสมาชิกในครัวเรือนได้เข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มแต่ละประเภทหรือไม่” โดยถามเรียงตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ “กลุ่มแม่บ้าน” เรื่อยไปจนถึง “สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล” หากสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม ผู้ให้สัมภาษณ์จะระบุชื่อกลุ่มที่เข้าร่วมนั้น โดยพบว่าสมาชิกในครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มอยู่บ้าง โดยมีการกระจายการรวมกลุ่มประเภทต่างๆ ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และกลุ่มกีฬาของชุมชน เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น การสำรวจพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 25 ของสมาชิกในครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าร่วมหรือเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนและกลุ่มกีฬาของชุมชน

การเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มของครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มของครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ดี กรรมการ/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และกรรมการ/สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมสูงในจังหวัดสงขลา นอกเหนือจาก กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนและกลุ่มกีฬาของชุมชนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ตาราง 37 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ
จำแนกตามจังหวัด และประเภทของกลุ่ม/กิจกรรม

ประเภทกลุ่ม/กิจกรรม	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
กลุ่มแม่บ้าน	28.1	25.4	29.8	32.0	24.9	28.1
กลุ่มเยาวชน	21.3	29.3	21.6	35.5	29.0	27.3
ชมรมผู้สูงอายุ	13.6	14.2	12.8	12.5	15.1	13.6
กลุ่มกีฬาของชุมชน	37.6	42.8	42.5	32.2	29.3	37.0
กรรมการหมู่บ้าน	25.6	18.0	21.9	20.2	21.8	21.5
กรรมการ/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	36.2	25.4	21.7	15.8	18.5	23.7
กรรมการ/สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	35.6	31.9	18.5	19.7	15.7	24.6
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.6	3.3	9.7	6.0	6.0	5.7
อื่นๆ	2.4	3.7	1.6	1.0	0.9	1.9

การเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มของครัวเรือน จำแนกตามศาสนา มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มของครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ดี ชาวพุทธจะมีอัตราการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มในระดับที่สูงกว่าชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน กลุ่มกีฬาของชุมชน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ชาวมุสลิมมีอัตราการเข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มในระดับที่สูงกว่าชาวพุทธ

กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มกีฬาของชุมชน กรรมการ/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และกรรมการ/สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ เป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมสูงในหมู่ชาวพุทธ โดยพบว่ามีมากกว่าร้อยละ 30 ของสมาชิกในครัวเรือนชาวพุทธ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าร่วมหรือเป็นสมาชิกกลุ่มในกลุ่มดังกล่าว ในขณะที่กลุ่มกีฬาของชุมชน เป็นเพียงกลุ่มที่ได้รับความนิยม (มากกว่าร้อยละ 30) ในหมู่ชาวมุสลิมเท่านั้น

ตาราง 38 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ
จำแนกตามศาสนา และประเภทของกลุ่ม/กิจกรรม

จังหวัด	พุทธ	อิสลาม	รวม
กลุ่มแม่บ้าน	33.3	26.7	28.1
กลุ่มเยาวชน	18.3	29.7	27.3
ชมรมผู้สูงอายุ	22.4	11.2	13.6
กลุ่มกีฬาของชุมชน	33.7	37.9	37.0
กรรมการหมู่บ้าน	25.3	20.5	21.5
กรรมการ/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	43.0	18.5	23.7
กรรมการ/สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	51.5	17.3	24.6
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	4.8	5.9	5.7
อื่นๆ	0.8	2.3	1.9

4.7 ความสุขและความปลอดภัย

ความสุข

การสำรวจนี้ได้ถามประเด็นความสุขของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พนักงานสัมภาษณ์จะถามถึงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “คนในครัวเรือนของตนมีความสุขมากน้อยเพียงใด” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้คะแนนความสุขของคนในครัวเรือนของตนว่ามีอยู่ระดับใดระหว่าง 0 ถึง 10 ถ้า “มีความสุขที่สุด” มีค่าเป็น 0 “ทุกข์สุขปานกลาง” มีค่าเป็น 5 และ “สุขที่สุด” มีค่าเป็น 10 การสำรวจพบว่าครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมแล้ว มีความทุกข์สุขปานกลางค่อนข้างด้านมีความสุข โดยร้อยละ 37 ของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับ 5-6 ร้อยละ 42 มีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับ 7-8 อย่างไรก็ตาม มีร้อยละ 6 ของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับต่ำกว่า 4 ซึ่งแสดงว่าครอบครัวเหล่านี้กำลังมีความสุข แม้ครอบครัวที่มีความทุกข์เหล่านี้จะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่ก็ควรได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วนในการขจัดหรือลดสัดส่วนของครอบครัวที่มีความทุกข์เหล่านี้ให้ลดลง

โดยรวมแล้ว คะแนนความสุขของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสำรวจนี้เฉลี่ยเท่ากับ 6.8

ความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนจำแนกตามจังหวัด มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความสุขของคนในครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ตาม ความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความสุข (คะแนนต่ำกว่า 4) ในจังหวัดสตูล (4.2) และสงขลา (5.7) มีปริมาณน้อยกว่า 3 จังหวัดภาคใต้ คือปัตตานี (7.5) ยะลา (6.2) นราธิวาส (7.6) และในทางกลับกันความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความสุขที่สุด (คะแนน 9-10) ในจังหวัดสตูล และสงขลา คะแนนสูงกว่าของอีก 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

คะแนนความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนจำแนกตามศาสนา มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความสุขของคนในครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ตาม ความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความสุข (คะแนนต่ำกว่า 4) ของชาวพุทธมีปริมาณน้อยกว่าชาวมุสลิม กล่าวคือเพียงร้อยละ 4 ของครัวเรือนชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่คะแนนต่ำกว่า 4 ในขณะที่ร้อยละ 7 ของครัวเรือนชาวมุสลิมมีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับต่ำกว่า 4 และความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนชาวพุทธ ที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความสุขที่สุด (ระดับ 9-10) มีปริมาณมากกว่าชาวมุสลิม กล่าวคือ ร้อยละ 21 ของครัวเรือนชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คะแนนความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับ 9-10 ในขณะที่เพียงร้อยละ 13 ของครัวเรือนชาวมุสลิมมีความเห็นต่อระดับความสุขของคนในครัวเรือนที่ระดับ 9-10

โดยสรุปแล้ว คะแนนความสุขของชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เท่ากับ 7.0 ซึ่งสูงกว่าคะแนนของชาวมุสลิม 6.7 เล็กน้อย

ตาราง 39 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด
และความเห็นต่อระดับความสุข

ความสุข	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
ต่ำกว่า 2	1.5	0.2	1.6	0.7	0.0	0.8
3-4	4.2	4.0	5.9	5.5	7.6	5.4
5-6	42.3	36.3	35.1	35.4	35.7	37.0
7-8	34.4	39.8	44.2	46.7	45.6	42.0
9-10	17.7	19.7	13.3	11.7	11.1	14.8
เฉลี่ย	6.7	6.9	6.7	6.7	6.7	6.8
มัธยฐาน	7	7	7	7	7	7

หมายเหตุ: 0 คือมีความทุกข์ที่สุด 5 คือไม่ทุกข์ไม่สุข และ 10 คือมีความสุขที่สุด

ตาราง 40 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามศาสนา
และความเห็นต่อระดับความสุข

ความสุข	พุทธ	อิสลาม	รวม
ต่ำกว่า 2	0.3	0.9	0.8
3-4	3.5	5.9	5.4
5-6	35.7	37.4	37.0
7-8	39.6	42.6	42.0
9-10	20.9	13.2	14.8
เฉลี่ย	7.0	6.7	6.8
มัธยฐาน	7	7	7

หมายเหตุ: 0 คือมีความทุกข์ที่สุด 5 คือไม่ทุกข์ไม่สุข และ 10 คือมีความสุขที่สุด

ความปลอดภัย

การศึกษาประเด็นความสุขของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รวมการศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ว่า “คนในครัวเรือนของตนมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด” โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้คะแนนความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือนของตนว่าอยู่ระดับใดระหว่าง 0 ถึง 10 ถ้า “รู้สึกไม่ปลอดภัยที่สุด” มีค่าเป็น 0 “รู้สึกปลอดภัยปานกลาง” มีค่าเป็น 5 และ “รู้สึกปลอดภัยที่สุด” มีค่าเป็น 10

การสำรวจนี้พบว่าครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมแล้ว มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินค่อนข้างมาที่ระดับปานกลาง โดยร้อยละ 37 ของครัวเรือน ให้คะแนนความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือนที่ระดับ 5-6 ร้อยละ 37 มีความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือนที่ระดับ 7-8 ที่น่าสนใจคือ ครอบครัวยกเว้นที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย หรือมีความรู้สึกปลอดภัยที่สุด มีมากถึงร้อยละ 8 ที่ให้คะแนนในประเด็นนี้ต่ำกว่า 4

โดยสรุปแล้ว คะแนนความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการสำรวจนี้เฉลี่ยเท่ากับ 6.8

ความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนจำแนกตามจังหวัด มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ตามความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย (คะแนนต่ำกว่า 4) ในจังหวัดสตูล (2.6) และสงขลา (4.3) มีน้อยกว่าอีก 3 จังหวัด คือ ปัตตานี (10.5) ยะลา (11.1) และนราธิวาส (14.4) และในทางตรงกันข้าม ความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความรู้สึกปลอดภัยที่สุด (ระดับ 9-10) ในจังหวัดสตูล และสงขลา มีมากกว่า 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส กล่าวคือ สูงกว่าร้อยละ 20 (24 – 30) ของครัวเรือนในจังหวัดสตูล และสงขลา มีความเห็นต่อระดับความปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่ระดับ 9-10 ในขณะที่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของคนในครัวเรือนใน 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส (14, 13 และ 10 ตามลำดับ) มีความเห็นต่อระดับความปลอดภัยที่ระดับ 9-10

ความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือน จำแนกตามศาสนา มีค่าที่คล้ายคลึงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในครัวเรือนในภาพรวม อย่างไรก็ตาม ความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่เห็นว่าคนในครัวเรือนมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก (คะแนนต่ำกว่า 4) ของชาวพุทธ มีปริมาณสูงกว่าชาวมุสลิม กล่าวคือมากถึงร้อยละ 10 ของครัวเรือนชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่ระดับต่ำกว่า 4 ในขณะที่เพียงร้อยละ 8 ของครัวเรือนชาวมุสลิมมีความเห็นต่อระดับความรู้สึกปลอดภัยของคนในครัวเรือนที่ระดับต่ำกว่า 4

โดยสรุปแล้ว คะแนนความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวพุทธและชาวมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ 6.7 และ 6.8

ตาราง 41 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัด และระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความปลอดภัย	สงขลา	สตูล	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	รวม
ต่ำกว่า 2	0.8	0.8	0.7	0.2	3.7	1.2
3-4	3.5	1.8	9.8	10.9	10.7	7.2
5-6	38.2	28.2	42.1	35.4	40.2	36.7
7-8	33.9	39.8	33.2	40.7	35.0	36.6
9-10	23.5	29.3	14.2	12.9	10.4	18.3
เฉลี่ย	6.7	6.9	7.4	6.5	6.6	6.8
มัธยฐาน	7	8	6	7	6	7

หมายเหตุ: 0 คือมีความทุกข์ที่สุด 5 คือไม่ทุกข์ไม่สุข และ 10 คือมีความสุขที่สุด

ตาราง 42 ร้อยละของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามศาสนา
และระดับความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความปลอดภัย	พุทธ	อิสลาม	รวม
ต่ำกว่า 2	2.7	0.8	1.2
3-4	7.3	7.2	7.2
5-6	36.3	36.8	36.7
7-8	33.3	37.4	36.6
9-10	20.4	17.7	18.3
เฉลี่ย	6.7	6.8	6.8
มัธยฐาน	7	7	7

หมายเหตุ: 0 คือมีความทุกข์ที่สุด 5 คือไม่ทุกข์ไม่สุข และ 10 คือมีความสุขที่สุด

บทที่ 5

บทสรุป

การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินการในหมู่บ้านชนบทของจังหวัดสตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 การสำรวจครั้งนี้ได้สุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทของพื้นที่ชายแดนดังกล่าว ได้สุ่ม 2 อำเภอในแต่ละจังหวัด 15 หมู่บ้านในแต่ละอำเภอ และ 20 ครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ดังนั้น ตามแผนที่วางไว้ จะได้ตัวอย่าง 3,000 ครัวเรือน ใน 150 หมู่บ้านของ 10 อำเภอ ใน 5 จังหวัด

การใช้บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้านทำหน้าที่เก็บข้อมูล ช่วยให้โครงการสำรวจฯ นี้ สำเร็จได้

การสำรวจโครงการฯ นี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม พนักงานสัมภาษณ์เป็นบัณฑิตอาสาที่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่ง “ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้” หรือ ศอ.บต. ได้จัดตั้งขึ้น ดังนั้นพนักงานสัมภาษณ์จึงคุ้นเคยกับพื้นที่และรู้จักคนในหมู่บ้านเป็นอย่างดี การมอบหมายให้บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้านของ ศอ.บต. ที่ทำหน้าที่เก็บข้อมูลในการสำรวจโครงการฯ นี้ มีข้อดีหลายประการ นอกจากบัณฑิตอาสาจะมีคุณสมบัติเหมาะสม คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านช่วยตัดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางไปตามหมู่บ้านต่างๆ ถ้าต้องใช้ทีมพนักงานสัมภาษณ์จากภายนอก การใช้คนในหมู่บ้านเก็บข้อมูลได้ช่วยแก้ปัญหาความกังวลเรื่องความปลอดภัยของพนักงานสัมภาษณ์ และคณะนักวิจัย ยิ่งไปกว่านั้นผลดียังได้เกิดขึ้นกับตัวบัณฑิตอาสาเองที่ได้มีโอกาสทำงานเป็นนักวิจัยเก็บข้อมูลในหมู่บ้านของตนเอง

การให้บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เก็บข้อมูลในหมู่บ้านของตนเองนี้ แม้จะมีข้อดีในเรื่องประหยัดเวลาในการเดินทางและความปลอดภัยของนักวิจัย แต่ก็มีข้อที่ต้องระมัดระวังในเรื่องการควบคุมคุณภาพของข้อมูลเป็นพิเศษ คณะนักวิจัยตระหนักดีในประเด็นนี้ จึงได้ออกแบบสอบถามให้ไม่ซับซ้อน ง่ายต่อการสัมภาษณ์ เรื่องที่สำคัญคือ ในการสำรวจครั้งนี้พนักงานสัมภาษณ์ต้องทำงานภาคสนาม แบบเป็นนายของตนเอง ไม่มีหัวหน้าทีมหรือผู้ควบคุมงานภาคสนามลงไปกำกับ

ดูแล และช่วยตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของแบบสอบถาม คณะนักวิจัยจึงได้ออกแบบวิธีการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนโดยให้บัณฑิตอาสาทำแผนที่ที่ตั้งของครัวเรือนในหมู่บ้าน แล้วใส่หมายเลขกำกับครัวเรือนทุกหลังในแผนที่นั้น เริ่มจาก 1, 2, 3 เป็นลำดับไปจนครบทุกหลัง จากนั้นให้หาช่วง (Interval) ระหว่างบ้าน ซึ่งเท่ากับจำนวนครัวเรือนทั้งหมดหารด้วย 20 เมื่อสุ่มได้ครัวเรือนใด ให้พนักงานสัมภาษณ์ทำเครื่องหมายลงในแผนที่ และบันทึกลงในแบบบัญชีครัวเรือนตัวอย่าง แบบสอบถามที่สัมภาษณ์แล้วพร้อมแผนที่หมู่บ้านและบัญชีครัวเรือนตัวอย่าง เป็นงานที่พนักงานสัมภาษณ์ต้องส่งให้ผู้ประสานงาน ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสำนักงานสถิติจังหวัด วิธีการเช่นนี้บังคับให้พนักงานสัมภาษณ์ต้องสุ่มครัวเรือนตัวอย่างตามหลักการไม่เลือกครัวเรือนที่จะสัมภาษณ์ตามอำเภอใจของตน

สัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างได้ 2,940 ราย คิดเป็นร้อยละ 98 ของจำนวนที่ได้วางแผนไว้

จากที่วางแผนไว้ว่าจะเก็บข้อมูลจากครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 3,000 ครัวเรือน เมื่อดำเนินงานภาคสนาม พนักงานสัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์ได้ 2,940 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98 ของจำนวนที่วางแผนไว้ มีเพียง 3 หมู่บ้านจาก 150 หมู่บ้านที่สุ่มไว้แล้วไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ ประชากรที่อยู่ในครัวเรือนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 12,901 คน เป็นชาย 6,376 คน และหญิง 6,525 คน

ขนาดของครัวเรือนในพื้นที่ชนบทของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำรวจเฉลี่ย 4.4 คนต่อครัวเรือน

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 79 และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 21

ภาษาที่ใช้พูดประจำในครัวเรือน ครัวเรือนมากกว่าครึ่งหรือร้อยละ 52 พูดภาษายาวีหรือภาษามลายูถิ่น โดยเฉพาะประชาชนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ใช้ภาษายาวีพูดกัน ในครัวเรือนมากกว่าร้อยละ 70 มีข้อที่น่าสังเกตว่า แม้จังหวัดสตูลจะมีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามมากถึงร้อยละ 94 แต่ครัวเรือนที่ใช้ภาษายาวีพูดกันเป็นประจำกลับมีไม่ถึงร้อยละ 1

ผลการสำรวจ

ประชากร

ประชากรชายแดนภาคใต้ได้เริ่มเข้าสู่ภาวะสูงวัย และภาวะเจริญพันธุ์กำลังลดลงแล้ว

ประชากรในพื้นที่ชนบทของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 24 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี ร้อยละ 66 และประชากรสูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 10 นับว่าเป็นประชากรที่กำลังย่างเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว

โครงสร้างอายุของประชากรที่แสดงด้วยกราฟแท่งเป็นรูปพีระมิด ได้แสดงให้เห็นว่าฐานของพีระมิดของประชากรอายุ 15 ปีลงมาได้ค่อยๆ แคบเข้า ซึ่งสามารถแปลความได้ว่าภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในชนบทใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เริ่มลดลงแล้ว ตั้งแต่เมื่อประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะลดต่ำลงไปอีก

ชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงบุตรที่บ้านอีกมากถึงร้อยละ 19

ข้อค้นพบจากการสำรวจที่น่าสนใจมากอีกประการหนึ่งคือ สถานที่คลอดของประชาชนในพื้นที่นี้ สำหรับประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลงมา คลอดที่โรงพยาบาลเกือบทั้งร้อยละร้อย ในขณะที่เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีชาวมุสลิม ยังคงคลอดที่บ้านมากถึงร้อยละ 19 คลอดที่สถานอนามัยร้อยละ 3 ร้อยละของชาวมุสลิมที่คลอดที่โรงพยาบาลค่อยๆ เพิ่มขึ้น จากไม่ถึงร้อยละ 1 เมื่อ 50 ปีก่อน เป็นร้อยละ 23 เมื่อ 20 ปีก่อน และเป็นร้อยละ 78 ในช่วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา

ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสถานที่คลอดที่พบในการสำรวจนี้ ชี้ให้เห็นช่องว่างที่ต้องเร่งรัดให้การคลอดทุกรายทำคลอดโดยบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาล ซึ่งหมายถึงจะต้องมีการฝากครรภ์ การดูแลครรภ์ การอนามัยแม่และเด็กหลังคลอด ช่องว่างที่ยังมีการคลอดที่บ้านอยู่เช่นนี้ หากสามารถปิดหรือทำให้แคบลงได้ ก็จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นี้ให้ดีขึ้นอย่างมหาศาล หากยังมีการคลอดที่บ้านอยู่ ก็ต้องฝึกอบรมให้ผู้ทำคลอดพื้นบ้าน หรือ “โตะบีแด” ให้รู้จักกับการทำคลอดและการดูแลครรภ์สมัยใหม่ และให้ “โตะบีแด” มีบทบาทช่วยส่งเสริมให้มีการฝากท้อง การดูแลครรภ์ และการอนามัยแม่และเด็กหรือคลอดแบบสมัยใหม่มากขึ้น

กลยุทธ์การพัฒนาโดยผ่านการปรับปรุงคุณภาพบริการด้านอนามัยแม่และเด็กเช่นนี้ จะช่วยเปิดทางให้การพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

สุขภาพอนามัยของประชาชน

ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งชายและหญิงมีอัตราการสูบบุหรี่สูงมาก

ในการสำรวจครั้งนี้ได้พบว่า ประชาชนในชนบท อายุ 13 ปีขึ้นไปใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอัตราการสูบบุหรี่ค่อนข้างสูง คือผู้ชายสูบบุหรี่ร้อยละ 58 และผู้หญิงร้อยละ 4 ชายมุสลิม มีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าชาวพุทธทั้งผู้ชายและผู้หญิง เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในพื้นที่นี้ได้เริ่มสูบบุหรี่กันมาก เด็กผู้ชายร้อยละ 8 และเด็กผู้หญิงร้อยละ 4 เริ่มสูบบุหรี่กันแล้ว

ร้อยละ 88 ของครัวเรือนทั้งหมดมีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่ง

การสำรวจ ได้ถามถึงการเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน พบว่าอัตราส่วนของครัวเรือนที่มีสมาชิกเจ็บป่วย เรียงตามลำดับ 10 อันดับแรกของโรค ดังนี้ (1) โรคไข้เลือดออก/ชิคุนกุนยา (2) โรคกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น (3) ความดันโลหิต (4) โรคในช่องปาก/ฟัน (5) โรคระบบทางเดินหายใจ (6) โรคระบบทางเดินอาหาร (7) อาการเครียด (8) โรคเกี่ยวกับตา เช่น ต้อหิน ต้อกระจก (9) โรคระบบขับถ่าย และ (10) โรคเบาหวาน เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ชาวบ้านก็จะไปรับบริการดูแลรักษาจากสถานบริการของรัฐเป็นส่วนใหญ่ ในจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคใดเลยเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น และในทางกลับกัน ร้อยละ 88 ของครัวเรือนทั้งหมด มีสมาชิกเจ็บป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงความต้องการของประชาชนต่อบริการการรักษาพยาบาล ซึ่งนับว่ามีอยู่สูงมากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานอนามัย/ ศูนย์สุขภาพชุมชน/ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลขนาดใหญ่ของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลจังหวัด หรือโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งที่ประชาชนในพื้นที่ไปรับบริการเมื่อเจ็บป่วย ในขณะที่คลินิกและร้านขายยา ก็ยังเป็นที่พักของประชาชนยามเจ็บป่วยเช่นกัน

ในกลุ่มครัวเรือนที่ไม่ใช้บริการของรัฐ นอกจากเหตุผลหลักคือ ไม่เจ็บป่วย หรือเจ็บป่วยเล็กน้อยแล้ว เหตุผลรองลงมาสำหรับโรงพยาบาลจังหวัด และโรงพยาบาลชุมชนคือ การเดินทางที่ไม่สะดวก

บริการด้านสุขภาพเป็นช่องทางที่รัฐบาลจะเข้าถึงประชาชนได้ง่าย การสำรวจฯ ครั้งนี้พบว่า ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าสุขภาพของคนในครัวเรือนของตนแย่กว่าเมื่อปีก่อนมีถึงร้อยละ 17 และเห็นว่าเหมือนเดิมร้อยละ 50 ประเด็นเรื่องสุขภาพของประชาชนขึ้นอยู่กับว่ารัฐจะวางกลยุทธ์อย่างไรที่จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณภาพของคนในครัวเรือนของตนดีขึ้นกว่าเดิม

การศึกษาของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากรมุสลิมมีการศึกษาในระดับสูงน้อยกว่าชาวพุทธ

ในกลุ่มประชากรอายุ 19-24 ปี ซึ่งเป็นอายุที่ควรจบการเรียนระดับมัธยมศึกษาแล้ว ชายชาวมุสลิมกำลังเรียนอยู่มีเพียงร้อยละ 29 ซึ่งน้อยกว่าสตรีมุสลิมในวัยเดียวกันนี้ ซึ่งกำลังเรียนอยู่ร้อยละ 36 และร้อยละของประชากรชาวมุสลิมวัยนี้ที่กำลังเรียนอยู่ ก็ต่ำกว่าชาวพุทธทั้งผู้ชายและผู้หญิง สะท้อนให้เห็นถึงประชากรมุสลิมในพื้นที่ที่มีการศึกษาในระดับสูงน้อยกว่าชาวพุทธที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันนั้น

ประชากรมุสลิมอายุ 15-59 ปี ประมาณร้อยละ 24 เคยเรียนในการศึกษาสายศาสนาอย่างน้อยก็ในระดับ “อับตีดอฮียะห์”

การศึกษาของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ประชาชนในพื้นที่อาจไม่ต้องการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาตรี แต่การศึกษาตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และอาชีวศึกษาที่ฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีความรู้ในการประกอบอาชีพได้ น่าจะเป็นสิ่งที่รัฐต้องหากลยุทธ์ และวิธีการที่จะผลักดันให้เกิดขึ้นให้ได้

สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ไม่สูงนัก

ประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ที่รับจ้างทำไร่ ทำสวน หรือในการประมงมีอยู่ร้อยละ 38 รับจ้างทั่วไป หรือเป็นกรรมกรร้อยละ 17

รายได้ของประชากรใน 5 จังหวัดนี้ไม่สูงนัก ร้อยละ 59 ของครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 31 มีรายได้ 10,000-19,999 บาท ครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า 40,000 บาทขึ้นไป มีอยู่ไม่ถึงร้อยละ 2 เท่านั้น สัดส่วนครัวเรือนชาวมุสลิมที่มีรายได้น้อยกว่าครัวเรือนของชาวพุทธ ครัวเรือนชาวมุสลิมที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีอยู่ร้อยละ 64 ในขณะที่ครัวเรือนชาวพุทธที่มีรายได้น้อยขนาดนั้นในพื้นที่เดียวกันมีเพียงร้อยละ 42

ในเรื่องแหล่งเงินช่วยเหลือครัวเรือนภายนอก ประมาณร้อยละ 24 ของครัวเรือนได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือเงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล ร้อยละ 17 และครัวเรือนมากถึงร้อยละ 16 ได้รับเงินส่งกลับจากสมาชิกในครอบครัวที่ไปอยู่ที่อื่น

คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีโทรศัพท์มือถือกันเฉลี่ยครัวเรือนละเกือบ 2 เครื่อง

ในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนในพื้นที่มีโทรทัศน์เฉลี่ยครัวเรือนละเครื่อง โทรศัพท์มือถือแพร่หลายในพื้นที่ แต่ละครัวเรือนมีโทรศัพท์มือถือเฉลี่ย 1.8 เครื่อง รถมอเตอร์ไซด์ แพร่หลายในพื้นที่เช่นเดียวกัน ครัวเรือนหนึ่งมีรถมอเตอร์ไซด์เฉลี่ยถึง 1.8 คัน

ครัวเรือนที่เห็นว่าฐานะของตนยากจนกว่าเพื่อนบ้านมีถึงร้อยละ 13

คนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 84 เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนของตน “พอๆ กัน” กับของเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามครัวเรือนที่เห็นว่าฐานะของตน “ยากจน” กว่าเพื่อนบ้านก็มีมากถึงร้อยละ 13

คนยากจนของประชากรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐต้องหาทางแก้ไข จะต้องปรับหลักสูตรการศึกษามาเน้นที่อาชีวศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ รัฐต้องหาทางสร้างงานในพื้นที่ ขยายโครงสร้างการประกอบอาชีพ ไม่ให้มีการรับจ้างเป็นกรรมกรก่อสร้าง หรือรับจ้างในสวนหรือการทำประมงเท่านั้น การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่น่าจะเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี อย่างไรก็ตามการลงทุนกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุน โดยเฉพาะความสงบเรียบร้อย และคุณภาพของคนในพื้นที่ก็เหมือนกับเป็นคำถามที่ยากจะหาคำตอบว่า สิ่งใดจะเกิดขึ้นก่อน

สุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ร้อยละ 49 ของครัวเรือนใช้น้ำบ่อหรือน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำดื่ม

การสำรวจครั้งนี้พบว่า ระบบน้ำประปายังเข้าไม่ถึงทุกหมู่บ้าน ครัวเรือนเพียงร้อยละ 21 เท่านั้นที่ใช้น้ำประปาเป็นแหล่งน้ำดื่ม ร้อยละ 49 ของครัวเรือนในพื้นที่นี้ยังใช้น้ำบ่อหรือน้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำดื่ม

ร้อยละ 90 ของส้วมที่ใช้เป็นส้วมซึม

ส้วมที่ชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 90 ของครัวเรือนเป็นส้วมซึม ยังมีการใช้ส้วมหลุมอยู่บ้าง แต่น้อยมากเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น

การกำจัดขยะ ของประชาชนในพื้นที่นี้ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80 ของครัวเรือนใช้วิธีเผาอีกร้อยละ 18 ใช้วิธีฝัง แต่ก็ยังมีครัวเรือนอีกถึงร้อยละ 7 ที่นำขยะไปทิ้งตามที่ว่างหรือที่สาธารณะ

ร้อยละ 54 ของครัวเรือนยังเห็นว่ายุ่งเป็นปัญหา

ปัญหาเรื่องสัตว์และแมลงนำโรค ที่ประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบอยู่อันดับหนึ่งได้แก่ ยุง ซึ่งร้อยละ 54 ของครัวเรือนเห็นว่าเป็นปัญหามาก รองลงมาคือหนู ร้อยละ 17 และแมลงสาบ ร้อยละ 14

การสำรวจครั้งนี้พบว่า บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในสภาพที่ดีพอสมควร วัสดุตัวบ้านร้อยละ 77 เป็นคอนกรีตหรืออิฐ ร้อยละ 53 เป็นไม้ ที่ทำด้วยวัสดุไม้อาวัวเป็นหญ้าคา/แฝก/ไม้ไผ่/ไม้รวก ก็ยังมีอยู่บ้างเพียงประมาณร้อยละ 3 วัสดุหลังคาบ้านส่วนใหญ่หรือร้อยละ 93 เป็นกระเบื้อง บ้านในหมู่บ้านของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 53 เป็นบ้านชั้นเดียวติดดิน อีกร้อยละ 31 เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้น มีบ้านสองชั้นหรือมากกว่า เพียงร้อยละ 16 บ้านหลังหนึ่งมีห้องโดยเฉลี่ย 1.9 ห้อง

การมีส่วนร่วมของชุมชน

ทั้งชาวพุทธและมุสลิมเข้าร่วมกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มกีฬาของชุมชนเป็นสัดส่วนที่สูง

ครัวเรือนในหมู่บ้านของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่กลุ่มใดก็กลุ่มหนึ่ง กลุ่มกิจกรรมที่มีสมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มกีฬาของชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์ และกรรมการหมู่บ้าน

ความสุขและความปลอดภัยของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ยังมีครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 6 ยังมีความทุกข์มาก

พื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะที่สำรวจความรุนแรงและความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ เมื่อถามความเห็นว่าคุณารู้สึกว่ามีความสุขหรือไม่ โดยให้เป็นคะแนน 0 เท่ากับทุกข์ที่สุด และ 10 เท่ากับสุขที่สุด ผลของการสำรวจแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปประชาชนในพื้นที่ให้คะแนนความสุขเฉลี่ยเท่ากับ 7 อย่างไรก็ตามสัดส่วนของครอบครัวที่ให้คะแนนสุขต่ำกว่า 4 ซึ่งหมายถึงมีความทุกข์มาก มีสูงถึงร้อยละ 6

สัดส่วนของครัวเรือนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่มีความสุขทุกข์ (คะแนนความสุขต่ำกว่า 4) สูงกว่าครัวเรือนในจังหวัดสงขลา และสตูล

ครัวเรือนของชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความทุกข์ (คะแนนความสุขต่ำกว่า 4) มีสัดส่วนน้อยกว่าครัวเรือนชาวมุสลิม

ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมากถึงร้อยละ 8 ที่รู้สึกว่าจะไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก

เช่นเดียวกันกับความเห็นเรื่องความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คะแนนความปลอดภัยเฉลี่ยเท่ากับ 7 ซึ่งเท่ากันทั้งประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม อย่างไรก็ตามครัวเรือนที่ให้คะแนนความปลอดภัยต่ำกว่า 4 มีมากถึงร้อยละ 8

สัดส่วนของครัวเรือนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสที่รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (คะแนนความปลอดภัยต่ำกว่า 4) สูงกว่าครัวเรือนในจังหวัดสงขลา และสตูล

ครัวเรือนของชาวพุทธใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (คะแนนความปลอดภัยต่ำกว่า 4) มีสัดส่วนสูงกว่าครัวเรือนชาวมุสลิม

อาจเป็นไปได้ว่า เมื่อมองจากสายตาของคนภายนอก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น่าจะมีความสุข และไม่น่าจะรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่สำหรับผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จริงๆ เขาอาจไม่รู้สึกอย่างเดียวกับความรู้สึกของคนภายนอกที่มองเข้าไป และยังคงมองในทิศทางตรงกันข้าม คือรู้สึกมีความสุขและปลอดภัยตามอัตภาพของตน อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะไม่ได้รู้สึกทุกข์ร้อน แต่ก็คงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐบาล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่นี้ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นมองจากสายตาคนภายนอกหรือเป็นความรู้สึกของประชาชนที่อาศัยอยู่ที่นั่นเอง

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้เบาบางลง ดังนั้นระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้จากการสำรวจ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาในเชิงนโยบายของประเทศได้

บนพื้นฐานของความแตกต่างในการดำเนินชีวิต ฐานทางเศรษฐกิจ ศาสนา และสิ่งแวดล้อม ย่อมเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างกันไป ผลจากการสำรวจที่ได้แสดงมาข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์แนวทางในการดำเนินนโยบาย การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะพิจารณาค่าของตัวชี้วัดที่สำคัญต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้จากการสำรวจ จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับฐานทางเศรษฐกิจ

สถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานภาพทางเศรษฐกิจถูกจัดเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการวัดระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2010) และจัดเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการวัดระดับความอยู่ดีมีสุขในวิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยโดยการให้น้ำหนักตัวถ่วงเท่ากัน และวิธีการวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัยโดยการให้น้ำหนักตัวถ่วงต่างกัน (สาลินี เทพสุวรรณ และ รศรินทร์ เกรย์, 2550) ดังนั้นในการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะพิจารณาสถานภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ากว่าหนึ่งในสามของประชากรมีอาชีพหลักคือ ทำไร่ ทำสวน ทำนา ประมง เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยในการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตามพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ใหญ่ยังมีฐานะยากจนอยู่ โดยมากกว่าครึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และพบว่ามีความแตกต่างทางรายได้ระหว่างครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม โดยโดยครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธจะมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม

เมื่อทำการศึกษาฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนโดยเปรียบเทียบ ในภาพรวมพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองมีฐานะพอๆ กันกับครัวเรือนเพื่อนบ้าน โดยมีสัดส่วนสูงถึงกว่า 4 ใน 5 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งจากผลการศึกษาของกรินทร์ เกรย์ และคณะ (2550) ระบุว่า ความรู้สึกยากจนเชิงเปรียบเทียบเป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อระดับความสุขของบุคคล โดยภายใต้ การควบคุมตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอก ผู้ที่คิดว่าตนมีฐานะดีกว่า จะมีระดับความสุขสูงสุด ผู้ที่คิดว่าตนมีฐานะพอๆ กัน จะมีระดับความสุขรองลงมา และผู้ที่คิดว่าตนมีฐานะยากจนกว่า จะมีระดับความสุขต่ำที่สุด

ครัวเรือนชาวพุทธและครัวเรือนชาวมุสลิม มีความเห็นต่อฐานะทางเศรษฐกิจโดย เปรียบเทียบของครัวเรือนตนเองแตกต่างกันเล็กน้อย ทั้งนี้จากตัวเลขที่เสนอไว้ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า กว่าร้อยละ 90 ของครัวเรือนที่นับถือศาสนาพุทธเห็นว่าครัวเรือนของตนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ แตกต่างจากครัวเรือนเพื่อนบ้าน ในขณะที่มีครัวเรือนที่นับถือศาสนาอิสลาม กว่าร้อยละ 80 มีความเห็นที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากคำสอนของศาสนา โดยศาสนาพุทธได้ มีการปลูกฝังให้บุคคลพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ซึ่งสามารถส่งผลให้ชาวพุทธส่วนใหญ่ไม่รู้สึกละอายใจกับฐานะของตนเองเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน

ในขณะที่ศาสนาอิสลามก็มีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการใช้ชีวิตของบุคคลใน 2 โลก คือ โลกปัจจุบัน และโลกในภายภาคหน้า โดยสะท้อนถึงความเชื่อที่ว่าบุคคลเกิดมาและมีชีวิต อยู่ในโลกปัจจุบันแค่เพียงชั่วคราว ไม่จีรังยั่งยืนแต่อย่างใด ดังนั้นการใช้ชีวิตในโลกปัจจุบันจึงมี จุดมุ่งหมายเพื่อที่จะปฏิบัติตามคำสอนตามหลักศาสนา เพื่อที่จะได้มีชีวิตต่อไปในโลกข้างหน้า เข้าไปสู่สวรรค์ในโลกหน้า ส่วนประเด็นคำสอนที่ให้อยู่อย่างเป็นกลาง ซึ่งอาจจะไม่ได้สะท้อนถึง ความพอเพียงทั้งหมด เพราะพอเพียงกับความเป็นกลางอาจยังมีความขัดแย้งกัน แต่ก็มีคำสอน สืบเนื่องจากประเด็นนี้อยู่หลายครั้งด้วยกัน ดังตัวอย่างในซูเราะห์ อัลฟุรกอน อายะตที่ 67 มีความ ว่า "และบรรดาผู้ที่เมื่อพวกเขาได้ใช้จ่าย พวกเขาก็ไม่สุรุ่ยสุร่าย และไม่ตระหนี่ และระหว่างทั้งสอง สภาพนั้น พวกเขาอยู่สายกลาง" การใช้ชีวิตในปัจจุบันจึงไม่ได้เน้นถึงการมีทรัพย์สินเงินทอง บุคคล ไม่ต้องคำนึงถึงฐานะ ความสะดวกสบายเป็นหลัก จึงสามารถส่งผลให้ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ไม่รู้สึกละอายใจกับฐานะของตนเองเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม อาจารย์ณรงค์ หัสนี¹ หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ได้ให้ข้อสังเกตว่า ความเป็นไปได้ที่ชาวมุสลิมในกลุ่มตัวอย่าง ยังไม่มีความเข้าใจหรือได้รับรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง ซึ่งความเข้าใจที่ถูกต้องจะสะท้อนให้การประเมินฐานะทางเศรษฐกิจเชิงเปรียบเทียบของครอบครัวตนเองมีความแม่นยำมากขึ้น โดยอาจารย์ณรงค์เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพอเพียงกับสิ่งที่ได้รับ แต่อาจใช้ชีวิตไม่ตรงตามปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เนื่องจากประชาชนอาจมีความพอเพียงจริง แต่อาจยังขาดการมีเหตุมีผล ในการดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังมีการแข่งขัน ดังนั้นจึงส่งผลให้ประชาชนขาดซึ่งภูมิคุ้มกันต่ออนาคตของลูกหลานและตนเอง

อาจารย์ณรงค์ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในแนวคิด การนำหลักอิสลามมาใช้กับชีวิตประจำวันของประชาชนว่า แม้ศาสนาอิสลามมีคำสอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นการกอบโกยทรัพย์สินเงินทอง แต่ไม่ได้หมายความว่าชาวมุสลิมจะไม่ขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้ข้อสังเกตว่า หลายโองการจากคัมภีร์อัลกุรอาน ได้กล่าวถึงผู้ที่มีศรัทธาและผู้ละหมาดนั้น เขาผู้นั้นจะทำการจ่ายซากาต ดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ในซูเราะห์ อัลบากอเราะห์ อายาตที่ 3 มีความว่า "คือบรรดาผู้ศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับ และดำรงไว้ซึ่งการละหมาด และส่วนหนึ่งจากสิ่งที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเขานั้น พวกเขา ก็บริจาค" ถ้าดูจากโองการต่างๆ แล้วพบว่าในหลักการของอิสลามนั้นสนับสนุนให้ประชาชนแสวงหาปัจจัยยังชีพของเขา หรือต้องดิ้นรนทำงาน จนกว่าเขาสามารถทำการบริจาคหรือสามารถจ่ายซากาตได้ ซึ่งมีคำพูดที่ว่า "จงทำการภักดีต่อพระเจ้าเหมือนสุเจ้าใกล้จะตาย และจงทำงานเหมือนกับสุเจ้าไม่ตาย" การที่ชาวบ้านมีความพอเพียงและอยู่อย่างหาเช้ากินค่ำถือว่าถูกหลักศาสนา โดยพิจารณาตามบทอัลกุรอานที่ได้ยกมา

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากตัวชี้วัดทางฐานะทางเศรษฐกิจจึงสะท้อนได้ว่า ควรเน้นที่การเพิ่มระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มต่ำสุด เป็นลำดับต้นเสียก่อน

¹ ข้อมูลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นอาจารย์ณรงค์ หัสนี เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของฐานะทางเศรษฐกิจและคำสอนทางศาสนาอิสลาม

ความสุขและความปลอดภัย

การสำรวจนี้ได้ถามประเด็นความสุขและความปลอดภัยของครัวเรือนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ เป็นการวัดความสุขและความปลอดภัยเชิงอัตวิสัย (Subjective well-being and subjective security) ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการตีค่าระดับความสุขจากบุคคลโดยการให้คะแนน ในการศึกษาของ Veenhoven (1997) และในการศึกษาของรศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2550) ที่ให้บุคคลประเมินตนเองโดยการให้คะแนนที่มีคะแนนตั้งแต่ 0-10 คะแนน

การศึกษาของ Veenhoven พบว่าคะแนนในประเทศกำลังพัฒนา มีค่าคะแนนค่อนข้างต่ำกว่าประเทศกลุ่มอุตสาหกรรม (รศรินทร์ เกรย์ และคณะ, 2550) เช่น บัลแกเรีย มีค่าเฉลี่ยประมาณ 4.4 และคะแนนในประเทศฟิลิปปินส์มีค่าเฉลี่ยประมาณ 6.9 คะแนน ในขณะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ สวีเดน และไอซ์แลนด์มีค่าเฉลี่ยประมาณ 7.9

การศึกษาของรศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2550) พบว่าคะแนนความสุขของประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี เท่ากับ 5.7 และคะแนนความสุขของประชาชนในจังหวัดชัยนาท เท่ากับ 5.8

เมื่อเปรียบเทียบระดับความสุขและความปลอดภัยของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.8 กับคะแนนความสุขของประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี และชัยนาท จัดได้ว่าประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เห็นว่าตนเองมีความสุขและปลอดภัย แต่หากเปรียบเทียบกับประเทศฟิลิปปินส์ และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม ก็จะสามารถสรุปได้ในทางตรงกันข้าม

อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์ระดับความสุขและความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการสำรวจนี้ คณะผู้วิจัยไม่ได้ใช้ “คะแนนเฉลี่ย” เป็นหลัก หากแต่เลือกใช้สัดส่วนของครัวเรือนที่ให้คะแนนช่วงปลายสุดทั้ง 2 ด้าน คือ คะแนนความสุขและความปลอดภัยที่ต่ำกว่า 4 ซึ่งเป็นสุดปลายด้านหนึ่งในทางลบ และคะแนน 9-10 ของสุดปลายอีกด้านหนึ่งในทางบวก เป็นดัชนีแสดงระดับความสุขและความปลอดภัยของประชากรในพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ค่าปลายสุดของทั้งสองด้านเป็นตัวชี้วัดที่น่าจะสะท้อนภาพที่ชัดเจนกว่าการใช้ค่า “คะแนนเฉลี่ย” แต่เพียงตัวเดียว เช่น สัดส่วนของผู้ตอบคะแนนความสุขที่ต่ำกว่า 4 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งแม้จะต่ำมากไม่ถึงร้อยละ 10 แต่ก็แสดงให้เห็นถึงปริมาณของกลุ่มประชากรที่มีความทุกข์มากได้เป็นอย่างดี

การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้เป็นการสำรวจ ณ เวลาเดียว คือเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 ดังนั้นจึงยังไม่สามารถแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ แต่การสำรวจในครั้งนี้จะใช้เป็น “ข้อมูลพื้นฐาน” เพื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจลักษณะเดียวกันในครั้งต่อไป ซึ่งจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะใช้เป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ หรือความสำเร็จของความสำเร็จของความร่วมมือทั้งหลายจากรัฐที่ได้ทุ่มเทลงไปในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในช่วงเวลานับแต่นี้เป็นต้นไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลของการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่ หลายเรื่องเป็น เรื่องที่รัฐได้ดำเนินการอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงให้สงบลง การส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ยากจนให้มีรายได้มากขึ้น การพัฒนา เส้นทางคมนาคมและสาธารณูปการ หรือการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยใคร่ขอข้อค้นพบบางประเด็นที่เห็นว่ามีควมสำคัญมานำเสนอ เพื่อรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปพิจารณา

- (1) การสำรวจนี้ได้พบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มลดลง โครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยเยาว์ลดลงเป็นลำดับ เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยืนยันความจริงข้อนี้ แสดงว่าสตรีในพื้นที่มีลูกกันน้อยลงแล้ว โครงการวางแผนครอบครัวที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา เช่น การเว้นระยะห่างในการมีบุตร จึงควรได้รับการส่งเสริม รัฐควรเน้นเรื่องการอนามัยแม่และเด็ก เพื่อส่งเสริมคุณภาพของการดูแลครรภ์ การคลอด และการดูแลหลังคลอดเป็นตัวนำ ข้อมูลได้แสดงว่าใน หมู่สตรีชาวมุสลิมได้มาใช้บริการการคลอดที่สถานบริการของรัฐเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนใน ระยะ 5 ปีหลังนี้มีสัดส่วนเด็กชาวมุสลิมที่คลอดที่บ้านเหลืออยู่เพียงไม่ถึงร้อยละ 20 รัฐควรได้ประสานงานร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาในการให้ความรู้เกี่ยวกับอนามัย เจริญพันธุ์ ซึ่งรวมการเว้นระยะการมีบุตร การตั้งครรภ์ และการคลอดที่ปลอดภัยแก่คู่ สมรสใหม่ นอกจากนั้นควรได้มีการปรับปรุงสถานบริการสุขภาพอนามัยแก่บุคลากร และสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เชื่อได้ว่าถ้ารัฐเน้นเรื่อง การเกิดที่มีคุณภาพ ด้วยการวางแผนของครอบครัวตั้งแต่เริ่มแต่งงาน ตั้งครรภ์ และคลอดบุตรแล้ว ครอบครัวก็จะมีคุณภาพชีวิตดียิ่งขึ้นต่อไป

- (2) สุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งรัฐควรนำมาใช้เป็นหัวทอกในการพัฒนา ข้อมูลจากการสำรวจนี้ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วย และเมื่อมีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บไข้แล้วก็จะแสวงหาบริการรักษาพยาบาลจากสถานบริการต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ประสบอยู่คือ ความห่างไกลจากสถานพยาบาล และการขาดบุคลากรทางการแพทย์ที่ชำนาญเฉพาะทาง รัฐอาจเพิ่มการผลิตบุคลากรพื้นฐาน เช่น พยาบาล จากคนในท้องถิ่นให้มากขึ้น การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและวิธีการจัดการในสถานพยาบาลให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมชนบทท้องถิ่นเป็นเรื่องที่น่าพิจารณา สถานพยาบาลของรัฐไม่น่าจำเป็นที่จะต้องเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ

สุขภาพอนามัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงและเรื่องไม่อ่อนไหว เกี่ยวข้องกับการเมือง ประชาชนมีธรรมชาติพร้อมที่จะรับบริการรักษาพยาบาลเมื่อตนเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่แล้ว บริการที่ดีย่อมเข้าถึงประชาชนได้ง่าย ดังนั้น การใช้บริการด้านสุขภาพอนามัย ที่เป็นตัวนำการพัฒนาอื่นๆ จึงน่าจะเป็นยุทธศาสตร์ที่จะเอาชนะใจคน

บรรณานุกรม

ปริญญา อุดมทรัพย์. 2545. ข้อค้นพบเพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พินเอก นพดล โชติศิริ .2551. เขตแดนไทย (Thai Border). *จุลสารความมั่นคงศึกษา* (Vol. 43). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

รศรินทร์ เกรย์, รุ่งทอง ครามานนท์, เรวดี สุวรรณพเก้า และภาณุไย พุ่มไทรทอง .2550. ความสันโดษ และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย: กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีและชัยนาท. ใน รศรินทร์ เกรย์, อนุชาติ พวงลำลือ & ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา (บรรณาธิการ), *หลากหลายมิติแห่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สาลินี เทพสุวรรณ และ รศรินทร์ เกรย์ .2550. ดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย: ความสำคัญของภาคประชาชนกรณีศึกษาในจังหวัดชัยนาท. ใน รศรินทร์ เกรย์, อนุชาติ พวงลำลือ และ ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา (บรรณาธิการ), *หลากหลายมิติแห่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทย*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551. *กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค: ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2551. รายงานการประเมินความยากจน ปี 2550. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Andrews, F. M. 1974. Social Indicators of Perceived Life Quality. *Social Indicator Research*, 1, 279-299.

United Nations Development Programme .2553. รายงานการพัฒนาคคนของประเทศไทย
ปี 2552. กรุงเทพฯ: United Nations Development Programme.

Veenhoven, R. 1997. อ้างใน สาลินี เทพสุวรรณ, & รศรินทร์ เกรย์ .2550. ดัชนีความอยู่ดีมีสุข
มวลรวมของคนไทย: ความสำคัญของภาคประชาชนกรณีศึกษาในจังหวัดชัยนาท.
ใน รศรินทร์ เกรย์, อนุชาติ พวงสำลี & ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา (บรรณาธิการ),
หลากหลายมิติแห่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล.

World Health Organization (2010). Introducing the WHOQOL instruments.

Retrieved 25 April 2010, from World Health Organization:

http://depts.washington.edu/yqol/docs/WHOQOL_Info.pdf

ภาคผนวก ก

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
6	ท่าชะมวง	บ้านนา	จะนะ	สงขลา
2	ตลิ่งชัน	ตลิ่งชัน	จะนะ	สงขลา
1	สะกอมหัวนอน	สะกอม	จะนะ	สงขลา
9	บนลาน	สะกอม	จะนะ	สงขลา
7	สะพานไม้แก่นกลาง	สะพานไม้แก่น	จะนะ	สงขลา
1	ป่าชิง	ป่าชิง	จะนะ	สงขลา
6	คุนยาสังข์	แค	จะนะ	สงขลา
6	ควนหัวช้าง	คลองเปี้ยะ	จะนะ	สงขลา
5	หลาวชะโอน	ขุนตืดหวาย	จะนะ	สงขลา
1	ท่าหมอไทร	ท่าหมอไทร	จะนะ	สงขลา
11	หัวควน	ท่าหมอไทร	จะนะ	สงขลา
8	ทุ่งสำน	จะโหนด	จะนะ	สงขลา
5	ประจำเหนือ	นาหว้า	จะนะ	สงขลา
2	ปากบางนาทับ	นาทับ	จะนะ	สงขลา
11	คลองทิง	นาทับ	จะนะ	สงขลา
2	ปลักบ่อ	ชะบ้าย้อย	ชะบ้าย้อย	สงขลา
6	ทำเนียบ	ชะบ้าย้อย	ชะบ้าย้อย	สงขลา
2	ควนหรั่ง	เปียน	ชะบ้าย้อย	สงขลา
7	รามย์ตันมะขาม	เปียน	ชะบ้าย้อย	สงขลา
4	นาม่วง	บ้านโหนด	ชะบ้าย้อย	สงขลา
2	ตรับ	จะแหน	ชะบ้าย้อย	สงขลา
1	ตาหมอ	ธารคีรี	ชะบ้าย้อย	สงขลา
1	โคกสีเือง	ทุ่งพอ	ชะบ้าย้อย	สงขลา
5	บาว	ทุ่งพอ	ชะบ้าย้อย	สงขลา
2	ถ้ำครก	คูหา	ชะบ้าย้อย	สงขลา
6	ล่องควน	คูหา	ชะบ้าย้อย	สงขลา
1	ทุ่งไพร	เขาแดง	ชะบ้าย้อย	สงขลา
5	สำนักเขาอะ	เขาแดง	ชะบ้าย้อย	สงขลา
1	บาไฮ	บาไฮ	ชะบ้าย้อย	สงขลา
5	คลองตาหา	บาไฮ	ชะบ้าย้อย	สงขลา

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	บ้านควนไสน	กำแพง	ละงู	สตูล
4	บ้านควนใหญ่	กำแพง	ละงู	สตูล
9	บ้านป่าฝาง	กำแพง	ละงู	สตูล
1	บ้านสันติสุข	เขาขาว	ละงู	สตูล
4	บ้านนาข้าเหนือ	เขาขาว	ละงู	สตูล
2	บ้านปากบารา*	ปากน้ำ	ละงู	สตูล
6	บ้านท่ามาลัย	ปากน้ำ	ละงู	สตูล
2	ปากละงู	ละงู	ละงู	สตูล
5	บ้านทุ่ง	ละงู	ละงู	สตูล
9	บ้านคลองขุด	ละงู	ละงู	สตูล
12	บ้านในเมือง	ละงู	ละงู	สตูล
17	บ้านวังซอนชัย	ละงู	ละงู	สตูล
6	บ้านสนใหม่	แหลมสน	ละงู	สตูล
6	บ้านหนองราโพธิ์	น้ำผุด	ละงู	สตูล
2	บ้านกุบังปะโหลด	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
4	บ้านกลาง	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
6	บ้านปลักชิมปอ	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
7	บ้านควนสตอเหนือ	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
8	บ้านหัวควน	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
10	บ้านทุ่งพัฒนา	ควนสตอ	ควนโดน	สตูล
2	บ้านสะพานเคียน	ควนโดน	ควนโดน	สตูล
4	บ้านควนโต๊ะเหลง	ควนโดน	ควนโดน	สตูล
6	บ้านหัวสะพานเหล็ก	ควนโดน	ควนโดน	สตูล
9	บ้านนาปรัก	ควนโดน	ควนโดน	สตูล
2	บ้านย่านซื่อ	ย่านซื่อ	ควนโดน	สตูล
4	บ้านห้วยคล้า	ย่านซื่อ	ควนโดน	สตูล
7	บ้านปากบาง	ย่านซื่อ	ควนโดน	สตูล
2	บ้านเขาน้อย	วังประจัน	ควนโดน	สตูล
4	บ้านวังประจันใต้	วังประจัน	ควนโดน	สตูล

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	ตะบิง	ตะบิง	สายบุรี	ปัตตานี
1	ปาตาบาระ	ปะเสยะวอ	สายบุรี	ปัตตานี
3	ปะเสยะวอ	ปะเสยะวอ	สายบุรี	ปัตตานี
7	ลุ่ม	ปะเสยะวอ	สายบุรี	ปัตตานี
1	ปือระ	ปือระ	สายบุรี	ปัตตานี
1	เตราะบอน	เตราะบอน	สายบุรี	ปัตตานี
7	กะลาพอกอก	เตราะบอน	สายบุรี	ปัตตานี
1	สุแตมาแจ	กะดุนง	สายบุรี	ปัตตานี
4	กะดุนง	กะดุนง	สายบุรี	ปัตตานี
8	ปายนอก	กะดุนง	สายบุรี	ปัตตานี
3	เขา	ละหาร	สายบุรี	ปัตตานี
1	มะนังดาลำ	มะนังดาลำ	สายบุรี	ปัตตานี
4	ปาโอะ	มะนังดาลำ	สายบุรี	ปัตตานี
3	จะเฆตัก	แป้น	สายบุรี	ปัตตานี
8	ละหาร	แป้น	สายบุรี	ปัตตานี
9	นิคมสร้างตนเองโคกโพธิ์	โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	ปัตตานี
4	นาค้อใต้	มะกรูด	โคกโพธิ์	ปัตตานี
1	ทุ่งศาลา	บางโกระ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
1	ลำหยัง	ทรายขาว	โคกโพธิ์	ปัตตานี
5	ทรายขาวตก	ทรายขาว	โคกโพธิ์	ปัตตานี
2	กล้วย	นาประดู่	โคกโพธิ์	ปัตตานี
5	ควนประ	นาประดู่	โคกโพธิ์	ปัตตานี
7	ศาลาลาก	นาประดู่	โคกโพธิ์	ปัตตานี
4	บ่อหว่า	ปากล่อ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
8	โผงโผงใน	ปากล่อ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
4	ห้วยเงาะ	ทุ่งพลา	โคกโพธิ์	ปัตตานี
5	ท่าเรือ	ท่าเรือ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
4	คลองช้าง	นาเกตุ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
3	ควนโนรี	ควนโนรี	โคกโพธิ์	ปัตตานี
5	ปาลาม	ช้างให้ตก	โคกโพธิ์	ปัตตานี

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	บ้านสะแก	กรงปินัง	กรงปินัง	ยะลา
3	บ้านบราแง	กรงปินัง	กรงปินัง	ยะลา
5	บ้านอุเฒะ	กรงปินัง	กรงปินัง	ยะลา
7	บ้านกรงปินัง	กรงปินัง	กรงปินัง	ยะลา
8	บ้านลือมู	กรงปินัง	กรงปินัง	ยะลา
1	บ้านคูซังกูจิ	สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา
2	บ้านบาตูปือละ	สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา
3	บ้านกะดู่โต๊ะ	สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา
4	บ้านสะเอะใน	สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา
5	บ้านแปแจง	สะเอะ	กรงปินัง	ยะลา
1	บ้านกูวา	ห้วยกระติง	กรงปินัง	ยะลา
3	บ้านสาลาแด,	ห้วยกระติง	กรงปินัง	ยะลา
4	บ้านควนนางา	ห้วยกระติง	กรงปินัง	ยะลา
1	บ้านโหลง	ปูโรง	กรงปินัง	ยะลา
2	บ้านปูโรง	ปูโรง	กรงปินัง	ยะลา
1	บ้านนาซอຍ	ยะรม	เบตง	ยะลา
5	บ้านราโมง	ยะรม	เบตง	ยะลา
6	บ้านใหม่	ยะรม	เบตง	ยะลา
8	บ้านบูเกะดาราเซ	ยะรม	เบตง	ยะลา
2	บ้านบ่อน้ำร้อน	ตะเนาะแมเราะ	เบตง	ยะลา
3	บ้านมาลา	ตะเนาะแมเราะ	เบตง	ยะลา
5	บ้านกม.19	ตะเนาะแมเราะ	เบตง	ยะลา
8	ปากบาง	ตะเนาะแมเราะ	เบตง	ยะลา
2	บ้านกม.32	อัยเยอร์เวง	เบตง	ยะลา
3	บ้านกม.36	อัยเยอร์เวง	เบตง	ยะลา
5	บ้านวังใหม่	อัยเยอร์เวง	เบตง	ยะลา
8	บ้านอัยเยอร์ควิน*	อัยเยอร์เวง	เบตง	ยะลา
11	บ้านสามร้อยไร่	อัยเยอร์เวง	เบตง	ยะลา
2	บ้านบาเตตุแง	ธารน้ำทิพย์	เบตง	ยะลา

รายชื่อหมู่บ้านตัวอย่าง (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	คลองไทร	ลำภู	เมือง	นราธิวาส
6	ทำเนียบ	ลำภู	เมือง	นราธิวาส
10	ทุเรียนนก	ลำภู	เมือง	นราธิวาส
4	ไต่ะนอ	มะนังตายอ	เมือง	นราธิวาส
3	โคกสุ่ม	บางปอ	เมือง	นราธิวาส
10	ไม้งาม	บางปอ	เมือง	นราธิวาส
3	กาแนะ	กะลุวอ	เมือง	นราธิวาส
7	รอดันบาตู	กะลุวอ	เมือง	นราธิวาส
2	ค่าย	กะลุวอเหนือ	เมือง	นราธิวาส
8	โคกสยา	กะลุวอเหนือ	เมือง	นราธิวาส
1	โคกเคียน	โคกเคียน	เมือง	นราธิวาส
5	ทอน	โคกเคียน	เมือง	นราธิวาส
7	โคกขี้เหล็ก	โคกเคียน	เมือง	นราธิวาส
9	โคกป่าคา (โคก)	โคกเคียน	เมือง	นราธิวาส
11	ทอนอามาน	โคกเคียน	เมือง	นราธิวาส
1	ตันหยงมัส	ตันหยงมัส	ระแงะ	นราธิวาส
5	มะนังกือเปาะ	ตันหยงมัส	ระแงะ	นราธิวาส
10	ไต่ะเปาะมะ	ตันหยงมัส	ระแงะ	นราธิวาส
3	ตอหลัง	ตันหยงลิมอ	ระแงะ	นราธิวาส
1	สาเมาะ	บองอ	ระแงะ	นราธิวาส
4	บองอ	บองอ	ระแงะ	นราธิวาส
9	จุฬาลงกรณพัฒนา 5	บองอ	ระแงะ	นราธิวาส
2	กาลิซา	กาลิซา	ระแงะ	นราธิวาส
4	บาโง	กาลิซา	ระแงะ	นราธิวาส
5	กาหนัวะ	กาลิซา	ระแงะ	นราธิวาส
1	บาโงตา	บาโงสะโต	ระแงะ	นราธิวาส
5	ตราแต๊ะ	บาโงสะโต	ระแงะ	นราธิวาส
2	ปาเซ	เฉลิม	ระแงะ	นราธิวาส
5	ลูตจ๊ะกาเยาะ	เฉลิม	ระแงะ	นราธิวาส
3	นิบง	มะรือโบทก	ระแงะ	นราธิวาส

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามภาษาไทย

โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2552

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ร่วมกับ
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบสอบถามครัวเรือน

ถามแม่บ้านอายุ 18-60 ปี หรือบุคคลที่ทราบข้อมูลของครัวเรือน

ที่ตั้งครัวเรือน

ครัวเรือนลำดับที่ หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล อำเภอ.....

จังหวัด : ☐ นราธิวาส ☐ ยะลา ☐ ปัตตานี ☐ สงขลา ☐ สตูล

เขตการปกครอง : ☐ ในเขตเทศบาล ☐ นอกเขตเทศบาล

ผลการสัมภาษณ์

☐ สัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้ ☐ สัมภาษณ์ครัวเรือนแทน

สัมภาษณ์วันที่ เดือน พ.ศ.

เริ่มเวลา

สิ้นสุดเวลา

รวมเวลา

พนักงานสัมภาษณ์

ผู้ควบคุมงานภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แบบแสดงความยินยอมให้สัมภาษณ์
โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน _____

ด้วยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังดำเนินโครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งหวังที่จะนำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้จากการสำรวจ ไปใช้ในการวางแผนและสร้างโครงการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ การวิจัยนี้ได้ทำการสุ่มสัมภาษณ์ครัวเรือน 3,800 ครัวเรือน จาก 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลาโดยจะใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณครึ่งชั่วโมง จึงขออนุญาตท่านเพื่อสอบถามข้อมูลตามแบบสอบถามนี้ ถ้าท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงการนี้ ดิฉัน/กระผม ซึ่งเป็นพนักงานสัมภาษณ์ของโครงการฯ ยินดีอธิบายและตอบคำถามของท่าน ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจว่าจะร่วมมือให้สัมภาษณ์หรือไม่

ท่านมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะให้ความร่วมมือหรือไม่ หากท่านตัดสินใจที่จะให้ความร่วมมือในระหว่างการสัมภาษณ์ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ และจะหยุดให้สัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ โปรดมั่นใจว่าข้อมูลที่ท่านตอบ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับตัวท่านเอง หรือบุคคลอื่นในครัวเรือนของท่าน นักวิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยจะไม่ระบุชื่อของท่านและบุคคลในครัวเรือนไม่ว่าจะในกรณีใด

หากท่านมีคำถามเกี่ยวกับโครงการวิจัยนี้ ท่านสามารถติดต่อนักวิจัยตามที่อยู่ที่ให้ไว้

(ผศ. ปิยะ กิจถาวร)

ได้อ่านแบบแสดงความยินยอมในการให้สัมภาษณ์แล้ว

ลงชื่อ

(พนักงานสัมภาษณ์)

วันที่ เดือน..... พ.ศ. 2552

ติดต่อ: ผศ.ปิยะ กิจถาวร

เบอร์ติดต่อ: 073-312269

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบสอบถามครัวเรือน
การสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

พนักงานสัมภาษณ์ : เติมคำตอบในช่องว่าง หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐
หรือทำเครื่องหมายวงกลม ○ รอบคำตอบ

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ 1.2 อายุ..... ปี (เต็มปี)

1.3 ท่านมีความสัมพันธ์อย่างไรกับหัวหน้าครัวเรือน

1. ☐ หัวหน้าครัวเรือน 2. ☐ ภรรยา 3. ☐ บุตร 4. ☐ ญาติ

1.4 ครัวเรือนนี้นับถือศาสนาอะไร

1. ☐ พุทธ 2. ☐ อิสลาม 3. ☐ คริสต์ 4. ☐ อื่นๆ

1.5 ภาษาที่ใช้พูดกันเป็นประจำในครัวเรือนนี้คือภาษาใด

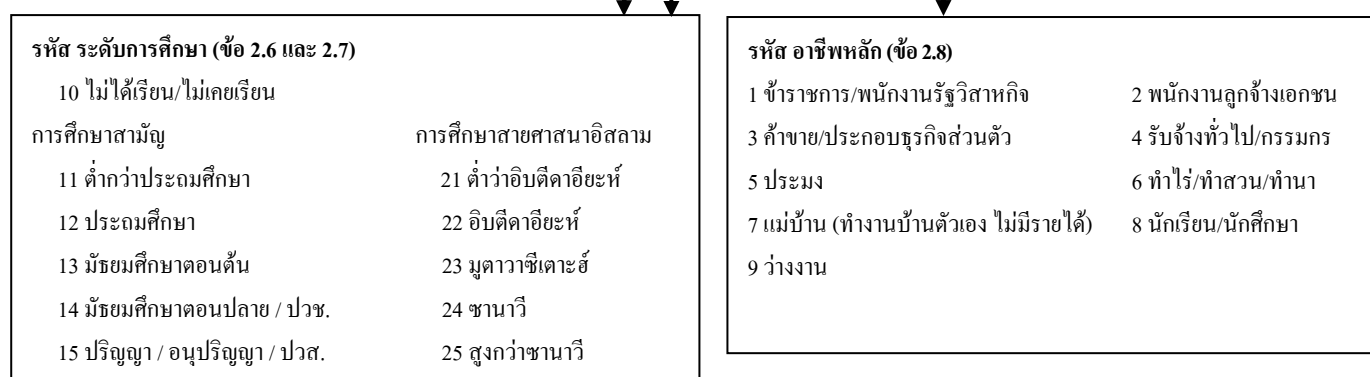
1. ☐ มลายูถิ่น (ยาวิ) 2. ☐ ไทย 3. ☐ จีน

1.6 ครัวเรือนของท่านมีสมาชิกอยู่ด้วยกันทั้งหมดกี่คน.....คน

2. ตารางครัวเรือน (พนักงานสัมภาษณ์ : ใส่รหัสคำตอบลงในช่องว่าง)

ถามทุกคน					ถามเฉพาะบุคคลอายุ 3 ปีขึ้นไป			ถามเฉพาะบุคคลอายุ 13 ปีขึ้นไป	
สมาชิกในครัวเรือน ชื่อ	2.1 เพศ 1 ชาย 2 หญิง	2.2 สถานที่เกิด 1 บ้าน 2 สถานีนานามัย 3 โรงพยาบาล	2.3 อายุ (เต็มปี)	2.4 สถานภาพสมรส 1 โสด 2 แต่งงาน 3 ม่าย/หย่า/แยก	2.5 กำลังเรียนอยู่ หรือไม่ 1 เรียน → 2 ไม่เรียน (ข้ามไปถามข้อ 2.7)	2.6 กำลังเรียนอยู่ ชั้นอะไร (ข้ามไปถามข้อ 2.8)	2.7 เรียนจบ ชั้นอะไร	2.8 อาชีพหลัก	2.9 สูบบุหรี่หรือไม่ 1 สูบ 2 ไม่สูบ
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

3. สุขภาพอนามัย

3.1 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยด้วยโรคดังต่อไปนี้กี่คน และหากมีการเจ็บป่วยได้ไปรับการรักษาจากสถานบริการของรัฐหรือไม่

พนักงานสัมภาษณ์ : ให้ใส่จำนวนผู้ป่วย หากไม่มีให้ใส่เครื่องหมาย – และใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

อาการ/โรค	มีผู้เจ็บป่วยจำนวนกี่คน	และหากมีการเจ็บป่วย ใช้สถานบริการของรัฐ หรือไม่	
		ใช่	ไม่ใช่
● โรคระบบทางเดินหายใจ เช่น ภูมิแพ้ ไซนัส			
● ความดันโลหิตสูงหรือต่ำ			
● โรคระบบทางเดินอาหาร			
● โรคระบบขับถ่าย			
● โรคหัวใจ และหลอดเลือด			
● อาการเครียด			
● โรคเบาหวาน			
● โรคในช่องปาก/ฟัน			
● โรคกระดูก/ข้อ/กล้ามเนื้อ/เอ็น			
● โรคเกี่ยวกับตา เช่น ต้อหิน ต้อกระจก			
● มะเร็ง			
● โรคไข้เลือดออก/ไข้ชึ้นคุณยา			
● อื่นๆ (ระบุ).....			

3.2 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนไปใช้บริการรักษาพยาบาลบ่อยครั้งเพียงใด

แหล่งที่ใช้บริการรักษาพยาบาล	ไปรักษาพยาบาลหรือไม่ ถ้าไป ไปกี่ครั้ง	เหตุผลที่ไม่ไป ใช้บริการ
● โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลจังหวัด/ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย		
● โรงพยาบาลชุมชน		
● สถานีอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน		
● โรงพยาบาลเอกชน		
● คลินิกเอกชน		
● ร้านขายยา		
● หมอพื้นบ้าน		

รหัส ไปกี่ครั้งในรอบปีที่ผ่านมา

0 ไม่ไปใช้บริการเลย

1 ไปใช้บริการ 1-2 ครั้ง

2 ไปใช้บริการ 3-5 ครั้ง

3 ไปใช้บริการมากกว่า 5 ครั้ง

รหัส เหตุผลที่ไม่ไปใช้บริการ

1 ไม่ป่วย	2 เจ็บป่วยเล็กน้อย
3 บริการไม่ดี	4 ราคาแพง
5 เดินทางไปไม่สะดวก	6 ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง
7 ไม่รู้จัก	8 อื่นๆ

3.3 ทุกวันนี้สุขภาพของคนในครัวเรือนของท่านโดยรวมแล้วเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับปีก่อน

1. ☐ ดีกว่าเดิม
2. ☐ เหมือนเดิม
3. ☐ แย่กว่าเดิม

4. สุขภาพและสิ่งแวดล้อม

4.1 ปกติครัวเรือนของท่านใช้น้ำดื่มจากแหล่งใด

1. ☐ น้ำประปา 2. ☐ น้ำฝน 3. ☐ น้ำบ่อ/น้ำบาดาล
4. ☐ น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง 5. ☐ น้ำขวด

4.2 ปกติครัวเรือนของท่านใช้น้ำใช้จากแหล่งใด

1. ☐ น้ำประปา
2. ☐ น้ำฝน
3. ☐ น้ำบ่อ/น้ำบาดาล
4. ☐ น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น หนอง บึง แม่น้ำ ลำคลอง

4.3 สมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้ส้วมประเภทใด

1. ☐ ส้มหลุม 2. ☐ ส้มขี้ผึ้ง
3. ☐ ส้มชักโครก 4. ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

4.4 คริวเรือนของท่านมีปัญหาสัตว์และแมลงนำโรคเหล่านี้มากน้อยเพียงไร

- หนู 1. ☐ มาก 2. ☐ ปานกลาง 3. ☐ น้อย/ไม่มี
- ยุง 1. ☐ มาก 2. ☐ ปานกลาง 3. ☐ น้อย/ไม่มี
- แมลงสาบ 1. ☐ มาก 2. ☐ ปานกลาง 3. ☐ น้อย/ไม่มี

4.5 **โดยทั่วไป** คริวเรือนของท่านมีวิธีการจัดขยะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ☐ เผา 2. ☐ ผึ้ง 3. ☐ พึ่งลงแม่น้ำลำคลอง
4. ☐ ที่นั่งในที่ว่าง / ที่สาธารณะ 5. ☐ ที่นั่งในถังขยะของหมู่บ้านหรืออบต.

4.6 คริวเรือนของท่านใช้เชื้อเพลิงต่อไปนี้ในการทำอาหารบ้างหรือไม่

- ฟีน 1. ☐ ใช่ 2. ☐ ไม่ใช่
 - ถ่าน 1. ☐ ใช่ 2. ☐ ไม่ใช่
 - แก๊ส 1. ☐ ใช่ 2. ☐ ไม่ใช่
 - ไฟฟ้า 1. ☐ ใช่ 2. ☐ ไม่ใช่

5. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

5.1 อาชีพที่ทำรายได้ให้กับครัวเรือนของท่านมากที่สุด คืออาชีพอะไร (เลือก 1 คำตอบเท่านั้น)

1. ☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2. ☐ พนักงานลูกจ้างเอกชน 3. ☐ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 4. ☐ รับจ้างทั่วไป/กรรมกร 5. ☐ ประมง 6. ☐ ทำไร่ / ทำสวน / ทำนา
 7. ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

5.2 ครัวเรือนของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณเท่าไร

1. ☐ 0-9,999 บาท 2. ☐ 10,000 – 19,999 บาท 3. ☐ 20,000 – 29,999 บาท
 4. ☐ 30,000 – 39,999 บาท 5. ☐ 40,000 – 49,999 บาท 6. ☐ 50,000 บาทขึ้นไป

5.3 บ้านที่ท่านอาศัยอยู่นี้ คนในครัวเรือนของท่านเป็นเจ้าของใช่หรือไม่

1. ☐ ใช่ 2. ☐ ไม่ใช่

5.4 ครัวเรือนท่านมีที่ดินทำกินประมาณกี่ไร่ (รวมที่เป็นเจ้าของและ เช่า)ไร่.....ตารางวา

- เป็นเจ้าของ.....ไร่.....ตารางวา
- เช่า.....ไร่.....ตารางวา

5.5 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ครัวเรือนของท่านได้มีการกู้ยืมเงินหรือไม่

1. ☐ กู้ 2. ☐ ไม่ได้กู้ (ข้ามไปข้อ 5.6)

กู้จากแหล่งใดบ้าง	กู้หรือไม่
● ธนาคาร	
● สหกรณ์/ กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน	
● กองทุนหมู่บ้าน/ กองทุนเงินล้าน/กองทุนเงินแสน	
● กองทุนเพื่อการศึกษา	
● เอกชน เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน นายจ้าง ร้านค้า นายทุน เป็นต้น	
● อื่น ๆ ระบุ.....	

5.6 ครั้วเรือนท่านมีสิ่งของ / เครื่องใช้ต่อไปนี้หรือไม่

สิ่งของ / เครื่องใช้	จำนวนรวม (ถ้าไม่มีใส่ -)
● โทรศัพท์	
● จานดาวเทียม	
● โทรศัพท์มือถือ	
● คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก	
● เครื่องสูบน้ำ/เครื่องปั๊มไฟ/มอเตอร์ปั๊มน้ำ/เครื่องพ่นน้ำ	
● เครื่องปรับอากาศ	
● จักรเย็บผ้า	
● เครื่องซักผ้า	
● ไมโครเวฟ	
● ตู้เย็น/ตู้แช่	
● เรื่อยนต์ เรือประมง	
● รถมอเตอร์ไซด์	
● รถเก๋ง/รถปิคอัพ/รถกระบะ/รถตู้ (4 ล้อ)	
● รถแทรกเตอร์/รถเกี่ยวข้าว/รถนวดข้าว/รถไถใหญ่/รถไถเล็ก/รถไถเดินตาม	

5.7 ครั้วเรือนของท่านได้รับเงินช่วยเหลือจากภายนอกครั้วเรือนจากแหล่งต่อไปนี้บ้างหรือไม่

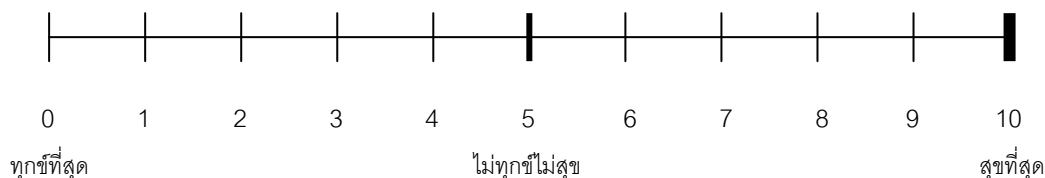
● สมาชิกในครอบครัวที่ไปอยู่ที่อื่น (เงินส่งกลับ)	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินสงเคราะห์ หรือเบี้ยยังชีพคนพิการ	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินจากประกันสังคม เช่น เงินชดเชยจากการถูกเลิกจ้าง	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินช่วยเหลือบุตรจากรัฐบาล	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินกู้เพื่อการศึกษาบุตร	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ
● อื่น ๆ ระบุ.....	1. ☐ ได้รับ	2. ☐ ไม่ได้รับ

5.8 ท่านคิดว่าครั้วเรือนของท่านมีฐานะเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน

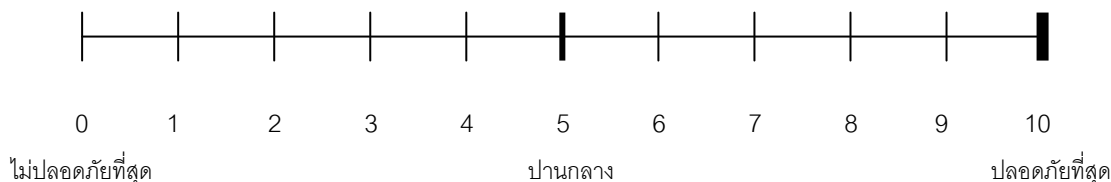
1. ☐ ยากจนกว่า 2. ☐ พอๆ กัน 3. ☐ รวยกว่า

6. ความสุข

6.1 ท่านคิดว่าคนในครัวเรือนของท่านมีความสุขในระดับใด ถ้า 0 คือมีความสุขที่สุด และ 10 คือมีความสุขที่สุด (ทำเครื่องหมายวงกลม ○ ที่ตัวเลข)

6.2 ท่านคิดว่าคนในครัวเรือนของท่านรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระดับใด ถ้า 0 คือความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัยที่สุด และ 10 คือความรู้สึกที่ปลอดภัยที่สุด (ทำเครื่องหมายวงกลม ○ ที่ตัวเลข)

7. การมีส่วนร่วมในชุมชน

7.1 คนในครัวเรือนของท่านได้เข้าร่วม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มดังต่อไปนี้หรือไม่

	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	ไม่มีกลุ่ม ในหมู่บ้าน
● กลุ่มแม่บ้าน	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● กลุ่มเยาวชน	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● ชมรมผู้สูงอายุ	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● กลุ่มกีฬาของชุมชน	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● กรรมการหมู่บ้าน	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● กรรมการ/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● กรรมการ/สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	1. ☐	2. ☐	3. ☐
● อื่น ๆ ระบุ.....	1. ☐	2. ☐	3. ☐

พนักงานสัมภาษณ์ : ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างมากที่กรุณาใช้เวลาให้ข้อมูลในครั้งนี้

8. ลักษณะที่อยู่อาศัย

พนักงานสัมภาษณ์: สังเกตหรือถามจากผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะบ้านที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์

8.1 ตัวบ้าน ทำด้วยวัสดุอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ☐ คอนกรีต/อิฐ	2. ☐ ไม้
3. ☐ สังกะสี	4. ☐ หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง
5. ☐ ไม้ไผ่/ไม้รวก	6. ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8.2 หลังคาของบ้าน ทำด้วยวัสดุอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ☐ กระเบื้อง	2. ☐ สังกะสี
3. ☐ หญ้าคา/แฝก/จาก/ใบตองตึง	4. ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8.3 บ้านหลังนี้มีกี่ชั้น

1. ☐ ชั้นเดียวติดดิน	2. ☐ ชั้นเดียวยกพื้น
3. ☐ สองชั้น	4. ☐ มากกว่า 2 ชั้น

8.4 บ้านหลังนี้มีกี่ห้อง (ไม่นับห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องเก็บของ) มีจำนวน.....ห้อง

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามภาษายาวี

كاجيان ميننجاو كواليتي هيدوف باكي فندودوق دولاية

سمفادن سلاتن فدا تاهون 2552 ب

يونيبرسيټي سونكلا نكارين جاواغن فطاني
برسام
فوست كاجيان فندودوق دان مشاركة يونيبرسيټي مهيدول

سؤال سليديق رومتهڭكا
سؤال كفدا فغوروس رومتهڭكا يغبرمور 18 هيڭكا 60 تاهون

لوكاسي رومتهڭكا

رومتهڭكا يڭ تمفت كمفوغ مقيم
دائرة

ولاية : ناراتيوات ☐ جالا ☐ فطاني ☐ سونكلا ☐ ستول ☐
كاواسن : دبندار ☐ لوار بندار ☐

حاصيل كاجيان

رومتهڭكا يڭدفيليه ☐ رومتهڭكا كني ☐

سؤال فدا تڭكل بولن تاهون

برمولا فدا جم

سلساي فدا جم

جمله ماس يڭدكونا

نام جورو سؤال

نام فغوروس بهاكين لافغن

تڭكل بولن تاهون

سورات کبیران اونتوق دسؤال کاجیان مینجاو کوالیتی هیدوف باکی فندودوق دولاية سمفادن سلاتن

کفدا

بردا سرکن (یونیبرسیٹی سونکلا نکارین چاواغن فطانی برسام فوست کاجیان فندودوق دان مشارکة یونیبرسیٹی مهیدول) سدغ منجالنکن کاجیان مینجاو کوالیتی هیدوف باکی فندودوق دولاية سمفادن سلاتن یغ برتوجوان اونتوق مندافتکن معلومت برکنان دغن سواسانا هیدوف فندودوق یغد کاجی دان مکنوناکن معلومت ترسبوت دالم مراچچکنکن دان مغاناکن فروجیق یغ مباعون دان ممینا کوالیتی هیدوف فندودوق دکاواسن ترسبوت.

کاجیان این اکن دسؤال سجارا راواق سباق 3,000 بواه رومهنثگا دکاواسن 5 ولایة سمفادن سلاتن یأیت فطانی، جالا، ناراتیوات، ستول دان سونکلا. سلاین درفدا ایت، فروسیس فپوالن این اکن مکنوناکن ماس لبیه کوراغ ستغه جم. اولیه یغ دمیکیان، فیهق کامی موهون کبیران اونتوق مپوال مگیکوت سؤال سلیدیق این. جیک اندا ادا سوالن یغ برکنان دغن کاجیان این، سای اتس نام جورو سؤال برسدیا اونتوق مبری فنجلسن دان منجواب سوالن اندا سبلوم درفدا اندا ممیلیه اونتوق برکرجسام اتو تیدق. اندا بیباس اونتوق برکرجسام اتو تیدق، جیک اندا ستوجو برکرجسام، اندا برحق اونتوق تیدق منجواب سوالن یغ اندا تیدق ماهو جواب دان اندا جوکا برحق اونتوق برهنی فدا بیلا-بیلا ماس سهاج. هارف یقین بهوا سمو معلومت یغ اندا بریکن این، فیهق فغکاجی اکن دسیمفن سباکی رهسیا دان دکوناکن اونتوق کاجیان سهاج دان تیدق اکن دتولیس نام اندا اتو نام اهلی رومهنثگا اندا والو دالم سیتواسی اف-اف سهاج فون.

جیک اندا ادا سوالن برکنان فروجیق این، سیلا هوبوغي فغکاجی مگیکوت علامت یغ دبریکن

(اسیستن فروفیسول فی یأ کیدتاون)

(ผศ. ปิยะ กิจฉาว)

سای تله ممباچ سورات کبیران اونتوق دسؤال این.

.....

(جورو سؤال)

تغکل..... بولن..... تاهون 2552

سؤال سليديق رومھتھگا
کاجيان منينجاو کواليتي هيديوف باکي فندودق دولايه سمفادن سلاتن

جورو سؤال: ايسيکن جوافن کدالم رواغ کوسوغ اتو ماسوقکن علامه ✓ کدالم ☐ اتو
تندا کن علامه ○ فدا جوافن

1. معلومت عموم

- 1.1 نام اورغ يغد سؤال.....
- 1.2 عمور..... تاهون
- 1.3 افکه هوبوغن اندا دغن کتوا رومھتھگا؟
1. ☐ کتوارومھتھگا 2. ☐ استري 3. ☐ انق 4. ☐ سودارا
- 1.4 افکه اکام يغدملوق اوليه رومھتھگا اين؟
1. ☐ بوذا 2. ☐ اسلام 3. ☐ نصراني 4. ☐ لاین- لاین
- 1.5 افکه بهاس يغسننتياس دکوناکن دالم رومھتھگا اين؟
1. ☐ ملايو فطاني 2. ☐ تاي 3. ☐ جينا
- 1.6 رومھتھگا اندا ممفويأي..... اورغ

2. سناراي رومهنٿڱا (جورو سوال: ماسوڪن ڪوڊ جوافن ڪڏالم رواغ ڪوسوڻ)

سوال فدا سٽيف اورغ					سوال خاص فدا يغيرعمور 3 تاهون ڪاٿس			سوال خاص فدا يغيرعمور 13 تاهون ڪاٿس	
اهلي رومهنٿڱا نام	2.1 جنتينا 1 لالاڪي 2 فرمفوان	2.2 ثقت لاهير 1 درومه 2 دفوست ڪصيحان 3 درومه ساڪيت	2.3 عمور	2.4 سٽيوس فرڪهوين 1 بوجع 2 كهوين 3 جراي، چندا	2.5 اداڪه اندا سدغ بلاجر؟ 1 يا 2 تيدق (تروس ڪسوالن نمبور 2.7)	2.6 اندا سدغ بلاجر فدا ڪلس براف؟ (تروس ڪسوالن نمبور 2.8)	2.7 اندا ثمت بلاجر فدا ڪلس براف؟	2.8 ڪرجا او تام	2.9 اداڪه اندا مرو ڪوء؟ 1 يا 2 تيدق
	1								
	2								
	3								
	4								
	5								
	6								
	7								
	8								
	9								

سؤال فدا ستيف اورغ					سؤال خاص فدا يغير عمور 3 تاهون كاتس			سؤال خاص فدا يغير عمور 13 تاهون كاتس	
اهلي رومهنثكا نام	2.1 جتينا	2.2 ثقت لاهير	2.3 عمور	2.4 ستيتوس فركهوين	2.5 اداكه اندا سدغ بلاجر؟ 1 يا	2.6 اندا سدغ بلاجر فدا كلس براف؟ (تروس كسوالن نمبور 2.8)	2.7 اندا ثمت بلاجر فدا كلس براف؟	2.8 كرجا اوتام	2.9 اداكه اندا مروكوء؟ 1 يا 2 تيدق
	1 لالاكي 2 فرمفوان	1 درومه 2 دفوست كصيحاتن 3 درومه ساكيت		1 بوجغ 2 كهوين 3 جراي، جندا	→		↑		
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

سؤال خاص فدا يغير عمور				سؤال خاص فدا يغير عمور				سؤال فدا ستيف اورغ	
13 تاهون كاتس				3 تاهون كاتس					
2.9 اداكه اندا مرو كوء؟	2.8 كرجا اوتام	2.7 اندا تمت بلاجر فدا كلس براف؟	2.6 اندا سدغ بلاجر فدا كلس براف؟ (تروس كسوالن نمبور 2.8)	2.5 اداكه اندا سدغ بلاجر؟ 1 يا 2 تيدق (تروس كسوالن نمبور 2.7)	2.4 ستيتوس فر كهوين 1 بوجغ 2 كهوين 3 جراي، جندا	2.3 عمور	2.2 ثقت لاهير 1 درومه 2 دفوست كصيحاتن 3 درومه ساكيت	2.1 جتينا 1 للاكي 2 فرمفوان	اهلي رومهنكا نام
								21	
								22	

كود تاهف فجاجين (نمبور 2.6 دان 2.7)

- 10 تيدق بلاجر
بهاكين اكام
21 باوه درفدا ابتدائية
22 ابتدائية
23 متواسطة
24 نانوية
25 تيغكي درفدا نانوية
- بهاكين سامن
11 باوه درفدا سكوله رنده
12 سكوله رنده
13 سكوله منغه (باواهن)
14 سكوله منغه (اتسن)
15 اجازة/ ديفلوما

كود كرجا اوتام (نمبور 2.8)

- 1 فكاواي كراجان
2 فكاواي سواستا
3 برنياكا
4 كرجا اوفهن
5 نلاين
6 فكبون / فساوه
7 فغوروس رومه
8 فلاجر
9 تيدق بر كرجا

3. کصیحاتن

- 3.1 فدا ستاهون یثلالو، برافکه جملہ اہلی رومہتہگًا اندا یغدهیثگف فپاکیت برایکوت دان جیک دہیثگف فپاکیت، اداکہ اندا فرکي مراوات دتمفت - تمفت یغدسدیاکن اولیہ فیہق کراجاں؟
- جورو سوال: ایسیکن جملہ فساکیٹ، جیک تیدق ادا تنداکن علامہ - دان تنداکن علامہ ✓
- فدا رواغ کوسوغ

فپاکیت	جملہ فساکیٹ	جیک ساکیٹ، اداکہ اندا فرکي مراوات؟	
		تیدق	یا
فپاکیت سالوران نافس			
دارہ تیغکی اتو دندہ			
فپاکیت سالوران ماکنن			
فپاکیت سیستیم بواغن نجیس			
فپاکیت جنتوغ دان سالوران دارہ			
فپاکیت ستریس (ເຊື້ອ)			
فپاکیت کنجیغ مانیس			
فپاکیت دالم روغکا مولوت / کیکی			
فپاکیت تولغ، سندی، اورت			
فپاکیت مات (ຕ້ອນ, ຕ້ອນຮາກ)			
فپاکیت بارہ (ມະເຮັງ)			
فپاکیت دم دہیغکی، دم چیکونکونیا			
لأین - لأین ایالہ.....			

3.2 فدا ستاهون يغللو، براف كالېكه اندا اتو اهلي رومهنثگا اندا فرکي مراوات؟

تمفت مراوات	اداکه اندا فرکي؟ دان جيک فرکي، براف کالي؟	مخاف تيدق فرکي
رومه ساکيت بسر (کراجان)		
رومه ساکيت کچيل (کراجان)		
فوست کصيحاتن (کراجان)		
رومه ساکيت (سواستا)		
کلينیک		
کدای اوبت		
دقتور کمفوغ		

کود بيلاغن کالي يغ فرکي

0 تيدق فرنه فرکي

1 فرنه فرکي 1-2 کالي

2 فرنه فرکي 3-5 کالي

3 فرنه فرکي لبيه درفدا 5 کالي

کود الاسن يغتيدق فرکي

1 تيدق ساکيت

2 ساکيت سديکيت سهاج

3 لايانن تيدق باکوس

4 ماھل

5 سوسه اوتوق فرکي

6 تيدق ادا دقتور يغ فاكر

7 تيدق کنل تمفت

8 لاین - لاین

3.3 باکيمانکه کادان کصيحاتن باکي اهلي رومهنثگا اندا دهاري اين (سجارا عمومث) دبنديش دغن تاهون لالو؟

1. ☐ برتمبه بایک

2. ☐ سفرت دولو

3. ☐ برتمبه بوروق

4. کاوالن کصیحاتن دان عالم سکیتز

4.1 رومہتھگا اندا سلالو مٹکوناکن ایرمینوم دری سومبر مانکہ؟

- ☐ 1. ایر فرأ فا ☐ 2. ایر هوجن ☐ 3. ایر تلاکا ☐ 4. ایر دری سومبر سمولا جادی سفرت جارق اتو سوغی ☐ 5. ایر بوتول

4.2 رومہتھگا اندا سلالو مٹکوناکن ایر دری سومبر مانکہ؟

- ☐ 1. ایر فرأ فا ☐ 2. ایر هوجن ☐ 3. ایر تلاکا ☐ 4. ایر دری سومبر سمولا جادی سفرت جارق اتو سوغی ☐ 5. ایر بوتول

4.3 رومہتھگا اندا سلالو مٹکوناکن تنداس جنیس مانکہ؟

- ☐ 1. تنداس بیاس ☐ 2. تنداس برلوبغ (สุมพภูมิ) ☐ 3. تنداس مودن (สุมชกโครก) ☐ 4. لاین- لاین

4.4 اداکہ رومہتھگا اندا مٹهادائی مسألہ بناتغ فپاکیت سفرت برایکوت

- تیکوس ☐ 1. بابق ☐ 2. فرتھن ☐ 3. سدیکیت/ تیدق ادا
- پاموق ☐ 1. بابق ☐ 2. فرتھن ☐ 3. سدیکیت/ تیدق اد
- للیفس ☐ 1. بابق ☐ 2. فرتھن ☐ 3. سدیکیت/ تیدق اد

4.5 افکہ جارا ممبواغ/ مٹاوال سمفہ باکی رومہتھگا اندا؟ (بولیہ جواب لبیہ درفدا 1 جوافن)

- ☐ 1. باکر ☐ 2. تیمبوس ☐ 3. بواغ کدالم سوغی ☐ 4. بواغ دثفت عوام سفرت تامن ☐ 5. بواغ کدالم تین سمفہ یغسدییاکن

4.6 اداکہ رومہتھگا اندا مٹکوناکن فرکارا برایکوت اونتوق ماسق؟

- کایو ای ☐ 1. کونا ☐ 2. تیدق کونا
ارم ☐ 1. کونا ☐ 2. تیدق کونا
کیس (กีส) ☐ 1. کونا ☐ 2. تیدق کونا
ای الیکتریک (ไฟฟ้า) ☐ 1. کونا ☐ 2. تیدق کونا

5. ایکونومی دان مشارکۃ

5.1. افكه جنيس ڪر جا يغمميري حاصل فاليع تيغكي ڪفدا رومهتغكا اندا؟ (فيله هاڻ 1 جوافن)

1. ☐ فکاوای کراجان 2. ☐ فکاوای فحابت سواستا

3. ☐ برنیا کا 4. ☐ کر جا اوفہن

5. ☐ نالین 6. ☐ فکبون / فساوه

7. □ لأين - لأين اياه.....

5.2 برافکہ جملہ واع ماسوق فدا ستیف بولن؟

1. ☐ 0-9,999 بات 2. ☐ 10,000 – 19,999 بات 3. ☐ 20,000 – 29,999 بات

□ 4. 30,000 – 39,999 بات □ 5. 40,000 – 49,999 بات □ 6. 50,000 بات کاتس

5.3 رومه یغ اندا تیغکل سکارغ اداله کفوپان اند/رومتهثکا اندا سندیری

1. ☐ يا 2. ☐ تيدق

5.4 رومھتھگا اندا ممفویائی تانہ سکیت.....رای (۱۵)

- کفو پان سندیري راي (۱۵)..... هستا فرسگی (تاراغا)

- سیوا..... رای (۱۹)..... هستا فرسکی (تاراوا)

5.5 فدا ستاهون يغللو، اداكه رومهتگا اندا ممينجم واع؟

1. ☐ یا 2. ☐ تیدق (تروس کسوالن نمبور 5.6)

سومبر یثدفینجم	ممینجم اتو تیدق
بنك	
كوفراسي	
مودال كمفو غ (گongتunنمۇبئان)	
مودال بلاجر (گongتunلپئوگارتسكيا)	
سواستا / فریادی (چئن ځاډي لپئونبئان ناځځان رئانكئان)	
لأین - لأین ایاله.....	

- لاین- لاین ایاله..... 1. دافت 2. تیدق دافت

5.8 فدا فنداغن اندا، باکیمانکه کادان رومهتگا اندا؟ (دبندیغ دغن جیران تنگا)

1. لویه مسکین 2. سام 3. لویه کای

6. کبهاکیان

6.1 دتاهف مانکه کدودقکن باکی کبهاکیان رومهتگا اندا؟ 0 اداله فالیغ دوکا دان 10 فالیغ بهاکیا (تنداکن علامت 0 فدا نمبور)

6.2 دتاهف مانکه کدودقکن باکی کسلامتن دیری دان هرت بندا رومهتگا اندا؟

0 اداله فالیغ تیدق سلامت دان 10 فالیغ سلامت (تنداکن علامت 0 فدا نمبور)

7. کسفاکتن

7.1 اداکه اهلی رومهتگا اندا تر لیت دالم فرساتوان برایکوت؟

تیدق ادا فرساتوان این	تیدق	یا
3. ☐	2. ☐	1. ☐
3. ☐	2. ☐	1. ☐
3. ☐	2. ☐	1. ☐
3. ☐	2. ☐	1. ☐
3. ☐	2. ☐	1. ☐
3. ☐	2. ☐	1. ☐

- فرساتوان سوری رومه

- فرساتوان فمودا

- فرساتوان ورکا امس

- کومفولن سوکن کمفوغ

- اهلی جواتن کواس کمفوغ

- اهلی جواتن کواس فرمودالن کمفوغ

یا تیدق تیدق ادا فرساتوان این

1. ☐ 2. ☐ 3. ☐

1. ☐ 2. ☐ 3. ☐

1. ☐ 2. ☐ 3. ☐

- اهلي جواتن کواس کوفراسي

- اهلي جواتن کواس بدان فنتدبيران مقيم (وبت.)

- لاین- لاین ایاله.....

جوړو سوال: تریما کاسیه دأتس کرجسام اندا

8. بنتوق رومه

جوړو سوال: فرهاتیکن اتو سوالکن کفدا اورغ یغ کنا سوال برکنان دغن بنتوق رومه

8.1 ایو رومه اندا دبوات درفدا باهن افکه؟ (بولیه جواب لویه درفدا 1 جوافن)

1. ☐ کونکریت / باتا (کونکریت/ویش) 2. ☐ کایو

3. ☐ بسی زینکی (سنگهستی) 4. ☐ رومفوت (هڼا/هڼا/هڼا/هڼا)

5. ☐ بولوه (میره/میره) 6. ☐ لاین- لاین ایاله.....

8.2 اتف رومه اندا دبوات درفدا باهن افکه؟ (بولیه جواب لویه درفدا 1 جوافن)

1. ☐ باتا (میره) 2. ☐ بسی زینکی (سنگهستی)

3. ☐ رومفوت (هڼا/هڼا/هڼا/هڼا) 4. ☐ لاین- لاین ایاله.....

8.3 براف تیغکتکه رومه اندا؟

1. ☐ ساتو تیغکت (ځنډی/ځنډی) 2. ☐ ساتو تیغکت (ځنډی/ځنډی)

3. ☐ دوا تیغکت 4. ☐ لویه درفدا دوا تیغکت

8.4 رومه اندا تردیری درفدا بیلوق (تیدق ترماسوق بیلوق ایر، تنداس دان بیلوق سیمفن باراغ)

ภาคผนวก ง

(ตัวอย่าง)

บัญชีครัวเรือน

และแผนที่ในการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 1

บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง

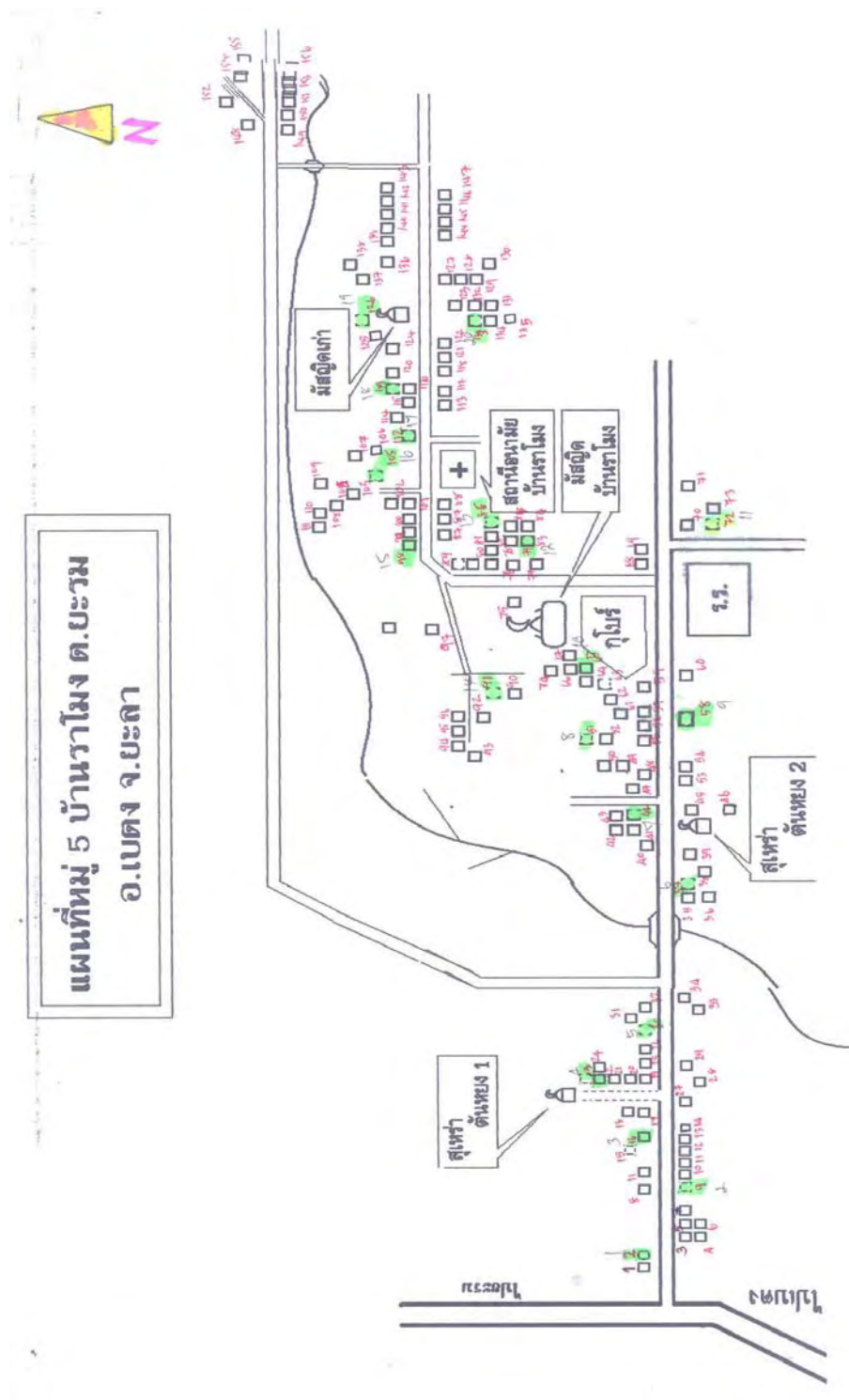
การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน

หมู่ที่ 6 ชื่อหมู่บ้าน ท่าม่วง ตำบล จอม
อำเภอ เขมราฐ จังหวัด อุบลราชธานี

ลำดับครัวเรือน	หมายเลขครัวเรือน ตามแผนที่	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
01	2	นางจ้อย
02	9	ลี
03	16	นางวิไล
04	23	นาง
05	30	นาง
06	37	นางจ้อย
07	44	อ้าย
08	51	นาง
09	58	น.ส. 6 มั้ว
10	65	นาง
11	72	นางอ้อย
12	79	นางจ้อย
13	86	นางจ้อย
14	91	นางจ้อย
15	98	นางจ้อย
16	105	นางจ้อย
17	112	นางจ้อย
18	119	นางจ้อย
19	126	นางจ้อย
20	133	นางจ้อย

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 1

แผนที่หมู่บ้าน

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 2

บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง

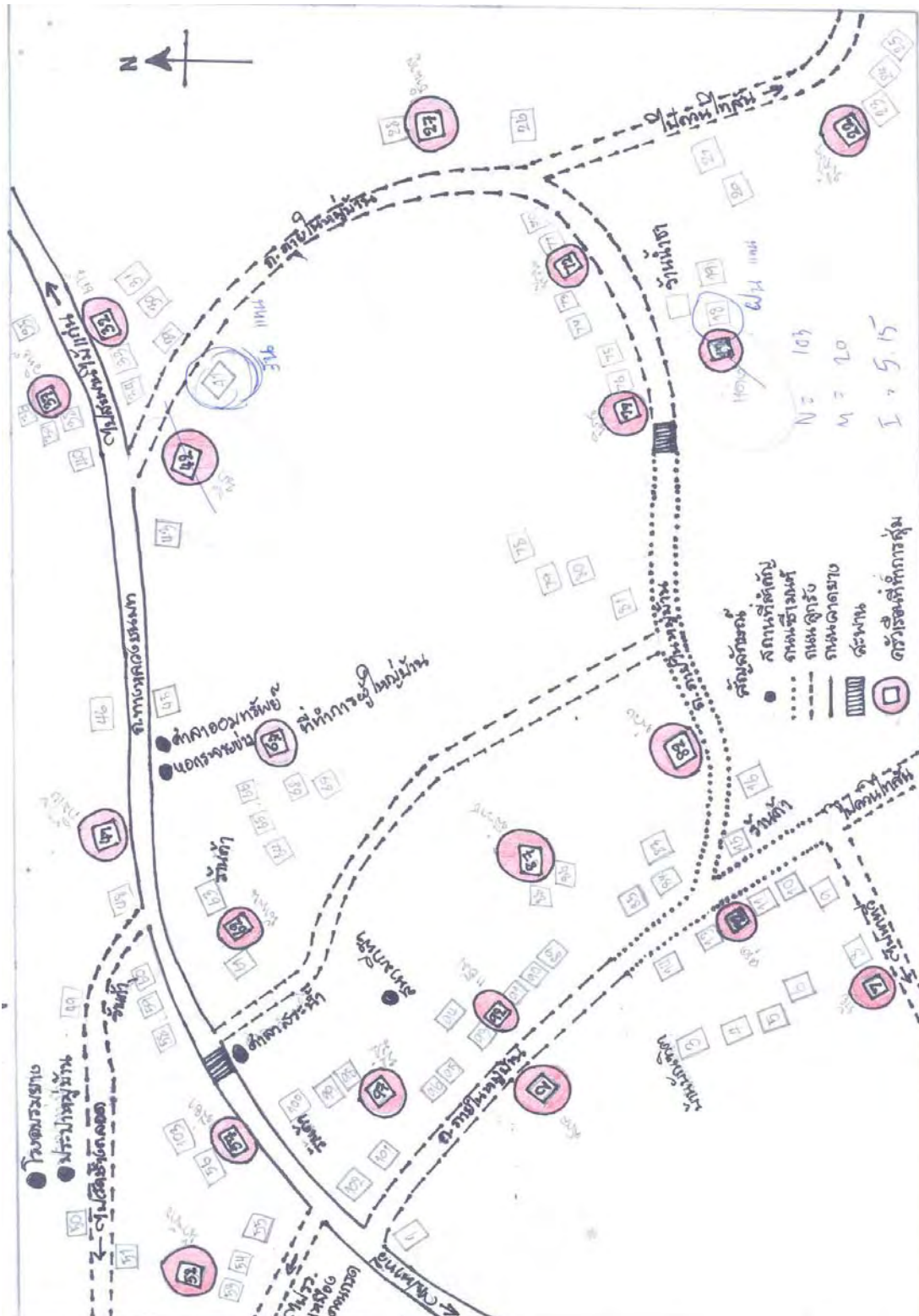
การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน

หมู่ที่ 11 ชื่อหมู่บ้าน วัดดอน ตำบล ท่าหมสิง
อำเภอ ฉะเชิงเทรา จังหวัด ฉะเชิงเทรา

ลำดับครัวเรือน	หมายเลขครัวเรือน ตามแผนที่	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
01	2	สากด
02	7	นาก
03	12	สาวจิลา
04	17 18	น.ร.
05	22	จิตร - ฤทธิ
06	27	ดาว
07	32	ฉรรวณ
08	37	ภา
09	42 41	วัน
10	47	น.ร.
11	52	น.ร.
12	57	ปัญญา
13	62	น.ร. - น.ร.
14	67	น.ร. - น.ร.
15	72	น.ร.
16	77	น.ร. - น.ร.
17	82	น.ร.
18	87	น.ร.
19	92	ฉรรวณ
20	97	น.ร.

การสู่มั่วอย่างคร้วเรือน: 2

แผนที่หมู่บ้าน

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 3

บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง

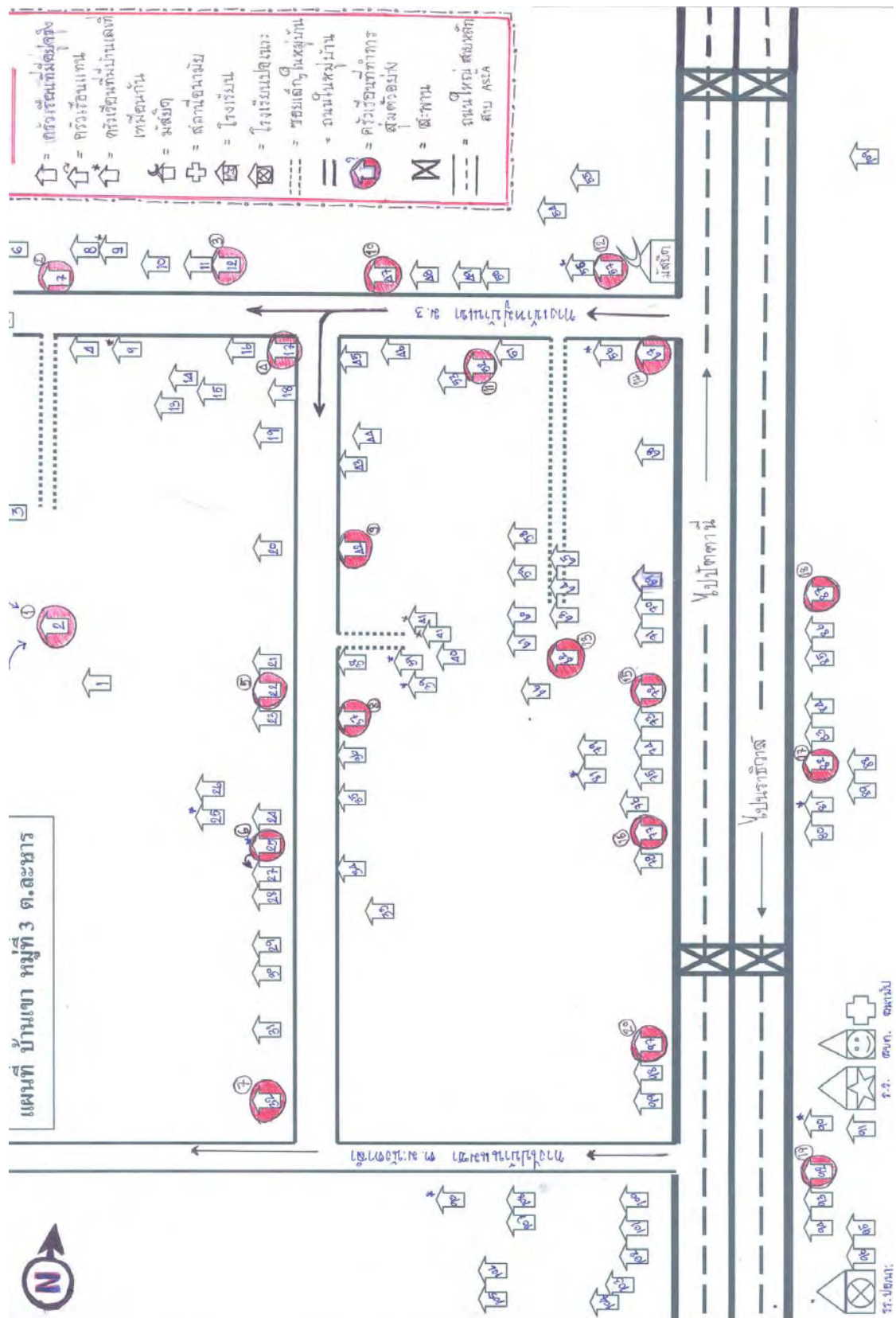
การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน

หมู่ที่.....3..... ชื่อหมู่บ้าน.....บ้านเขา..... ตำบล.....พะทิว
อำเภอ.....สทิงพระ..... จังหวัด.....ปัตตานี

ลำดับครัวเรือน	หมายเลขครัวเรือน ตามแผนที่	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
01	<u>2</u> <u>2</u>	<u>กระซึก</u>
02	<u>7</u>	<u>แกละ</u>
03	<u>12</u>	<u>ปะตอขาคะ</u>
04	<u>17</u>	<u>กะเมะห์</u>
05	<u>22</u>	<u>เมะเนาะห์</u>
** 06	<u>25</u>	<u>กะเตาะห์</u> (ครัวเรือนแทน)
07	<u>32</u>	<u>กะเตะเมะ</u>
08	<u>37</u>	<u>มีเนะ</u>
09	<u>42</u>	<u>กะดะห์</u>
10	<u>47</u>	<u>กะเมะกอนโต</u>
11	<u>52</u>	<u>แกละ</u>
12	<u>57</u>	<u>กะเจีเมะห์</u>
13	<u>62</u>	<u>กะเตาะห์</u>
14	<u>67</u>	<u>ชะลัน</u>
15	<u>72</u>	<u>กะเมะ กะเตะ</u>
16	<u>77</u>	<u>กะตา</u>
17	<u>82</u>	<u>กะเมะ</u>
18	<u>87</u>	<u>แกละ</u>
19	<u>92</u>	<u>กะเพะห์</u>
20	<u>97</u>	<u>กะเมะห์</u>

การสู่มั่วอย่างคร้วเรือน: 3

แผนที่หมู่บ้าน

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 4

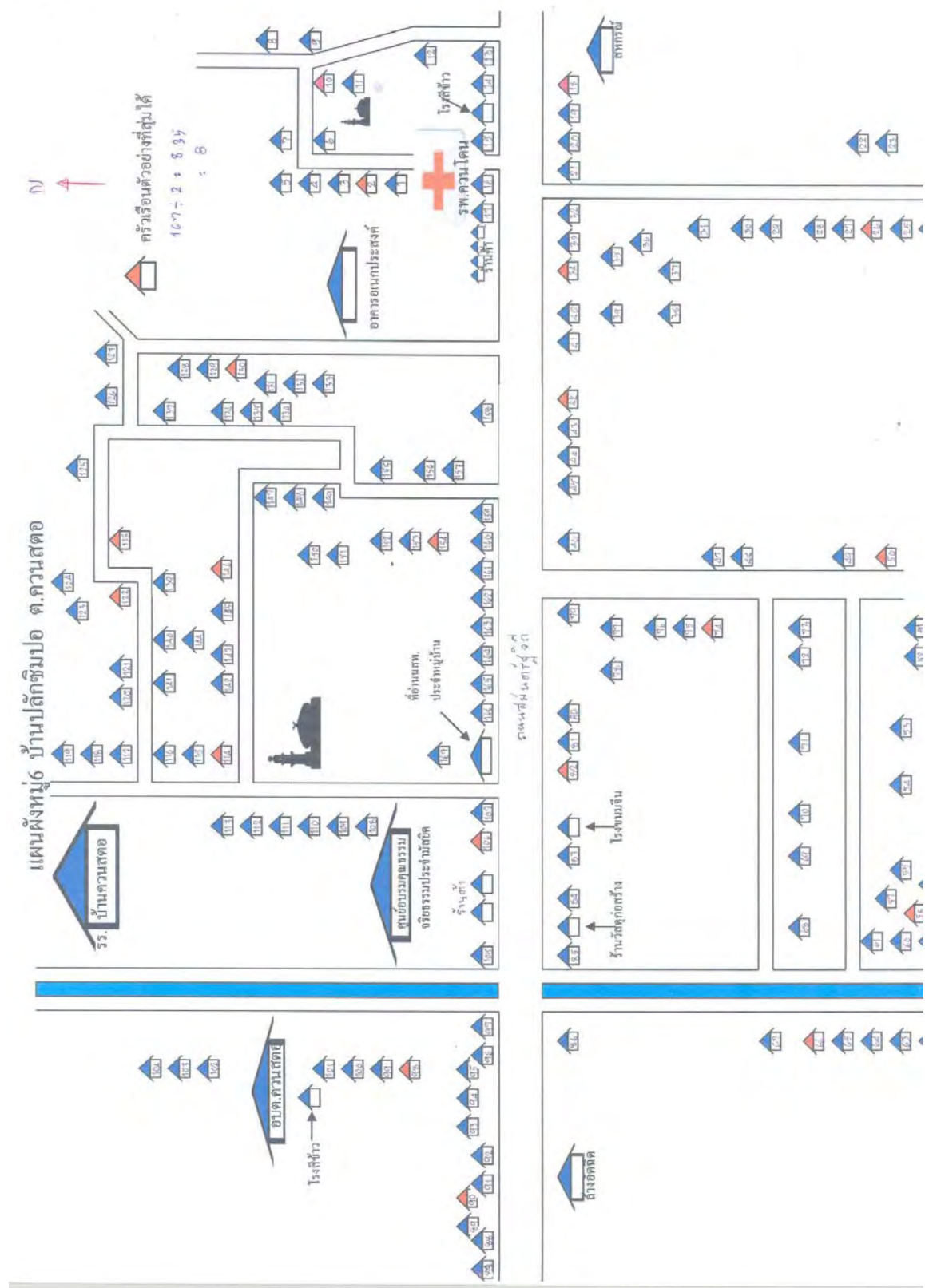
บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน

หมู่ที่ ๖ ชื่อหมู่บ้าน ปลักซิมโป ตำบล ควนปลัก
อำเภอ ชะอวด จังหวัด สงขลา

ลำดับครัวเรือน	หมายเลขครัวเรือน ตามแผนที่	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
01	2	นัยะ
02	10	บ๊วย
03	18	บ๊วย
04	26	มีดี
05	34	ก
06	42	ม
07	50	บ๊วย
08	58	ด
09	66	นัยะ
10	74	บ๊วย
11	82	บ๊วย
12	90	นัยะ
13	98	นัยะ
14	106	นัยะ
15	114	นัยะ
16	122	นัยะ
17	130	บ๊วย
18	138	นัยะ
19	146	นัยะ
20	154	บ๊วย

แผนที่หมู่บ้าน

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน: 5

บัญชีครัวเรือนตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างครัวเรือน

หมู่ที่ 1 ชื่อหมู่บ้าน บ่อไร่บ่อน ตำบล บ่อไร่บ่อน
อำเภอ บ่อไร่ จังหวัด ปัตตานี

ลำดับครัวเรือน	หมายเลขครัวเรือน ตามแผนที่	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
01	2	พี่จ๋า
02	73	66กช
03	93/3	พี่น้า
04	83/2	พี่โสม
05	82	พี่แอ้ง
06	45	พี่ต๋ม
07	50	พี่ม
08	96/1	พี่อ๋อ
09	112	พี่แอ้ง
10	103	พี่ก
11	110/1	อ.า
12	111/1	พี่อ๋อ
13	126	พี่แอ้ง
14	151/1	พี่ดาว
15	159	พี่แอ้ง
16	167	พี่ดา
17	169	พี่แอ้ง
18	146	พี่แอ้ง
19	127/3	พี่แอ้ง
20	144	พี่ก

การสู่มั่วอย่างคร้วเรือน: 5

แผนที่หมู่บ้าน

